Atatürk Ansiklopedisi

Cilt 2

2. Baskı

Harun Yahya

Atatürk Ansiklopedisi
Birinci Baskı: Mayıs 2003
İkinci Baskı: Mart 2006

**ARAŞTIRMA
YAYINCILIK**

Talatpaşa Mah. Emirgazi Caddesi
İbrahim Elmas İşmerkezi
A Blok Kat 4 Okmeydanı - İstanbul
Tel: (0 212) 2220088

Baskı: KELEBEK MATBAACILIK
Gümüşsuyu Caddesi I. Matbaacılar Sitesi No: 1-2
Topkapı-İstanbul Tel: (0 212) 6124359

www.harunyahya.org
www.harunyahya.net

İÇİNDEKİLER

YAZAR ve ESERLERİ HAKKINDA

Harun Yahya müstear ismini kullanan yazar Adnan Oktar, 1956 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Daha sonra İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ve İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğrenim gördü. 1980'li yıllardan bu yana, imani, bilimsel ve siyasi konularda pek çok eser hazırladı. Bunların yanı sıra, yazarın evrimcilerin sahtekarlıklarını, iddialarının geçersizliğini ve Darwinizm'in kanlı ideolojilerle olan karanlık bağlantılarını ortaya koyan çok önemli eserleri bulunmaktadır.

Harun Yahya'nın eserleri yaklaşık 30.000 resmin yer aldığı toplam 45.000 sayfalık bir külliyattır ve bu külliyat 57 farklı dile çevrilmiştir.

Yazarın müstear ismi, inkarcı düşünceye karşı mücadele eden iki peygamberin hatıralarına hürmeten, isimlerini yad etmek için Harun ve Yahya isimlerinden oluşturulmuştur. Yazar tarafından kitapların kapağında Resulullah'ın mührünün kullanılmış olmasının sembolik anlamı ise, kitapların içeriği ile ilgilidir. Bu mühür, Kuran-ı Kerim'in Allah'ın son kitabı ve son sözü, Peygamberimiz (sav)'in de hatem-ül enbiya olmasını remzetmektedir. Yazar da, yayınladığı tüm çalışmalarında, Kuran'ı ve Resulullah'ın sünnetini kendine rehber edinmiştir. Bu suretle, inkarcı düşünce sistemlerinin tüm temel iddialarını tek tek çürütmeyi ve dine karşı yöneltilen itirazları tam olarak susturacak "son söz"ü söylemeyi hedeflemektedir. Çok büyük bir hikmet ve kemal sahibi olan Resulullah'ın mührü, bu son sözü söyleme niyetinin bir duası olarak kullanılmıştır.

Yazarın tüm çalışmalarındaki ortak hedef, Kuran'ın tebliğini dünyaya ulaştırmak, böylelikle insanları Allah'ın varlığı, birliği ve ahiret gibi temel imani konular üzerinde düşünmeye sevk etmek ve inkarcı sistemlerin çürük temellerini ve sapkın uygulamalarını gözler önüne sermektir.

Nitekim Harun Yahya'nın eserleri Hindistan'dan Amerika'ya, İngiltere'den Endonezya'ya, Polonya'dan Bosna Hersek'e, İspanya'dan Brezilya'ya, Malezya'dan İtalya'ya, Fransa'dan Bulgaristan'a ve Rusya'ya kadar dünyanın daha pek çok ülkesinde beğeniyle okunmaktadır. İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Urduca, Arapça, Arnavutça, Rusça, Boşnakça, Uygurca, Endonezyaca, Malayca, Bengoli, Sırpça, Bulgarca, Çince, Kishwahili (Tanzanya'da kullanılıyor), Hausa (Afrika'da yaygın olarak kullanılıyor), Dhivelhi (Mauritus'ta kullanılıyor), Danimarkaca ve İsveçce gibi pek çok dile çevrilen eserler, yurt dışında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından takip edilmektedir.

Dünyanın dört bir yanında olağanüstü takdir toplayan bu eserler pek çok insanın iman etmesine, pek çoğunun da imanında derinleşmesine vesile olmaktadır. Kitapları okuyan, inceleyen her kişi, bu eserlerdeki hikmetli, özlü, kolay anlaşılır ve samimi üslubun, akılcı ve ilmi yaklaşımın farkına varmaktadır. Bu eserler süratli etki etme, kesin netice verme, itiraz edilemezlik, çürütülemezlik özellikleri taşımaktadır. Bu eserleri okuyan ve üzerinde ciddi biçimde düşünen insanların, artık materyalist felsefeyi, ateizmi ve diğer sapkın görüş ve felsefelerin hiçbirini samimi olarak savunabilmeleri mümkün değildir. Bundan sonra savunsalar da ancak duygusal bir inatla savunacaklardır, çünkü fikri dayanakları çürütülmüştür. Çağımızdaki tüm inkarcı akımlar, Harun Yahya Külliyatı karşısında fikren mağlup olmuşlardır.

Kuşkusuz bu özellikler, Kuran'ın hikmet ve anlatım çarpıcılığından kaynaklanmaktadır. Yazarın kendisi bu eserlerden dolayı bir övünme içinde değildir, yalnızca Allah'ın hidayetine vesile olmaya niyet etmiştir. Ayrıca bu eserlerin basımında ve yayınlanmasında herhangi bir maddi kazanç hedeflenmemektedir.

Bu gerçekler göz önünde bulundurulduğunda, insanların görmediklerini görmelerini sağlayan, hidayetlerine vesile olan bu eserlerin okunmasını teşvik etmenin de, çok önemli bir hizmet olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu değerli eserleri tanıtmak yerine, insanların zihinlerini bulandıran, fikri karmaşa meydana getiren, kuşku ve tereddütleri dağıtmada, imanı kurtarmada güçlü ve keskin bir etkisi olmadığı genel tecrübe ile sabit olan kitapları yaymak ise, emek ve zaman kaybına neden olacaktır. İmanı kurtarma amacından ziyade, yazarının edebi gücünü vurgulamaya yönelik eserlerde bu etkinin elde edilemeyeceği açıktır. Bu konuda kuşkusu olanlar varsa, Harun Yahya'nın eserlerinin tek amacının dinsizliği çürütmek ve Kuran ahlakını yaymak olduğunu, bu hizmetteki etki, başarı ve samimiyetin açıkça görüldüğünü okuyucuların genel kanaatinden anlayabilirler.

Bilinmelidir ki, dünya üzerindeki zulüm ve karmaşaların, Müslümanların çektikleri eziyetlerin temel sebebi dinsizliğin fikri hakimiyetidir. Bunlardan kurtulmanın yolu ise, dinsizliğin fikren mağlup edilmesi, iman hakikatlerinin ortaya konması ve Kuran ahlakının, insanların kavrayıp yaşayabilecekleri şekilde anlatılmasıdır. Dünyanın günden güne daha fazla içine çekilmek istendiği zulüm, fesat ve kargaşa ortamı dikkate alındığında bu hizmetin elden geldiğince hızlı ve etkili bir biçimde yapılması gerektiği açıktır. Aksi halde çok geç kalınabilir.

Bu önemli hizmette öncü rolü üstlenmiş olan Harun Yahya Külliyatı, Allah'ın izniyle, 21. yüzyılda dünya insanlarını Kuran'da tarif edilen huzur ve barışa, doğruluk ve adalete, güzellik ve mutluluğa taşımaya bir vesile olacaktır.

Atatürk'ün İlkeleri

Atatürk ilkelerini incelediğimizde, bu ilkelerin Türk'ün yüksek karakter ve seciyesine tam bir uyum gösterdiğini görürüz. Mustafa Kemal, askeri görevleri ve katıldığı savaşlar neticesinde, ülkesini ve insanlarını çok iyi gözlemlemiş; kendisinden önceki yöneticiler gibi, yapılmaya çalışılan yenilik hareketlerinde, ne ülke insanından uzak kalmış, ne de 'halkın üstünde' bir tavır takınmıştır. Türk Milletine inanan ve Türk'ün yüzyıllardır bastırılmış olan karakterini ortaya çıkaran Atatürk; bu inançla ilkelerini uygulamaya koymuş ve başarılı olmuştur. Atatürk bu durumu, şu sözleriyle anlatmıştır:

"Arkadaşlar mazide, en büyük felaketleri ihzar (hazırlayan) eden bir mazide, çok derin mazilerde dahi, Türk Milletini benliğinden çıkaran bir teşkilat vardı ki, ona devlet ve hükümet teşkilatı derlerdi. Millet, hükümet teşkilatının zahiren esiri idi. Bu onun manzarai zahiriyesi (görünen manzarası) idi. Halbuki Türk, esaret kabul etmeyen bir Millettir, Türk Milleti esir olmamıştır.

Yalnız hükümet başka bir vaziyette kalmış, millet de hükümete bigane (yabancı) ve ondan müteneffir (nefret eder) bir vaziyette kalmıştır. İşte bunun için çok felaketler oldu. Fakat bunların tecelliyatı maddiyesi (meydana gelişleri) devlet, hükümet teşkilatı üzerinde oldu. Mahvolan devletler idi ve devlet ölmüştür. Fakat Türk Milleti görüyorsunuz ki, daha kuvvetli, daha şerefli olarak yaşamakta berdevamdır. Bugünkü hükümetimiz, teşkilatı Devletimiz doğrudan doğruya milletin kendi kendine, kendiliğinden yaptığı bir teşkilatı devlet ve hükümettir ki, onun adı Cumhuriyet'tir. Artık hükümet ile millet arasında mazideki ayrılık kalmamıştır... Artık hükümet ve hükümet mensupları kendilerinin milletten gayrı olmadıklarını ve milletin efendi olduğunu tamamen anlamışlardır..." 1

Cumhuriyetçilik

Cumhuriyetçilik, milli hakimiyete dayanan, çağdaş ve demokratik idareyi amaç edinen bir yönetim prensibidir. Bu ilke, devlet düzeni ve yönetiminde, belirli şahısların veya zümrelerin hakimiyetinin önlenmesi noktasında en sağlam teminattır. Öyle ki, bu ilke yara aldığında, artık milletin gerçek "hakimiyeti"nden söz etmek mümkün olmaz.

" ...Cumhuriyetimiz öyle zannolunduğu gibi zayıf değildir. Cumhuriyet bedava da kazanılmış değildir. Bunu istihsal (elde etmek) için

mebzulen (çok) kan döktük. Her tarafa kırmızı kanımızı akıttık. İcabında müessesatımızı müdafaa için lazım olanı yapmaya amadeyiz.” 2

Atatürk, Milli Mücadele döneminde ve sonrasında, milletin hiçbir sınıra ve baskıcı uygulamaya bağlı kalmadan, tam bağımsız bir yapıya sahip olmasını istemiş ve halk yönetimini savunmuştur. Bu bakımdan Cumhuriyetçilik ilkesini, ‘milli hakimiyet’ prensibi ile birleştirmiş ve *“Hakimiyet Kayıtsız Şartsız Milletindir“* diyerek, bu düşüncesini en açık bir biçimde ifade etmiştir.

Kurtuluş Savaşı sırasında Ankara’da kurulan hükümet sistemi, resmi adı Cumhuriyet olmamasına rağmen, aslında fiilen bir cumhuriyetti. Çünkü, halkın seçtiği bir temsilciler meclisi ile bu meclis denetiminde ülkeyi yöneten bir hükümet vardı. Kurtuluş Savaşı’ndan sonra, Türk Devletinin yönetim şekli kesinlik kazandı; 29 Ekim 1923’te, Cumhuriyet resmen ilan edildi.

Cumhuriyet’in ilanından sonra ilk olarak, 1924 Anayasası’nın 1. Maddesine “Türkiye devleti bir Cumhuriyet'tir” hükmü konuldu. Daha sonra da, 1961 ve 1982 Anayasaları’nda bu hüküm korunmakla beraber, 1. Maddenin değiştirilemeyeceği, değiştirilmesinin de önerilemeyeceği hükmü getirildi.

Anayasalar ile korunma altına alınan ve milli hakimiyet anlayışının bir sonucu olarak ortaya çıkan Cumhuriyet idaresinin önemi, Atatürk’ün şu sözlerinden de anlaşılmaktadır:

“Türk Milletinin tabiat ve şiarına (karakter ve adetlerine) en mutabık olan idare, Cumhuriyet idaresidir” 3

“Cumhuriyet, yüksek ahlaki değer ve niteliklere dayanan bir idaredir. Cumhuriyet fazilettir.” 4

“Cumhuriyet rejimi demek, demokrasi sistemiyle devlet şekli demektir.” 5

Yine Atatürk’e göre, Cumhuriyet anlayışında, düşünce serbestliği vazgeçilemeyecek prensiplerdendir.

“En büyük hakikatler ve terakkiler, fikirlerin serbest ortaya konması ve teati edilmesi ile meydana çıkar ve yükselir.” 6

Ancak Atatürk’e göre “serbest düşüncenin” kendine has bir sınırı vardır. Mustafa Kemal Atatürk, Afet İnan’a söyleyip yazdırdığı *Medeni Bilgiler* kitabında, bizzat kaleme aldığı “hürriyet” bölümünde şunları yazmıştır: *“Hürriyet, insanın, düşündüğü ve dilediğini mutlak olarak yapabilmesidir.”* Mustafa Kemal Atatürk, düşünce-eylem serbestliğinin sınırlarının, devletin ve milletin menfaatlerini tehlikeye sokmayacak, onları koruyacak şekilde olması gerektiğini aşağıdaki şu sözleriyle belirtmiştir:

“Ferdin birinci hakkı, tabii kabiliyetlerini serbestçe inkişaf ettirebilmesidir. Bu inkişafı temin için ise, en iyi vasıta, ferde diğerinin muadil (benzer) hakkını ızrar (zarar) etmeksizin, tehlike ve zarar kendine ait olmak üzere, ona kendi kendini istediği gibi sevk ve idare etmeye müsaade etmektir...Bu haklara hürmet etmeyen siyasi cemiyet esaslı vazifesinde kusur etmiş olur, ve devlet mevcudiyetinin hikmetini ve manasını kaybeder...

Ferdi hürriyeti düşünürken, her ferdin nihayet bütün milletin müşterek menfaati ve devlet mevcudiyeti göz önünde bulundurmak lazımdır. Anlaşılıyor ki ferdi hürriyet mutlak olamaz. Diğerinin hak ve hürriyeti milletin müşterek menfaati, ferdi hürriyeti tahdit (sınır) eder. Ferdi hürriyeti tahdit, devletin de adeta esası ve vazifesidir.... aynı zamanda bütün hususi faaliyetleri, umumi ve milli maksatlar için, birleştirmekle mükelleftir... çünkü ferdi hürriyet derecesi, devlet faaliyetlerini zafa düşürmemek lazımdır. Devletsiz bir cemiyet, veyahut zayıf bir devlet hayatının neticesi, herkesin herkese karşı mücadelesidir. Bu mücadele ekseriyetin hürriyetini bozmayacak surette, tadil (uygun) olunmak lazımdır...Devlet sanatı işte budur. Bu sanatta isabetin derecesi hürriyetlerin hudutlarını çizen konuda görülebilir. Çünkü “bu hudut kanun marifetiyle tesbit ve tayin edilir” her halde, vatandaşların, umumi hürriyet ve saadeti için fertlerden, ancak devlet için zaruri olan bir kısım hürriyetlerinin bırakılması istenebilir.” 7

Atatürk, zorlu yollardan geçilerek ve çok kan kaybedilerek kurulan Cumhuriyet'in iç ve dış düşmanlara karşı koruma ve kollama güvencesini de yine çok güvendiği Türk Milleti ve Türk Ordusuna bırakmıştır:

“ Türkiye Cumhuriyeti yalnız iki şeye güvenir. Biri millet kararı, diğeri en üzücü ve güç şartlar içinde dünyanın takdirlerine hakkıyla layık olma niteliğini kazanan Ordumuzun kahramanlığı, bu iki şeye güvenir.” 8

Atatürk, Türk Devletinin geleceğinin teminatı olan ilkelere yönelik dış ve iç saldırılara, Türk Milletinin Cumhuriyet'ten aldığı güçle karşılık vereceğini şu sözleriyle belirtmiştir:

“ Temeli büyük Türk Milletinin ve onun kahraman evlatlarından mürekkep büyük Ordumuzun vicdanında akıl ve şuurunda teessüs (esaslanmış) etmiş olan Cumhuriyetimizin ve milletin ruhundan mülhem (ilham edilmiş) prensiplerimizin bir vücudun izalesi (yok edilmesi) ile haleldar (bozukluk) olabileceği zehabında bulunanlar, çok zayıf dimağlı bedbahtlardır. Bu gibi bedbahtların, Cumhuriyet'in adalet ve kudret pençesinde müstahak oldukları muameleye maruz kalmaktan başka nasipleri olamaz. Benim naciz vücudum bir gün elbet toprak olacaktır, fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebed payidar olacaktır. Ve Türk Milleti

emniyet ve saadetini zamin prensiplerle medeniyet yolunda, tereddütsüz yürümeye devam edecektir.” 9

Cumhuriyetimizin kurucusu Büyük Atatürk, başka bir konuşmasında da, bu düşmanca hareketlerin Türk Milletinin ‘amansız kahrı’ altında darmadağın olacağını belirtmiştir:

“Bundan sonra yalnız bir şey varid-i hatır olabilir. O da bazı adi politikacıların, hasis menfaatperestlerin o vehim ve hayali uyandırmaya çalışması o yüzden tatmin-i hırs ve menfaat düşüncesinden ibarettir. Temin ederim ki, bu gibiler her ne şekil, suret ve vesile ile olursa olsun, mevcudiyetlerini ihsas ettikleri gün, Türk Milletinin amansız kahrına hedef olmaktan kurtulamayacaklardır.” 10

Milliyetçilik

Milliyetçilik; Mustafa Kemal Atatürk’ün bizlere miras bıraktığı Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin birarada durmasını sağlayan temel ilkelerden biridir. Atatürk, milletin içine düştüğü o karanlık günlerde, birlik ve beraberliği kurmaya çalışmış, istiklal mücadelesini ‘milliyetçilik’ etrafında tesis etmiştir.

Mustafa Kemal, kimilerinin manda yönetimiyle İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri’ne bağlanıp kurtulma çareleri aradıkları zamanlarda, bütün bu düşüncelerin aksine, sadece Türk Milletine ve onun yüksek bağımsızlık karakterine güvenmiştir.

Atatürk, istiklal mücadelesini Türk milliyetçiliği prensibi üzerine kurarak başlattığını, 1937 yılında Ankara Halkevi’nde yapmış olduğu bir konuşmada şöyle belirtmiştir:

“Ben 1919 senesi Mayısı içinde Samsun’a çıktığım gün, elimde maddi hiçbir kuvvet yoktu. Yalnız Türk Milletinin asaletinden doğan ve benim vicdanımı dolduran yüksek manevi bir kuvvet vardı. İşte ben bu milli kuvvete, bu Türk Milletine güvenerek işe başladım” 11

Yine Büyük Atatürk, bu şevk, heyacan ve birliktelikle kurulan Cumhuriyet'in ilelebet yaşaması konusunda, milliyetçilik prensibinin önemini şu şekilde belirtir;

“Bir millet diğer milletlere nispetle tabii veya mükteseb (sonradan) hususi karakterler sahibi olması, diğer milletlerden farklı bir uzviyet teşkil etmesi, ekseriya onlardan ayrı olarak onlara muvazi inkişafa sai bulunması keyfiyetine milliyet prensibi denir.

Bu prensibe göre, her fert ve millet kendi hakkında hüsniniyet, topraklarına bizzat kayıtsız tesahup (sahip çıkma) talep etmek hakkına ve hürriyetine maliktir. Bu düstur bize hangi milletlerin hür, hangilerinin

hürriyetinden şu veya bu şekilde mahrum olduklarını yani millet namını taşımaya layık olmadıklarını kolaylıkla gösterir.” 12

Bir milletin teşekkülü için, öncelikle belirli şartların biraraya gelmesi lazımdır. Atatürk, bu şartları şu şekilde sıralamıştır:

“a- Siyasi varlıkta birlik, b- Dil birliği, c- Yurt birliği, d- Irk menşei birliği, e- Tarihi karabet (yakınlık), f- Ahlaki karabet

Türk Milletinin teşekkülünde mevcut olan bu şartların hepsi birden diğer milletlerde yok gibidir.” 13

Büyük Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yukarıdaki maddeleri benimseyen ve bu doğrultuda “Ne Mutlu Türk'üm” diyen herkesin Türk Milletinin mensubu olduğunu belirtir:

“Millet dil, kültür ve ideal birliği ile birbirine bağlı vatandaşların oluşturduğu bir siyasi ve içtimai heyettir” 14

Yine başka bir ifadesinde Atatürk: *“Türk milliyetçiliği, terakki ve inkişaf yolunda ve beynelminel temas ve münasebetler de bütün muasır milletlere muvazi ve onlara bir ahenkte yürümekle beraber Türk içtimai heyetinin hususi seciyelerini ve başlı başına müstakil hüviyetini mahvuz tutmaktır” 15* diye belirtmiştir.

Yukarıdaki sözlerden de anlaşılacağı gibi, Atatürkçü Türk milliyetçiliğinde asıl hedef; her sahada ilerlemenin tamamlanması ve medeni ülkelerle aynı seviyede yürünmesidir. Fakat Türk, bunları yaparken kendi yüksek karakterinden ve benliğinden taviz vermeyecektir. Bu, milli kültürün etrafında, milli birlik ve beraberlik çerçevesi içinde gerçekleşecektir. Eğer milli beraberlik ihdas edilemezse, bölücü unsurlar, ülke bütünlüğüne zarar verir duruma gelecektir.

“Bizim milletimiz, milliyetinden habersiz oluşunun çok acı cezalarını gördü. Osmanlı İmparatorluğu dahilindeki çeşitli kavimler, hep milli esaslara sarılarak milliyet duygusunun kuvvetiyle kendilerini kurtardılar. Biz ne olduğumuzu onlardan ayrı ve onlara yabancı bir millet olduğumuzu sopa ile içlerinden kovulunca anladık. Kuvvetimizin zaafa uğradığı anda bizi tahkir ettiler, aşağıladılar. Anladık ki kabahatimiz kendimizi unutmaklığımızmış. Dünyanın bize hürmet göstermesini istiyorsak evvela bizim kendi benliğimize ve milliyetimizi bu hürmeti, hissen, fikren, fiilen bütün hareketlerimizle gösterelim; bilelim ki milli benliğini bulamayan milletler, başka milletlerin avıdır.” 16

Mustafa Kemal Atatürk, Türk Milletinin kendi varlığını sürdürebilmesi için milliyet bağıyla sımsıkı kenetlenmesi gerektiğini şöyle belirtir:

“Milletin varlığını sürdürmek için fertleri arasında düşündüğü ortak bağlar, asırlardan beri gelen şekil ve mahiyetini değiştirmiş, yani millet, dini ve mezhebi bağ yerine Türk milliyeti bağıyla fertlerini toplamıştır.” 17

Atatürk milliyetçiliği “Ne Mutlu Türk'üm Diyene” sözü ışığında, ülkesinin refahı ve istikbali için çalışan, milli birlik ve beraberlik etrafında toplanan herkesi din, dil, ırk ayrımı gözetmeden kabul eder.

Atatürk’ün milliyetçilik esasında, ırk bağı üstünlüğünü savunan, şovenist, kafatasçı ve Türk Milletinin yüksek karakterine uyum göstermeyen, Türk’ü yıkmaya çalışan faşizm, komünizm gibi zararlı akım ve ideolojilere de yer yoktur. Atatürk bu konuyu şu sözleriyle bizlere bildirir:

"Komünizm içtimai bir meseledir. Memleketimizin hali, memleketimizin içtimai şeraiti, dini ve milli ananelerinin kuvveti, Rusya’daki komünizmin bizce tatbikine müsait olmadığı kanaatini teyid eder bir mahiyettedir.” 18

“Bizim bakış açımız, bizim prensiplerimiz cümlece malumdur ki bolşevik prensipleri değildir ve bolşevik prensiplerini milletimize kabul ettirmek için şimdiye kadar hiç düşünmedik ve teşebbüste bulunmadık.” 19

Atatürk milliyetçiliği, Türk’ün yüksek karakterinden gelen üstün ahlakıyla, diğer milletlerin yaşama hakkına, onların bağımsız ve hür iradelerine saygılıdır.

14 Ağustos 1920 tarihinde sorulan bir soruya Atatürk, *“Bize milliyetçi derler. Fakat biz öyle milliyetçileriz ki bizimle birlikte çalışan bütün milletlere hürmet ve riayet ederiz. Onların bütün milliyetlerinin gereklerini tanırız. Bizim milliyetçiliğimiz herhalde bencil ve marurane bir milliyetçilik değildir”* 20 diye cevap verir.

Atatürkçü Türk milliyetçiliğinde, milletin, baskı şiddet ve tahakküm altında yönetilmesine yer yoktur; Türk’ün yüksek karakterinden doğan barışseverliği, milliyetçilik ilkesinde de kendini gösterir:

“İnsanları mutlu edeceğim diye onları birbirine boğazlatmak insani olmayan ve son derece üzücü olan bir sistemdir. İnsanları mutlu edecek tek vasıta onları birbirine yaklaştırarak onlara birbirlerini sevdirerek karşılıklı maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılamaya yarayan hareket ve enerjidir. Dünya barışı içinde insanlığın gerçek mutluluğu ancak bu yüksek ideal yolcularının çoğalması ve başarılı olmasıyla mümkün olacaktır.” 21

Türk milleiyetçiliği, insancıl yönüyle bütün dünya milletlerine örnek olmaktadır. Türk Milletinin ahlaki yapısı, onun karakterinde önemli bir yer tutar. Türk ahlakı, milli değerlerin ve milli birliğinde oluşmasında da

etkilidir. Atatürk, Afet İnan'a yazdırdığı *Medeni Bilgiler* kitabında, *"Türk Milletinin ortak görünen bir hali vardır. Gerçekten dikkat edilirse Türklerin aşağı yukarı ahlakları hep birbirine benzer. Bu yüksek ahlak hiçbir milletin ahlakına benzemez. Ahlakın bir milletin meydana gelmesinde yeri çok büyüktür önemlidir" 22* demektedir.

Atatürk milliyetçiliği ilkesi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınırları dışında kalan Türkleri de benimser ve kardeş sayar. Bu anlamda, kültür birliğinin sağlanması için onlarla bağlantılar kurar. Fakat bu noktada, herkesin bulunduğu ülke sınırları içinde yükselmesini ve Türk karakterinin yüksek özelliklerini sergilemesini de ister. Atatürk bu konuda şunları söylemektedir:

"Türkiye dışında kalmış Türkler, önce kültür meseleleriyle ilgilenmelidirler. Nitekim biz Türklük davasını böyle uygun bir ölçüde ele almış bulunuyoruz. Büyük Türk tarihine, Türk dilinin kaynaklarına, zengin lehçelerine, eski Türk eserlerine önem veriyoruz. Baykal ötesindeki Yakut Türklerinin dil ve kültürlerini dahi ihmal etmiyoruz." 23

Halkçılık

Atatürk, halkçılık ilkesiyle, Türk Milletini, sınıf esasına dayalı sosyalizm, komünizm gibi milli birlik ve beraberliği yok edici, Türk'ün yüksek karakterine ters düşen zararlı akımlardan korumayı amaçlamış, sınıf ve zümre hakimiyetine son vermeyi esas almıştır.

"Atatürkçülükte halkçılık, sosyalizm ya da komünizm gibi zararlı olan akım ve ideolojelerdeki ifadeler dışında tamamen farklı bir mana taşır. Marksist-Leninist düşünceye bağlı olanlar millet anlayışı yerine halklar, halk idaresi yerine proleterya diktatörlüğü, Cumhuriyet yerine de tek partili muhalefetsiz bir parlamento ve halkın devlete köleliği esasını koymuşlardır." 24

Halkçılık uygulaması ile halk, kendi belirlediği yönetimiyle, tam bir demokrasi yöntemi gerçekleştirir. Bu ilkeyle, toplum içindeki sınıflar problemi ortadan kaldırılır; böylece, kişi ya da zümrelerin birbirleri üzerindeki tahakkümleri engellenmiş, herkes kanunlar ve hukuk yönünden eşit sayılmış, kişi hak ve özgürlüklerini hiçe sayan uygulamalar ortadan kaldırılmış olur. Çünkü Halkçılık ilkesine göre, herkes eşittir ve herkes halktır.

Afet İnan'ın *Medeni Bilgiler* kitabındaki, Atatürk'ün el yazmalarında, bu konu şöyle açıklanmıştır:

"Biz memleket halkı, kişi ve çeşitli sınıf mensuplarının birbirlerine yardımlarını aynı kıymet ve nitelikte görürüz. Hepsinin menfaatlerinin aynı derecede ve aynı eşitlik duygusu ile karşılanmasına çalışmak isteriz. Bu

şeklin, milletin genel refahı, devlet bünyesinin sağlamlaştırılması için daha uygun olduğu kanaatindeyiz. Bizim düşüncemizde; çiftçi, çoban, amele, tüccar, sanatkar, asker, doktor, kısacası herhangi bir sosyal müessesede çalışan bir vatandaşın hak, menfaat ve hürriyeti eşittir. Devlete bu anlayış ile azami yardımcı olmak ve milletin güvenci ve iradesini yerinde sarf edebilmek, bizce, bizim anladığımız anlamda halk hükümeti idaresi ile mümkün olur." 25

Bu ilke etrafında milleti meydana getiren unsurlar, birbirlerinin haklarına saygılı ve yardımsever olarak, ortak bir geleceği yaşamak için halkı oluştururlar. Bunu da Atatürk şöyle ifade eder:

"Türkiye halkı ırkı veya dini ve kültürel yönden birleşmiş bir diğerine karşı, karşılıklı hürmet ve fedakarlık hisleriyle dolu ve kaderi ve geleceği ve çıkarları ortak olan bir toplumdur." 26

Yine Atatürk, Türk halkının çıkarlarının birarada yaşamayı gerektirdiğini, bu ortak çıkarların sınıfsal çatışmayı ortadan kaldırdığını belirtmiştir:

"Bizim halkımız çıkarları birbirinden farklı sınıf halinde değil; aksine varlıkları ve çalışmalarının sonuçları birbirine lazım olan sınıflardan ibarettir." 27

Atatürk ilkeleri içinde yer alan halkçılık, milli iradeyi ve bütünlüğü meydana getirir. Halkçılık, halk yönetimini savunduğunu iddia eden sosyalizm ve komünizm gibi ideolojilerden farklıdır; Türk Milletinin yapısına tam bir uyum gösterir. Atatürk bir demecinde halkçılığı, *"Efendiler bizim hükümetimiz demokratik bir hükümet değildir. sosyalist bir hükümet değildir... Fakat milli hakimiyetini, milli iradeyi tecelli ettiren bir hükümettir. Fakat ne yapalım demokrasiye benzemiyormuş, sosyalizme benzemiyormuş, hiçbir şeye benzemiyormuş! Efendiler biz benzememekle ve benzetmemekle iftihar etmeliyiz çünkü biz bize benziyoruz" 28* diyerek açıklamıştır.

Atatürkçülük'te halkçılık, Türk'ün karakterine tam bir uyum sağlar; Türk'ün şartlarına göre yapılandırılmıştır. Halkçılıkta, halkla berber, halk için bir uygulama söz konusudur. Kanunlar önünde eşit olan halkın kendi sorumluluğu da bellidir: Milleti meydana getiren halk, sosyal işlerin görülmesi için çalışmak zorundadır. Çalışıp topyekün ilerleme sağlanarak, milletin geleceği teminat altına alınmış olur. Bir kesim çalışıp bir kesim de onları sömürme yoluna girerse, toplum içindeki sosyal barış bozulur. Atatürk, Halkçılık ilkesi doğrultusunda, medeni ülkeler seviyesine çıkmak için, Türk Milletinin topyekün bir çalışma programı uygulaması gerektiğini bizlere şu şekilde belirtmiştir:

“Ne olduğumuzu bilelim. Kurtulmak, yaşamak için çalışmaya mecbur olan bir halkız. Bundan dolayı her birimizin hakkı vardır, yetkisi vardır. Fakat çalışmak sayesinde bir hakkı kazanırız. Yoksa arka üstü yatmak ve hayatını çalışmaktan uzak geçirmek isteyen insanların bizim toplumumuz içinde yeri yoktur. O halde... halkçılık toplum düzenini çalışmaya hukuka dayandırmak isteyen bir toplum sistemidir.” 29

Türk Milletinin medeni ülkeler seviyesine çıkabilmesi, kendi geleceğine sahip olmasına, fertlerin ve toplumun bütün kurum ve kuruluşlarıyla bu ilkeye sahip çıkarak yönetimi en iyi şekilde kullanmasına bağlıdır.

Devletçilik

Atatürk ilkelerinde devletçilik anlayışı; milli birliğin ve beraberliğin oluşturulması yönünde, ahlaki, sosyal ve milli bir durum arzader. Bu durumu Atatürk, şöyle belirtmiştir:

“Milli gelirin tevziinde (dağılımında) daha mükemmel bir adalet ve emek sarfedenlerin daha yüksek refahı, milli birliğin muhafazası için şarttır. Bu şartı daima gözönünde tutmak, milli birliğin mümessili olan devletin mühim vazifesidir.” 30

Uygulanmış olan devletçilik prensibi, komünist rejimlerdeki gibi özel sektörü yok edici, hür teşebbüsü engelleyen bir anlayış içermez. Atatürk, bu farklı anlayışı, *Medeni Bilgiler* kitabında şu şekilde belirtmiştir:

“Bizim takibini muvafık (uygun) gördüğümüz “devletçilik”prensibi bütün istihsal (üretim) ve tevzi (dağıtım) vasıtalarını fertlerden alarak milleti büsbütün başka esaslar dahilinde tanzim etmek gayesini takip eden ve hususi ve ferdi iktisadi teşebbüs ve faaliyetlerine meydan bırakmayan sosyalizm prensibine müstenit (dayalı) kollektivizm yahut komünizm gibi bir sistem değildir.” 31

Atatürk’ün uyguladığı devletçilik sistemi, Türkiye’nin şartlarında doğmuştur; Türk Milletinin karakterine uygun bir sistemdir.

“Türkiye’nin tatbik ettiği devletçilik sistemi, 19 .asırdan beri sosyalizm teorisyenlerinin ileri sürdükleri fikirlerden alınarak tercüme edilmiş bir sistem değildir. Bu Türkiye’nin şartlarından doğmuş Türkiye’ye has bir sistemdir. Devletçiliğin bizce anlamı şudur; Kişilerin özel teşebbüslerini ve şahsi faaliyetlerini esas tutmak, fakat büyük bir milletin ve geniş bir memleketin bütün ihtiyaçlarını ve çok şeyler yapılmadığı göz önünde tutarak, memleket ekonomisini devletin eline almak. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Türk vatanında asırlardan beri şahsi ve özel teşebbüslerle yapılamamış olan şeyleri bir an önce yapmak istedi; ve kısa

zamanda yapmayı başardı. Bizim takip ettiğimiz bu yol, görüldüğü gibi liberalizmden başka bir yoldur.” 32

Devletçilik ilkesiyle devlet; ülkenin birlik ve beraberliği için her türlü çalışmayı yapmak ve yaptırmakla mükellef kılınmıştır. Atatürk bu mükellefiyeti, yine kendi el yazılarında şöyle belirtmiştir:

“Milli gelirin dağılımında, daha mükemmel bir adalet vermek sarf edenlere daha yüksek refah sağlanması, milli birliğin korunması için şarttır. Bu şartı daima göz önünde tutmak, milli birliğin temsilcisi olan devletin önemli vazifesidir..

Halkın menfaatine hizmet eden müesseselerin, çoğaltılması devletin ehemmiyetle göz önünde tutacağı bir meseledir. Bu sayede sırf menfaatperest faaliyetler tahdit olunur. Bu hal vatandaşlar arasındaki ahlaki tesanüdün inkişafına yardım eden mühim bir amildir. Memlekette her nevi istihsalin (üretim) ziyadeleşmesi için, ferdi teşebbüsün devletçe elzem olduğunu ehemmiyetle kaydettikten sonra beyan etmeliyim ki “devlet ve özel teşebbüs birbirine karşı değil, birbirinin tamamlayıcısıdır.” 33

Laiklik

Laiklik, genel anlamıyla din ve dünya, din işleriyle devlet işlerinin birbirinden ayrılması, böylelikle toplum içinde inanç ve ibadet serbestliğinin sağlanması olarak tanımlanır. Atatürk laiklik ilkesini de milli birlik ve beraberliğin sağlanması yönünde, devletin geleceği ve mevcudiyeti noktasında gerekli görmüştür. Laiklik ilkesiyle milli iradenin bütünleşmesinde kolaylık sağlanmış olur.

Laiklik ilkesiyle, fertlerin ibadet ve inanma hürriyetleri de kanunla koruma altına alınmış olur; şahıslara inanmaları ya da inanmamaları yönünde yapılan baskılar ortadan kaldırılmış olur. Böylece, insanların birbirlerine hoşgörüyle bakmaları sağlanır. Laiklik, bu yönüyle de İslam diniyle uygun bir yapı arzeder. Çünkü dinde, zorlamayla ve menfaatler karşılığı yapılan ibadetlerin bir değeri yoktur. Dinde, Allah’a yönelik Allah rızası için yapılan ibadetler bir değer taşır.

Bunların yanı sıra, laiklik ilkesi kesin olarak dine karşı değildir. Atatürk bir konuşmasında, bu konuyla ilgili olarak şunları söylemiştir:

“Laiklik asla dinsizlik olmadığı gibi, sahte dindarlık ve büyücülükle mücadele kapısını açtığı için gerçek dindarlığın gelişmesi imkanını temin etmiştir. Laikliği dinsizlikle karıştırmak isteyenler, ilerleme ve canlılığın düşmanları ile gözlerinden perde kalkmamış doğu kavimlerinin fanatiklerinden başka kimse olamaz.” 34

Yine Atatürk:, *"Softa sınıfının din simsarlığına izin verilmemelidir. Dinden maddi menfaat temin edenler iğrenç kimselerdir. İşte bu duruma karşıyız ve buna müsaade etmiyoruz" 35* diyerek, milli birlik ve beraberliği ortadan kaldıracak olan bu tür ayrımcılıklara taviz verilmeyeceğini göstermiş olur.

Laiklik ilkesiyle şahıslar, hurafelerden temizlenmiş doğru ve gerçek bilgiyi, vicdan ve din hürriyetini sağlama almış olurlar.

"Laiklik yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir; Bütün vatandaşların vicdan, ibadet ve din özgürlüğü de demektir." 36

İnkılapçılık

Atatürk, inkılapçılık ilkesiyle, Türk Milletinin ilerlemesini ve medeni ülkeler seviyesine çıkmasını engelleyen, değişen ve gelişen şartlara uyum sağlayamayan teşkilatların ve müesseselerin, günün şartlarına göre yeniden düzenlenmesi amacını esas almıştır. Bu ilke, diğer bir ifadeyle, sürekli devrimin, değişen şartlara göre düzenlenmesidir:

"Medeniyet yolunda başarı, yenileşmeye bağlıdır. Sosyal hayatta, ekonomik hayatta, ilim ve fen sahasında başarılı olmak için tek gelişme ve ilerleme yolu budur." 37

Atatürk, inkılapların tek gayesinin Türk Milletini medeni ülkeler seviyesine çıkartmak olduğunu şöyle belirtir:

"Efendiler; yaptığımız ve yapmakta olduğumuz inkılapların gayesi Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağdaş ve bütün anlam ve görünüşüyle medeni bir toplum haline getirmektir. İnkılaplarımızın asıl gayesi budur." 38

Mustafa Kemal Atatürk inkılapların başarılı olması için, aksayan kısımların yenilenmesi ve değişikliklerin süratle uygulamaya konulması gerektiğini belirtmiş, bu değişimlerin, uygulamalarının uzun bir vadeye yayılması halinde asıl gayeden uzaklaşılmış olunacağına dikkat çekmiştir:

"... İdare-i maslahatçılar esaslı inkılap yapamaz. Bugünkü sefalet ve rezalet içinde esasen kimseyi memnun etmeye imkan yoktur. Memleket mamur, millet zengin olduğu zaman herkes memnun olur." 39

Atatürk inkılap hareketlerinde takip edilecek yolu da şöyle belirtir:

" Türkiye'yi derece derece mi ilerletmeli, ani olarak mı? İki sistem var, biri malum büyük Fransız İhtilali'ndeki tarz; rejimler değişecek, ihtilallere karşı mukabil ihtilaller yapılacak. Sağ solu tepeler, sol sağı süpürürken bir de bakılacak ki bir buçuk asırlık zaman geçmiş...Bu milletin damarlarında o kadar bol kan ve önünde o kadar geniş zaman var mı?" 40

Türk Milleti, bu şartları göz önünde bulundurarak bir an bile durmadan önündeki engelleri aşmalıdır. Eğer bu adım atılmazsa, hem medeni ülkeler arasındaki yerimizi alamayız, hem de birlik beraberliğimiz bozulmaya başlar, çöküşe yaklaşılır. Atatürk bu tehlikeye dikkat çekerek şu sözleri söylemiştir:

“Milletin uyanıklığına, milletin ilerleme ve gelişme istidadına güvenerek, milletin azminden asla şüphe etmeyerek Cumhuriyet'in bütün icaplarını yapacağız. Birçok güçlükler ve engeller karşısında bulunduğumuzu biliyoruz. Bunların hepsini tetkik ile azim ve iman ile millet aşkının sarsılmaz kuvvetiyle birebir çözüp sonuçlandıracağız. O millet aşkı ki herşeye rağmen sinemizde sönmez bir kuvvet, dayanıklılık ve ateş kaynağıdır.” 41

“Her türlü yükselme ve gelişmeye kabiliyetli olan milletimizin sosyal ve fikri inkılap adımlarını kısaltmak isteyen engeller mutlaka ortadan kaldırılmalıdır.” 42

Atatürk ilkelerini bir bütün halinde düşünmeliyiz. Zira bu ilkeler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Türk’ün yüksek karakteri daha yükselecek ve Türkiye, medenileşme yolunda diğer ülkelerin örneği olacaktır. Bu ilkeleri bir diğerinden ayırırsak, milli birlik ve beraberliği birarada tutan temeli de zayıflatmış oluruz ki, bu da, ülke bütünlüğünün bozulmasından menfaat sağlamak isteyen bölücü güçlerin palazlanmasına sebebiyet verebilir. Buna engel olmak istiyorsak, büyük bir şevk ve heyacanla Atatürkçü ve inkılapçı düşünceye sahip çıkarak ülkemize hizmet etmeliyiz; ayrılıkçı ve bölücü faaliyetlere izin vermemeliyiz. Atatürk, bu engellemeler karşısında inkılapların uygulanması ve korunması görevini Türk Ordusunun başarıyla yerine getireceğini şu sözleriyle belirtmiştir:

“Milleti sevk ve idare edenlerin dayanağı, ordu olmuştur. Diğer milletlerde ordu ile millet, daima birbirleriyle karşı karşıyadır. Halbuki, bizde tamamiyle olay tersinedir. İkinci Meşrutiyeti, kahraman subaylarımız ilan ettikleri gibi bu inkılapları da yine bunların fedakarlığına borçluyuz.” 43

NOTLAR

1 *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri,* cilt II, s.241, AAM, 1997
2 A.g.e, cilt III, s.94
3 A.g.e, cilt III, s.106
4 A.g.e, cilt II, s.242
5 Afet İnan, *Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler,* TTK,1959
6 Afet İnan, *Mustafa Kemal Atatürk'ten Yazdıklarım,* M.E.B, 1971, s.33
7 Afet İnan, *Medeni Bilgiler ve M.K.Atatürk'ün El Yazıları* s.52-53, TTK, 1998
8 ASD, cilt II, s.176, AAM, 1997
9 A.g.e, cilt III, s.119
10 A.g.e, s.107
11 A.S.D, cilt II, s.328, AAM, 1997
12 Afet İnan, *Medeni Bilgiler ve M.K. Atatürk'ün El Yazıları,* s.24 TTK, 1998
13 A.g.e. s.22
14 A.g.e. s.18
15 A.g.e. s.25
16 ASD, Cilt II, s.147, AAM, 1977
17 A.g.e, s.249
18 A.g.e, cilt III, s.26
19 A.g.e, cilt I, s.102
20 A.g.e, cilt I, s.102
21 A.g.e, cilt II, s.306
22 Afet İnan, *Medeni Bilgiler ve M.K. Atatürk'ün El Yazıları,* s.358, TTK, 1998
23 *Türk Kültürü Dergisi,* sayı 13, s.115, yıl 1963
24 *Türk Tarihi Silahlı Kuvvetleri ve Atatürkçülük,* s.308
25 Afet İnan, *Medeni Bilgiler ve M.K. Atatürk'ün El Yazıları,* s .425-427
26 ASD, cilt I, s.236, AAM, 1997
27 A.g.e, cilt II, s.116
28 ASD, cilt I, s.211-212
29 ASD, cilt I, s.191, T.İ.T.E. Yayınları, 1945
30 Afet İnan, *Medeni bilgiler ve M.K. Atatürk'ün El Yazıları*, s.48
31 A.g.e., s.49
32 *Sümerbank Dergisi,* cilt III, sayı 29, s.138, 1963, Uluğ İğdemir
33 Afet İnan, *Medeni Bilgiler ve M.K. Atatürk'ün El Yazıları,* s.444

34 Sadi Borak, *Atatürk ve Din*, s.4, 1962

35 Kılıç Ali, *Atatürk'ün Hususiyetleri,* s.116, 1955

36 *Özdeyişleriyle Atatürk,* s.24 GnKur. ATAŞE .Bşk. Yay.1981

37 ASD, cilt II, s.187, AAM, 1997

38 ASD, cilt II, s.224

39 İsmail Arar, *Atatürk'ün İzmit Basın Toplantısı,* s.55

40 İsmail Habib Sevük, *Atatürk İçin*, s.73

41 ASD, cilt II, s.166, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yay., 1959

42 Herbert Melzig, *Atatürk'ün Başlıca Nutukları,* s.86, 1942

43 Mustafa Selim İmece, *Atatürk'ün Şapka Devriminde Kastamonu ve İnebolu Seyahatleri,* s.55, T.İş Bankası Yay. 1959

Atatürk ve İnkılaplar

Asil Türk Milletinin karakterinde bulunan 'hür yaşama ve yaşadığı zamana damgasını vurma' özelliği, Mustafa Kemal'in karakterinde de yoğun bir biçimde görülmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun yöneticileri, belli dönemlerde bu karakteri korumalarına rağmen, bazı dönemlerde bu asil karaktere tamamen muhalif bir tutum izlemişler; akıl ve bilimden ayrılıp taassup batağına saplandıklarından gerilemiş ve yıkılmışlardır. Osmanlı İmparatorluğu'nun son zamanlarında, Türk Devleti tarihten silinmek üzereyken, Mustafa Kemal bu gidişe dur diyerek, Türk'ün yüksek karakterine uygun bir hamle yapmıştır.

Mustafa Kemal ve arkadaşlarının bu hamlesi sonucunda, güzel vatanımız yabancı güçlerden temizlenmiş, kötü gidişe son verilmiştir. Böylece, Türk Milleti için, güzel ve aydınlık günlere doğru yeni bir adım atılmıştır. Atatürk, bu ileriye yönelik adımlar doğrultusunda, bizlere ve bizden sonrakilere yol gösterecek olan, bir inkılaplar hareketi başlatmıştır. Bu inkılaplar Türkiye Cumhuriyeti'ni medeni milletler seviyesine çıkaracak niteliktedir.

Yaşadığı zamanı ve dünyayı çok iyi gözlemleyen Atatürk, milletin ve ülkenin önünde duran ve ilerlemeye engel teşkil eden bütün duvarları tek tek yıkmıştır. Atatürk, karakterinde bulunan bu inkılapçı ve yenilikçi özelliğinin, bizlerde de bulunması gerektiğini, 13 Mayıs 1923'teki Meclis konuşmasında şöyle belirtmiştir: *"Bugüne kadar elde ettiğimiz başarı bize ancak gelişme ve uygarlığa bir yol açmıştır. Bize ve bizden sonra gelenlere düşen vazife bir yol üzerinde tereddütsüz ilerlemektir." 1* Bu ilerleme ancak, hakimiyetin milletin elinde olması ve medeni ülkeler seviyesine çıkılmasıyla gerçekleşmiş olacaktır.

Siyasi Alandaki İnkılaplar

Saltanatın Kaldırılışı

Milli kurtuluş hareketinin bütün cephelerde başarıya ulaşması sonrasında, düşman ülkeler barış görüşmeleri için teklifte bulunmuşlardır. Barış görüşmelerine Ankara Hükümeti'nin yanı sıra İstanbul Hükümeti de davet edilmiş, böylece Milli Meclis'e bir tezgah kurulmaya, tuzak hazırlanmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda, İstanbul Hükümeti'nin sadrazamı Tevfik Paşa, Ankara'ya, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal'e bir telgraf çekerek ortak hareket etmeyi teklif etmiştir.

Neticede TBMM, İstanbul'daki işgal kuvvetlerine bir yazı göndermiş, barış konferansına katılabileceklerini, fakat İstanbul Hükümeti'yle ortak hareket etmelerinin mümkün olmadığını bildirmiştir.2 Çünkü, Tevfik Paşa'nın teklifini kabul etmek, Anadolu'da gerçekleştirilen Kuva-yi Milliye hareketine, İstanbul Hükümetini de ortak etmek olacaktı. Konunun hemen akabinde Mustafa Kemal, 30 Ekim 1922'de TBMM'yi toplayarak saltanatın kaldırılması yönünde çalışmaları başlatmıştır. Fakat meclis içindeki bazı üyeler "saltanatsız iktidar ve hilafet olamayacağı" 3 görüşünü savunarak bu girişimi engellemeye kalkışmışlardır. Bu engellemelere karşın, Mustafa Kemal'in konunun önemini ve hassasiyetini bildiren konuşmasından sonra "hakimiyetin kayıtsız ve şartsız millete" ait olduğu kabul edilmiş, 3 Kasım 1922 günü, saltanat kaldırılmıştır.

Cumhuriyet'in Kuruluşu

İstanbul Hükümeti'nin, işgal kuvvetlerinin 'kukla yönetimi' durumunda olması ve bu hükümet tarafından Mustafa Kemal ve arkadaşları tarafından Anadolu'da kurulan milli hükümete karşı alınan cephe, bir süre sonra, kimin yönetimde olacağı sorusunu gündeme getirmiştir. Aynı problem TBMM içinde de kendini göstermiş, bazı üyelerin saltanat ve hilafeti yaşatma düşüncesinde oldukları görülmüştür. Yeniden saltanat ve hilafete dönülürse, verilen mücadele boşa gitmiş, milletin hakimiyeti tekrar sorumsuz yönetime geçmiş ve geriye dönülmüş olacaktı. Oysa yenilikçi ve inkılapçı düşünceyi kendine şiar edinen Mustafa Kemal'in bu fikirlerinden taviz vermesi beklenemezdi:

"... 25 Nisan 1920 tarihinde TBMM, Mustafa Kemal, Celaleddin Arif, Cami Bey, Fevzi Paşa, İsmet Buey, Hamdullah Suphi ve Hakkı Behiç tarafından oluşan bir yürütme komitesi seçerek 1 Mayıs 1920'de kabul edilen 5 maddelik bir kanunla seçilecek olan hükümetin seçiliş ilkeleri belirlenir. Kısa bir süre sonra da yapılan bir değişiklikle bakanların Millet Meclisi Başkanı tarafından gösterilecek adaylar arasından seçimi kabul edilir. Bu uygulama ile artık 'milletin hakimiyetine' dayanan bir hükümet yapısı kabul edilmiş olacaktır." 4

Meclis'in yenilenmesi için yapılan seçimler sonucu I. dönem milletvekillerinin çoğu değişmiş, hakimiyetin millette olduğuna inanan milletvekilleri, II. dönem çoğunluk olmuşlardı. Dolayısıyla artık Cumhuriyet'in kurulmasına müsait bir zemin vardı. Hem Meclis'teki durum, ve hem de Fethi Bey kabinesinin 27 Ekim 1923'te istifa etmesi sonucu ortaya çıkan hükümet boşluğu, Mustafa Kemal'i harekete geçirmiş ve Türk Milletinin karakterine uygun olan Cumhuriyet, 29 Ekim 1923 günü ilan edilmiştir.

Mustafa Kemal, bu gelişmenin ardından Türkiye Cumhuriyeti'nin başkanlığına getirilmiş, İsmet (İnönü) Bey'i de başbakanlığa atayarak kabineyi kurdurmuştur. Atatürk aşağıdaki sözleriyle de yönetim şeklini açıklamıştır:

"…Bugünkü hükümetimiz doğrudan doğruya milletin kendi kendine, kendiliğinden yaptığı bir devlet teşkilatı ve hükümetidir ki, onun adı Cumhuriyet'tir. Artık hükümetle millet arasında geçmişteki ayrılık kalmamıştır. Hükümet millet, millet hükümettir." 5

"…Türk Milletinin yaratılış ve şiarına en uygun olan idare Cumhuriyet idaresidir. Türk Milleti hakimiyetini şümullü bir surette gösteren yeni idareye kavuşuncaya kadar daima mevcut kurumların siyasetlerine yabancı kalmıştır." 6

Hilafetin Kaldırılışı

Halifelik makamı, Mısır hükümdarı Kansu Gavri'de, işlerliğini kaybetmiş bir şekilde, göstermelik olarak duruyordu. Yavuz Sultan Selim'in 1517 tarihindeki Ridaniye Seferinden sonra Türkler'e geçen halifelik bu tarihten sonra yeniden güç kazanmıştır. Hilafet makamı, Osmanlı İmparatorluğu'nun güçlü olduğu dönemlerde dünya Müslümanları üzerinde etkili olmuştur. Fakat, zayıflama döneminde, devlet bu gücü kullanamaz hale gelmiştir.

Milli Meclis tarafından saltanatın kaldırılmasıyla hilafet makamına getirilen Abdülmecit Efendi'nin, kendine kanunla verilmiş olan sıfatlarının dışında "han", "peygamber halifesi" 7 gibi sıfatları da kullanması, padişah gibi davranması ve cuma selamlıklarında gövde gösterisi yapması, yurtdışından kışkırtıldığı açıkça belli olan bu tartışmalara Mustafa Kemal'in yakın arkadaşlarının da katılması, ortalığı karıştırmaya başlamıştı. Bu durum genç Cumhuriyet'i tehlikeye sokmaya başladığından, 3 Mart 1924 tarihinde, TBMM'de verilen bir kanun teklifi ile hilafet makamı ortadan kaldırılmış, Osmanoğulları soyu yurt dışına gönderilmiştir. Bu ciddi durumu Atatürk şu sözleriyle açıklar:

"Efendiler; açık ve kesin söylemeliyim ki, İslamları, bir halife heyulasıyla işgal ve iğfal gayretinde bulunanlar, yalnız ve ancak İslamların ve özellikle de Türkiye'nin düşmanlarıdır. Böyle bir oyuna hayal bağlamak yalnız ve ancak cehalet ve gaflet eseri olabilir." 8

Hukuk Alanındaki İnkılaplar

Hilafetin kaldırılmasıyla beraber, 3 Mart 1924 günü Şeriye ve Evkaf Bakanlığı'nın ve Şeriye Mahkemeleri'nin kaldırılmasıyla, hukuk konusunda yeni düzenlemeler yapılacağının işaretleri verilmiş oldu.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde, kurumlardaki yozlaşma adalet sistemini de etkilemiş, kadılardaki başıbozukluk, adaleti güçlünün lehine kullanır hale getirmiştir. Mahkemeler, "Mecelle" adı verilen ve Hanefi fıkhına göre hazırlanmış kanunlara göre işlerdi. Mecelle, yarı teokratik ve yarı laik bir özellik taşımasına rağmen, günün gelişen şartlarına uyum gösteremiyor ve bazı hükümleri de uygulanamıyordu.

Yeni Türkiye devletinin kurulmasıyla eski yönetimin işlerliğini kaybetmiş bütün kurum ve kuruluşlarının da yeni bir yapıya oturtulması gerekmişti. Çünkü Osmanlı devletindeki bazı uygulamalar, geçmiş yıllarda sorunsuz işlemiş olsalar da, değişen ve gelişen koşullar karşısında aksaklıklar meydana gelmiştir. Bu bozulan kurumlardan biri de adalet kurumudur. Atatürk, bu başıbozukluğu ve çözüm yolunu şöyle açıklamıştır:

" Önemli olan nokta , adalet anlayışımızı, kanunlarımızı, adalet teşkilatımızı, şimdiye kadar bizi şuurlu, şuursuz tesir altında bulunduran, asrın gereklerine uygun olmayan bağlardan bir an evvel kurtarmaktır. Millet, her medeni memlekette olan adalet işlerindeki ilerlemenin, memleketin ihtiyaçlarına uyan esaslarını istiyor. Millet hızlı ve kesin adaleti temin eden medeni usulleri istiyor. Milletin arzu ve ihtiyacına tabi olarak adalet işlerimizde her türlü tesirlerden cesaretle silkinmek ve hızlı ilerlemelere atılmakla asla tereddüt olunmamak lazımdır. Medeni hukukta, aile hukukunda takip edeceğimiz yol ancak medeniyet yolu olacaktır. Hukukta idare-i maslahat ve hurafelere bağlılık, milletleri uyanmaktan men eden en ağır bir kabustur. Türk Milleti, üzerinde böyle bir ağırlık bulunduramaz." 9

"...Milletin ateşli inkılap hamleleri esnasında sinmeye mecbur kalan eski kanun hükümleri, eski hukukçular gayret ve çalışma gösterenlerin etki ve ateşi yavaşlamaya başlar başlamaz derhal canlanarak inkılap esaslarını ve onun samimi takipçilerini ve onların aziz ülkülerini mahkum etmek için fırsat beklerler..." 10

"Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde yabancı uyrukluların yargılanmasının kendi konsolosluklarına bırakılması bağımsızlık hakkıyla uyum göstermiyordu. Bu durum, Osmanlı adalet sisteminde onarılması güç yaralar açmıştı. Her ne kadar Lozan hükümleri uyarınca bu adli kapitülasyonlar kaldırılıyorsa da; yine de merkezden yönetilen adalet düzeni oluşturulması mümkün olamıyordu." 11

Bu olumsuz şartları ortadan kaldırmak için, 1923'te kurulan medeni kanun komisyonları, "Mecelle"nin ıslahı çalışmalarına başlamışsa da, bir netice alamadan faaliyetlerine son verilmiştir. Bu tıkanıklığı çözmek için harekete geçen Mustafa Kemal, hukuk sisteminde köklü, değişikliklere girişmiştir. Benzerlerine göre daha sade ve yeni olan İsviçre Medeni

Kanunu örnek alınarak hazırlanan Türk Medeni Kanunu, 17 Şubat 1926 ‘da Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt’un Adalet Bakanlığı sırasında kabul edilmiştir. Bu kanunla, azınlık cemaatleri de Medeni Kanun hükümlerini kabul etmiş oldular. Bu kanun çerçevesince ayrıca, 4 yıl içinde, Borçlar Kanunu, Ceza Kanunu, Kara Ticaret Kanunu, Deniz Ticaret Kanunu, Hukuk ve Ceza Muhakemeleri Kanunu, İcra İflas Kanunu gibi kanunlar yürürlüğe girmiştir. Bu girişimlerden önce de, 5 Kasım 1925’de, Ankara Hukuk Fakültesi açılmıştır.

Medeni Kanun’la, Türkiye’de laik hukuk sistemine geçilmiş, kadın erkek eşitliği kabul edilmiş, medeni nikah ilkesiyle çok eşlilik kaldırılmış, kadının her alanda faaliyette bulunmasına imkan sağlanmıştır.

Ekonomi Alanındaki İnkılaplar

Sanayide Yapılan Yenilikler

Osmanlı İmparatorluğu’nda, yönetimdeki basiretsiz kişilerin, yıllarca süren savaşlar ve kayıplara karşı, ekonomik alanda köklü çözümler üretememesi, devlet gelirlerinde bir çöküşe neden olmuştur. Ve bunun neticesinde de, dış borçlar giderek artmıştır. Bu borçları da, yüksek faizli borçlarla ödemeye kalkmak; bütçenin %30’a yakın bir bölümünü bu karmaşık durumdan çıkmak için harcamak, ekonomiyi iflas ettirmiştir. Bu ekonomik iflasa rağmen, Osmanlı devletinde 1919’lara kadar bir İktisat Bakanlığı kurulamamıştır.

İmparatorluk son günlerini yaşarken, Anadolu halkı da sefil ve perişan bir haldeydi. İşte bu olumsuz şartlar altında kurulan TBMM Hükümeti, Mustafa Kemal’in önderliğinde yeni bir savaşa başlıyordu: Ekonomi Savaşı.

18 Mart 1923’te, İzmir’de, ülkenin çeşitli yerlerinden gelen tüccar, işçi, çiftçi ve sanayicilerin katılmasıyla Türkiye İktisat Kongresi toplandı. Kongrede, ekonominin rayına oturtulması ve köklü tedbirler alınması için bazı kararlar belirlendi. Atatürk Kongrede şunları söylemişti:

“Arkadaşlar, sizler doğrudan doğruya milletimizi teşkil eden halkın sınıflarının içinden geliyorsunuz ve onlar tarafından seçilmiş olarak geliyorsunuz. Bu itibarla, memleketimizin, milletimizin halini, ihtiyacını ve milletimizin emellerini ve acılarını yakından biliyorsunuz…Sizin söyleyeceğiniz sözler, alınmasının lüzumunu beyan edeceğiniz tedbirler, doğrudan doğruya halkın lisanından söylenmiş gibi kabul olunur…Halkın sesi, hakkın sesidir. Kılıç ile fütuhat yapanlar, sabanla fütuhat yapanlara yenilmeye, sonuç olarak yerlerini terketmeye mecburdurlar. Nitekim Osmanlı saltanatı da böyle olmuştur…Kılıç kullanan yorulur, nihayet kılıcı kınına koyar ve belki kılıç o kında küflenmeye, paslanmaya mahkum olur.

Lakin, saban kullanan kol gittikçe daha ziyade kuvvetlenir. Daha çok kuvvetlendikçe daha çok toprağa malik ve sahip olur.” 12

Bu kararlar;

1-Hammaddesi yurt içinde olan endüstri kollarının kurulması,

2-Özel girişimcilerin desteklenmesi,

3-Yatırımcılara kredi sağlayacak bankaların kurulması,

4-Günlük tüketim mallarına öncelik verilmesi,

5-Önemli kuruluşların millileştirilmesi,

6-Sanayii teşvik edici yasaların çıkarılması, özellikle gümrük tarifelerinin, milli sanayinin kalkınma ihtiyaçlarına göre değiştirilmesi,

7-Yerli malların karada ve denizde ucuz tarife ile taşınması,

8-Sanayi bankası kurulmaya karar verilmesi maddeleri altında toplanmıştır.

Alınan bu kararlar hemen uygulamaya geçirilmiş, fakat dünyanın içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılar nedeniyle, Mustafa Kemal ekonomik uygulamaları; 1923-1932 yılları arasında, ‘halkçılığa dayalı liberalizm ile yarı devlet müdahaleciliği’, 1932-1938 yılları arasında da ‘karma ekonomiye dayalı planlı kalkınma’ olarak iki aşamalı uygulamıştır.

1936 yılında “II. Beş Yıllık Kalkınma Planı” hazırlanmasına rağmen, Atatürk’ün vefatı ve başlayan II. Dünya Savaşı sebebiyle, plan uygulamaya konulmamıştır. Plan, 1960 yılında uygulanmaya alınmıştır.

Beş yıllık kalkınma planı gereğince; mensucat ve dokuma sanayiinde Bakırköy, Kayseri, Nazilli, Konya Ereğli dokuma fabrikalarıyla, bu fabrikaların pamuk ihtiyaçlarını karşılamak için Adana ve İzmir bölgelerinde pamuk tarımının canlandırılması öngörülmüştür. Tekstil sanayii, kendir, kangram, kükürt, demir-çelik bakır kömür gibi maden ve petrol arama işletmeleri, selüloz ve kağıt sanayi, seramik, cam, kimya, sünger, gülyağı, elektrik ve enerji üretimi için planlar yapılmıştır. Plan çerçevesince ayrıca fabrikalar açılmış, bütün bu sanayi dalları için eleman yetiştirecek mesleki eğitim kurumları faaliyete geçirilmiştir.

Sanayi yatırımlarını teşvik etmek için, öncelikle 1927 yılında ‘Teşvik-i Sanayi Kanunu’ çıkartılmış, yabancı ürünlerle mücadele edebilmek için de 1929 yılında yüksek gümrük tarifesi uygulanmaya başlanmıştır.

1933 yılında Sümerbank kurulmuş, 1935 yılında da maden kaynaklarını araştırmak üzere ‘Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü’, elektrik-enerji kaynaklarını araştırmak için ‘Elektrik İşleri Etüt İdaresi’, maden ve elektrik işletmelerini kurmak için de ‘Etibank’ kurulmuştur.

Ulaştırma Alanındaki İnkılaplar

Türkiye şartlarına en uygun ulaşım aracı olarak treni gören Mustafa Kemal, demiryollarına çok büyük bir önem vermiş ve önemli merkezleri demiryolu ulaşımıyla birbirine bağlamıştır.

"Osmanlı İmparatorluğu zamanında yaptırılan ve 65 yılda biten 3350 km. lik demiryoluna karşılık Mustafa Kemal'in önderliğinde kendi gücümüzle 1925-1939 yılları arasında 3000 km.lik yol yapılmıştır." 13

Millileştirme politikası gereğince, yabancı şirketlerin elinde bulunan demir ve denizyolu şirketleri de satın alınmıştır. Kapitülasyonlarla elimizden alınan Türk limanları arasındaki ticaret hakkımız, Lozan Antlaşması'yla geri alınmış, gemilerimiz limanlarımızda sefere başlamıştır. 1 Temmuz 1926 tarihinde 'Kabotaj Kanunu' kabul edilmiştir. Ayrıca yolcu taşıma işi devlete bırakılmış, ticari yükler konusu da devlet ve özel sektör arasında paylaştırılmıştır. Deniz işletmeciliği için ise 1938 yılında Denizbank kurulmuştur.

Büyük Atatürk, havacılığa da özel bir önem vermiş ve 1936 yılında kurulan 'Devlet Hava Yolları'yla İstanbul-Ankara arası düzenli seferler başlatılmıştır.

Sosyal Alandaki İnkılaplar

Şapka Giyilmesi

Cumhuriyet'in ilanını izleyen yıllarda, sosyal, ekonomik ve kültürel alanda medeni ülkeler arasındaki yerini alması için, Türk Milletinin hızlı bir değişime ihtiyacı vardı. Milletin geçireceği bu değişim süreci her alanda kendini göstermeliydi.

Osmanlı İmparatorluğu döneminden Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar, Türk Milletinin giyim ve başlık tarzları belli bir uyum göstermiyordu. Mustafa Kemal bu karmaşıklığı ortadan kaldırmak ve medeni ölçüler içinde bir giyim şekli belirlemek için çalışmalara başladı.

Mustafa Kemal bu konuda çok kararlıydı. Atatürk 25 Ağustos 1925'teki Kastamonu ziyaretinde şapka giymiş, medeni kılık kıyafette de bizzat öncülük yapmıştır:

"Artık duramayız behemehal ileri gideceğiz; çünkü mecburuz. Millet vazıh (açık) olarak bilmelidir: Medeniyet öyle kuvvetli bir ateştir ki, ona bigane kalanları yakar, mahveder. İçinde bulunduğumuz medeni ailede layık olduğumuz mevkii bulacak ve onu muhafaza ve ila (yüceltme) edeceğiz. Refah saadet ve insanlık bundadır..

…Efendiler; Türkiye Cumhuriyeti'ni tesis eden Türk halkı, medenidir. Tarihte medenidir, hakikatte medenidir. …Türkiye Cumhuriyeti halkı aile hayatıyla, yaşayış tarzıyla medeni olduğunu göstermek

mecburiyetindedir… şapkaya itiraz edenler vardır. Onlara diyeyim ki çok gafilsiniz ve çok cahilsiniz. Onlara sormak isterim, Yunan serpuşu olan fes giymek caiz olur da, şapka giymek neden olmaz? Ve onlara ve bütün bu millete hatırlatmak isterim ki, Bizans papazlarının ve hahamların hususi kisvesi olan cüppeyi ne vakit ve ne için giydiler… Türkiye'nin hakikaten medeni olan halkı baştan aşağı harici vaziyetiyle dahi medeni ve mütekamil insanlar olduklarını fiilen göstermeye mecburdurlar…"14

Nitekim, 25 Kasım 1925 tarihinde TBMM'ce kabul edilen kanunla, şapka giyilmesi kanunlaşmıştır.

Tekke ve Zaviyelerin Kapatılması

Osmanlı İmparatorluğu döneminde, tekke ve zaviyeler belli bir süre için görevlerini yerine getirmiş olsalar da, çöküş yıllarında, Türk Milletinin sosyal ve kültürel alandaki gelişim ihtiyaçlarına cevap veremez ve dünyadaki gelişmelere ayak uyduramaz olmuşlardır. Ayrıca bazı tekkelerin siyasetle yakından ilgilenmesi, bağnaz ve tutucu bir yapı sergilemeleri ve bütün bunları, -hiç ilgisi olmadığı halde- İslam dini adına yapıyor olmaları; Türk Milletinin gelişmesini ve İslam dininin anlaşılmasını engelliyordu.

Mustafa Kemal Atatürk'ün görüşleri çerçevesinde, tekke ve zaviyelerin kapatılmasına karar verilir. 2 Eylül 1925 tarihinde hükümet kararnamesi çıkartılır ve 12 Aralık 1925 tarihinde de kanun yürürlüğe girer.

Takvim-Saat, Hafta Tatili, Ağırlık ve Uzunluk Ölçülerinin Düzenlenmesi

Osmanlı Mebusan Meclisi'nde de, saat ve zaman konusunda ortaya çıkan karışıklıklardan dolayı, ezani saatin kullanılmaması yönünde çalışmalar yapılmış, fakat başarılı olunamamıştı. O yıllarda Osmanlı Mebusan Meclisi'nin sonuca ulaştıramadığı bu girişimi, TBMM hükümeti sonuçlandırmak istemiştir. 1922 yılının Eylül ayında verilen bir teklifle konu gündeme alınmış, fakat aynı düşünce savunucularının muhalefeti nedeniyle, teklif, ancak 26 Aralık 1925 tarihinde kanunlaşmıştır.

Kullanılan takvim konusunda da birtakım karışıklar yaşanıyordu. Kullanılan iki farklı takvime bir de dış ilişkilerde kullanılan miladi takvim eklenince, durum daha da karmaşık hale geliyordu. Bu durumu düzeltmek için aynı gün ve tarihli, 698 sayılı kanunla, 1 Ocak 1926 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere miladi takvimin kullanılması kabul edildi.

İmparatorluk döneminde, ülke genelinde uygulanacak belirli bir hafta tatili günü yoktu. Cumhuriyet'in kurulmasıyla, hafta tatili uygulamasındaki karışıklık da sona erdirildi; dünya devletleriyle uyum sağlamak için, cumartesi günü öğleden sonra başlamak üzere pazar günü resmi tatil olarak kabul edildi.

1931 yılında da ondalık sisteme geçildi; “endaze”, “arşın”, “okka ” gibi ağırlık ve uzunluk ölçüsü birimleri, metre ve kilo gibi ağırlık ve uzunluk ölçü birimleriyle değiştirildi. 1935 yılında çıkarılan bir kanunla da yılbaşı günü tatil olarak kabul edildi.

Soyadı Kanunu

Osmanlı İmparatorluğu'nda, Batıdaki gibi soyadı kullanılmıyordu, yani Türklerin soylarından gelen bir adları yoktu. Sosyal ilişkilerde yalnız

isimlerin kullanılması, devlet işlerinde ve sosyal hayatta karışıklıklara yol açıyor, isimlere eklenen lakaplarsa problemi çözmekten uzak kalıyordu. Bu karışıklığı düzeltmek için, 21 Haziran 1934'te kabul edilen bir kanunla, adımızla beraber bir de Türkçe soyadı kullanmak mecburiyeti getirildi. Bu kanunla Mustafa Kemal'e TBMM tarafından, 'ATATÜRK' soyadı verildi. Ayrıca aynı yıl içinde, Osmanlı sınıf yapısına ait "Hoca", "Paşa", "Hazret" gibi unvanların da kullanılması yasaklanmıştır.

Harf İnkılabı

Arap harflerinden oluşan alfabe, asırlardır kullanılmasına rağmen, öğrenimindeki zorluklar aşılamamıştı ve zamanla ihtiyacı karşılayamaz hale gelmişti. II. Meşrutiyet döneminde de, bu konuda çareler aranmış fakat başarılı olunamamıştı. Atatürk, Türk kültürü ve Türkçe etrafındaki birliği bir an önce oluşturmak için, yeni Türk alfabesi konusundaki çalışmalarını bizzat yönetmiş, yeni harfleri halka öğretme çalışmalarına katılmıştır. Nitekim, 1 Kasım 1928 yılında Meclis'te kabul edilen kanun teklifiyle, 3 Kasım 1928'den itibaren yeni harfler kullanılmaya başlanmıştır.

Kadın Hakları

Türk kadını, yüzyıllardır geri bırakılmış ve sosyal hakları elinden alınmış, adeta yok sayılmıştır. Medeni ülkeler seviyesine çıkmak isteyen Türkiye Cumhuriyeti, kadınlarına ikinci sınıf insan muamelesi yapamazdı. Zira kadınlar, Milli Mücadele'de, milli teşkilatlar kurarak çalışmalar yapmışlar, cepheye silah taşımışlar ve vatanın kurtulması için erkeklerle beraber savaşmışlardır.

Medeni hukukun kabulüyle, kadın erkek eşitliği benimsenmiş; evlenme, tarafların isteğine bırakılmış, aradaki vekil sistemi kaldırılarak evlendirme memurunun önünde yapılan nikahlar geçerli sayılmış, bu nikahtan sonra isteyenin dini nikah yaptırması serbest bırakılmış; tek eşlilik uygulaması getirilip boşanmalardaki "talak" usulü kaldırılıp boşama yetkisi geçerli sebepler aramak şartıyla mahkemelere bırakılmıştır. Ayrıca kadınlar, miras paylaşımında ve şahitlikte de erkeklerle eşit olma hakkına sahip olmuşlardır.

Bu hukuki düzenlemelerin yanı sıra, Türk kadınının kültür seviyesini yükseltip sosyal hayatta ve çalışma sahasındaki gerçek yerlerini almaları konusunda bütün çalışmalar yapılmıştır. Bu girişimler sonrasında, Türk kadını dünya kadınlarına örnek teşkil edecek ilerlemeler kaydetmiştir. Atatürk kadınlara verdiği değeri aşağıdaki sözleriyle de belirtir:

"Zaman ilerledikçe, ilim ilerledikçe, medeniyet dev adımlarla yürüdükçe, hayatın, asrın bugünkü gerçeklerine göre evlat yetiştirmenin güçlüklerini biliyoruz... Bugünün anaları için gerekli özellikleri taşıyan evlatlar yetiştirmek... pek çok yüksek özelliği şahıslarında taşımalarına bağlıdır. Bu sebeple kadınlarımız daha çok aydın, daha çok feyizli, daha fazla bilgili olmaya mecburdurlar." 16

Kadınlara, 3 Kasım 1930 tarihinde yapılan belediye seçimlerinde, oy kullanma hakkı, 8 Ekim 1934 yılında da seçme ve seçilme hakları verilmiş,

böylece sosyal hayatta önlerine çıkan engeller kaldırılmıştır. Atatürk, bu konuda yapılması gerekenleri şöyle belirtmiştir:

“…Daha selametle ve daha dürüst olarak yürüyeceğimiz yol vardır; büyük Türk kadınını çalışmalarımıza katkıda bulundurmak, hayatımızı onunla birlikte yürütmek. Türk kadınını ahlaki, bilimsel, sosyal ve ekonomik hayatta erkeğinin ortağı, arkadaşı, yardımcısı ve destekçisi yapmak yoludur.” 17

…Türk kadını dünyanın en münevver, en faziletkar ve en ağır kadını olmalıdır. Ağır sıklette değil; ahlakta, fazilette ağır vakur olmalıdır. …Milletin kaynağı, sosyal hayatın esası olan kadın, ancak faziletkar olursa vazifesini ifa edebilir. Herhalde kadın, çok yüksek olmalıdır…”18

Atatürk başka bir konuşmasında, “*Bir topluluk, cinsinden yalnız birinin asrın icaplarını edinmesiyle yetinirse o topluluk yarıdan fazla güçsüzlük içinde kalır… Bizim topluluğumuzun başarısızlığının sebebi kadınlarımıza karşı gösterdiğimiz kayıtsızlık ve kusurdan ileri gelmektedir…” 19* diyerek kadınlara vermiş olduğu değeri belirtir.

Tarih Kurumu

Türkiye toprakları üzerinde yaşayan halk, çeşitli gruplardan meydana geldiğinden bir ırk birliği sağlanamamıştı. Dahası Türkler tarihini bilmiyordu. Osmanlı eğitim sisteminde, bu konuda gerekli çalışmalar yapılmamış, Türk tarihi derinlemesine incelenmemişti. Atatürk bu konuyu şu sözleriyle belirtmiştir:

“Biz henüz şimdiye kadar gerçek, bilimsel ve müspet anlamıyla milli bir devir yaşayamadık. Bundan dolayı da milli bir tarihe malik olamadık.” 20

Türk tarihinin başlangıç noktası konusunda, genellikle Osmanlı İmparatorluğu’nun kuruluş tarihi esas alınıyordu. Bu bilgiler de, ekseriyetle yabancı tarihçilerin çalışmalarından elde ediliyordu. Bu bilgilere göre de, asırlardır üç kıtaya hükmetmiş olan Türklerin tarihi yoktu.

Mustafa Kemal Atatürk, kahraman Türk Milletinin gerçek tarihini öğrenmesine büyük önem vermiş, bu konudaki çalışmaları bizzat başlatmıştır. Bu çalışmalarda, önce İslamiyet öncesi Türk tarihine dikkat çekilmiş, 23 Nisan 1930’daki Türk Ocakları Kurultayı’nda, bu konuda faaliyet gösterecek bir tarih heyetinin kurulması kararlaştırılmıştır.21

Bu çalışmalar neticesinde *Türk Tarihi Ana Hatları* adlı eser meydana getirilmiştir. 12 Nisan 1931 tarihinde Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti

kurulmuş ve cemiyetin ilk toplantısı da Atatürk'ün başkanlığında 26 Nisan 1931 yılında yapılmıştır:

"Bizim milletimiz derin bir geçmişe maliktir. Bu düşünce bizi elbette altı, yedi yüz yıllık Osmanlı Türklüğünden, Selçuk Türklerine ve ondan evvel bu dönemlerin her birine eşit olan büyük Türk devletlerine kavuşturur…Türk çocuğu, ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır." 22

Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti'nin çalışma esasları şöyle belirlenmiştir:

- Toplanarak bilimsel görüşmeler yapmak,
- Türk tarihinin kaynaklarını araştırıp yayınlamak,
- Türk tarihini aydınlatmaya yarayacak belge vs. sağlamak için gereken yerlere araştırma ve inceleme kurulları göndermek,
- Cemiyetin çalışmalarının ürünlerini her türlü yollarla yayınlamak. 23

Bu çalışmalardan sonra, öncelikle liseler için bizzat Atatürk'ün de kaleme aldığı 4 ciltlik bir tarih kitabı hazırlanmıştır. Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti ilk kongresini 2–11 Temmuz 1932 tarihleri arasında tertiplemiştir.

Dil Konusundaki Çalışmalar

12 Temmuz 1932'deki Tarih Kongresi'nin hemen ardından, Atatürk, 'Türk Dili Tetkik Cemiyeti'ni kurdurmuş, dilde de birlik sağlanması için adım atılmasını sağlamıştır. I.Türk Dil Kurultayı, 26 Eylül 1932 tarihinde Dolmabahçe Sarayı'nda toplanmıştır.

Bu kongrede, dildeki Arapça ve Farsça kelimelerin yanı sıra bölgeler arasındaki lehçe farklılıklarının da ortadan kaldırılması için İstanbul Türkçesi örnek alınarak çalışmalara başlanmıştır. Yapılan çalışmalar *Belleten* adlı dergide yayımlanmıştır.

Milli kültür ve beraberliğin sağlanması için her alanda Türkçe hakim olmalıydı. Atatürk, bu konuya da özenle eğilmiş ve çalışmaları bizzat takip etmiştir. Atatürk, *"Türk dilinin, kendi benliğine, aslındaki güzellik ve zenginliğe kavuşması için bütün devlet teşkilatımızın dikkatli, ilgili olmasını isteriz." 24* diyerek konunun önemini belirtmiştir.

1934'de yapılan II. Türk Dil Kurultayı'na yurtdışından da dil bilginleri davet edilmiştir. Bu kongrede:

-Istılahların (dil, terim) öz Türkçe ve eklerle yapılması gerekliliği,

-Bu ıstılahların hemen ders kitaplarına geçirilmesi,

-Devlet yayınlarının öz Türkçeye çevrilmesi

kararlaştırılmıştır. Bu dönemde Osmanlıca-Türkçe cep kılavuzları ve bazı yayınlar hazırlanmıştır.

III. Türk Dil Kurultayı 24–31 Ağustos 1936 tarihleri arasında yapılmıştır. Yurtdışından gelen 13 dil bilgininin de katılımıyla gerçekleşen kurultayda, cemiyetin adı ‘Türk Dil Kurumu’ olarak değiştirilmiştir. Bu kurultayda, çalışma esasları, diğer iki kurultaydakinden farklı olmuştur: Artık “Güneş Dil Teorisi” (özleştirmeye ret, yaşayan dile dönüş) üzerinde durulmaya başlanmış, yabancı kelimelere Türkçe karşılık aranmasına son verilerek yaşayan dil kabul edilmiştir.

Güzel Sanatlar Alanındaki Çalışmalar

Atatürk, Türk Milletinin yüksek zevkini ortaya çıkarmak ve Türkiye’nin, sanat çalışmaları yönünden de, medeni ülkeler arasındaki yerini almasını sağlamak için bu alandaki çalışmaları teşvik etmiş, başarılı sanatçıları ödüllendirmiştir.

Bunun için, güzel sanatların her alanında çalışmalar hızlandırılmış, 1924 yılında Ankara’da Müzik Öğretmen Okulu açılmıştır. Bu okul, 1936 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü’ne dönüştürülmüştür. Yine aynı yıl Ankara Devlet Konservatuvarı açılmış ve sanatçılar yetiştirilmeye başlanmıştır.

“Türk Beşleri” olarak anılan, Ahmet Adnan Saygun, Cemal Reşit Rey, Ferit Alnar, Ulvi Cemal Erkin ve Necil K. Akses, ilk sonat, konçerto, senfoni ve operalarını vermişlerdir.

İstanbul Belediye Konservatuvar’ında batı müziğine de yer verilmiştir. Ayrıca, Muzıka-i Hümayun 1924 yılında Ankara’ya getirilmiş ve adı Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti olarak değiştirilmiştir. 1935 yılına kadar, bu heyetin orkestra şefliğini Adnan Saygun ve Zeki Üngör yapmışlardır.

Dar-ül Bedayi 1931 yılında İstanbul Belediyesi’ne bağlanmış, 1934 yılında ise Şehir Tiyatroları adını almıştır. Ankara Halkevi sahnesinde, 1932 yılında Atatürk’ün de ilk temsillerinde hazır bulunduğu ‘Akın’, ‘Çoban’, ‘Mavi Yıldırım’ oyunları sergilenmiştir.

Sanayi-i Nefise Mektebi mezunları 1924 yılında Avrupa’ya eğitime gönderilmiştir. Bu okulun adı, 1928 yılında Güzel Sanatlar Akademisi olarak değiştirilmiştir. 1932–1933 eğitim yılında Gazi Eğitim Enstitüsü’nde Resim-İş Bölümü açılmıştır.

1924 tarihinden itibaren resim ve heykel sergileri açılmaya başlanmış, 20 Eylül 1937 tarihinde de Resim Heykel Müzesi açılmıştır.25

Atatürk, güzel sanatlarda elde edilen başarının, medeni ülke olma yolunda ve inkılapların sağlamlaştırılmasında önemli bir etken olduğunu şu sözleriyle belirtir:

“Güzel sanatlarda başarı, bütün inkılapların başarılı olduğunun en kesin kanıtıdır. Bunda başarılı olamayan milletlere ne yazıktır. Onlar bütün

başarılarına rağmen, medeniyet alanında yüksek insanlık niteliğiyle tanınmaktan daima yoksun kalacaklardır.” 26

“Efendiler, hepiniz milletvekili olabilirsiniz, bakan olabilirsiniz, hatta cumhurbaşkanı olabilirsiniz, fakat bir sanatçı olamazsınız.” 27

“Bir millet ki resim yapamaz, bir millet ki heykel yapamaz, bir millet ki fennin gerektirdiği şeyleri yapamaz, itiraf etmeli ki o milletin ilerleme yolunda yeri yoktur. Halbuki bizim milletimiz, hakiki özellikleriyle medeni ve ileri olmaya layıktır ve olacaktır.” 28

NOTLAR

1 Abdurrahman Çaycı, Atatürk’ün Uygarlık Anlayışı, Atatürk Konferansları VI, 1963-1974, TTK yay.XVII. Dizi, Say. 6, Ankara, s.177

2 Mahmut Güloğlu, Cumhuriyet'e Doğru,1921-1922 Ankara 1971, s.340

3 Söylev, cilt II, s.475

4 Toktamış Ateş, Türk devrim Tarihi, İstanbul, 2000, s.168

5 Söylev ve Demeçler, cilt II, s.241. AAM 1997

6 A.g.e, cilt III, s.106-107

7 Ali Fuat Cebesoy, Siyasi Hatıralar I, 1957, s.46

8 Nutuk, cilt II,s.582

9 Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, cilt I, s.317, T.İ.T.E.Yay.1945

10 Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, cilt II, s.251 A.A.M.1997

11 Toktamış Ateş, Türk Devrim Tarihi, s.181

12 A.S.D. cilt II. S.104, A.A.M 1997

13 Türk Tarihi Silahlı Kuvvetleri ve Atatürkçülük, s.337, Gen.Kurmay Baş.Yay. 1973

14 Söylev ve Demeçler, cilt II, s.216-220 A:A:M,1997

15 Ag.e, cilt II, s.225

16 A.g.e, ciltII, s.156

17 Ziya Karal, Atatürk'ten Düşünceler, s.57

18 A.S.D, cilt II, s.242, A.A.M, 1997

19 A.g.e, cilt II, s.89

20 Türk Tarihi Silahlı Kuvvetleri ve Atatürkçülük, s.366, Gen.Kurmay Baş.Yay. 1973

21 Toktamış Ateş, Türk Devrim Tarihi, s.191

22 Afet İnan, Atatürk'ten Yazdıklarım, s.11

23 Toktamış Ateş, Türk Devrim Tarihi, s.192

24 A.S.D I s.358.T.İ.T.E.Yay. 1945

25 www.ataturk.net.tr

26 Cevat Abbas Gürer, Cumhuriyet Gazetesi, 10.11.1941

27 Utkan Kocatürk, Atatürk’ün Fikir ve Düşünceleri, s.153, A.A.M, 1999

28 Yusuf Çotuksöken, Atatürk'ten Seçme Düşünceler, Özgül Yayınları

3.Bölüm
Atatürk ve Milli Eğitim

Büyük Önder Atatürk, eğitim konusunda da büyük ve köklü değişimler öngörmüştür. Bu değişim, eski düzenin köhnemiş, çağdışı, hurafelere dayanan eğitim sistemini; modern, ilmi, akılcı bir eğitim sistemine dönüştürmeyi amaçlamıştır. Kurtuluş Savaşı'nı takip eden dönemde, halkın okuma-yazma oranı %4'ten daha azdır. Kazanılan bağımsızlığı devam ettirebilmek ve medenileşmek için, kültürlü bir halka ve eğitimli kadrolara ihtiyaç vardır. Osmanlı İmparatorluğu'ndan miras kalan, çağın icaplarına uyum sağlayamamış eğitim kurumlarıyla bu kültür hamlesi sağlanamayacaktır. Halkın bir an önce hızlı bir şekilde eğitilmesi ve cehaletten kurtarılması için gerekli çalışmalara başlanmalıydı.

Bu amaçla kısa vadede, milletin okuma yazma seviyesini yükseltmeye yönelik çalışmalar yapılmıştır. Öncelikli olarak, ülkenin asıl unsuru olan köylü topluluğunun, eğitimden uzak bırakılmasıyla oluşan cehaleti yok edip okuma yazma seviyesini yükseltmek için programlar hazırlanması; eğitim için lüzumlu olan ilk bilgilerin verilmesi ülke gelişimini karşılayacak ara eleman ihtiyacı için eğitim kurumlarının kurulması esas alınmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde de, maarife önem verilmiş; eğitim seviyesinin yükseltilmesi için zamanın hükümetlerince alınan tedbirler, ya doğu, ya da batı eğitim sistemlerinin tatbiki esas alındığı için, başarılı olunamamıştır. Oysa Mustafa Kemal Atatürk, her alan gibi eğitimin de milli olması gerekliliği üzerinde durarak, Türk'ün karakterine uygun, zamanın icaplarıyla şekillenmiş bir milli eğitim programının hazırlanmasıyla işe başlamıştır.

Osmanlı İmparatorluğu'ndan miras alınan maarif sisteminde, eğitim ve öğretim, medreseler ve mahalli mektepler, askeri okullar, yabancı okullar ve bakanlık okulları arasında bölünmüştü. Bu karmaşık durum içerisinde, Mustafa Kemal'in şu sözleri Türk halkı için bir parola olmuştur:

"Dünyada herşey için, maddiyat için, hayat için, muvaffakiyet için en hakiki mürşit ilimdir, fendir."

Atatürk, milli eğitimin nasıl bir nitelik taşıması gerektiğini de şu sözleriyle belirtmiştir:

"Bir milli eğitim programından bahsederken, eski devrin hurafelerinden ve fıtri niteliklerimizle hiç de münasebeti olmayan yabancı fikirlerden, doğudan ve batıdan gelebilen bütün tesirlerden tamamen uzak, milli ve tarihi seciyemize uygun bir kültür kastediyorum." 1

“Hükümetin en feyizli ve en mühim vazifesi maarif işleridir. Bu işlerde muvaffak olabilmek için öyle bir program takip etmeye mecburuz ki program milletimizin bugünkü haliyle, sosyal, hayati ihtiyacıyla, çevrenin şartları ve asrın icaplarıyla tamamen mütenasip ve uygun olsun. Bunun için muazzam ve fakat hayali ve güç anlaşılır mütalaalardan tamamen vazgeçerek hakikati gören gözlerle bakmak ve el ile temas eylemek lazımdır…

Asırlardan beri milletimizi idare eden hükümetler maarifi genelleştirme arzusunu göstere gelmişlerdir. Ancak bu arzularına ulaşmak için doğuyu ve batıyı taklitten kurtulamadıklarından netice milletin bilgisizlikten kurtulamaması sonucuna varmıştır. Bu hazin hakikat karşısında, bizim takibe mecbur olduğumuz maarif siyasetimizin esas hatları şöyle olmalıdır:

Demiştim ki; bu memleketin ilk sahibi ve topluluğumuzun esas unsuru köylüdür. İşte bu köylüdür ki bugüne kadar maarif nurundan mahrum bırakılmıştır. Binaenaleyh, bizim takip edeceğimiz maarif siyasetinin temeli evvela mevcut cehaleti yok etmektir. Teferruata girmekten sakınarak, bu fikrimi birkaç kelime ile açıklamak için diyebilirim ki mutlaka umum köylüye okumak, yazmak ve vatanını, milletini, dinini, dünyasını tanıtacak kadar coğrafi, tarihi, dini ve ahlaki malumat vermek ve dört işlemi öğretmek maarif programımızın ilk hedefidir…Bir taraftan bilgisizliği yok etmeye uğraşırken bir taraftan da memleket evladının sosyal ve iktisadi hayatta fiilen etkili ve faydalı kılabilmek için zorunlu olan iptidai bilgileri pratik bir tarzda vermek maarif yönetimimizin esasını teşkil etmektedir.” 2

Bu ifadelerde de görüldüğü gibi Atatürk, çağını aşan bir eğitim anlayışına sahiptir. Ezberden uzak olan, gereksiz bilgileri içermeyen, faydalı ve pratik bilgilerle çağdaş bireyler yetiştirmeyi amaçlayan bu anlayış; günümüzün modern eğitim uygulamalarıyla örtüşmektedir. Ancak bu eğitim hamlesini gerçekleştirmek o kadar kolay olmamıştır. Dağınık eğitim yapılanmasını tek bir çatı altında toplamak, müfredat hazırlamak, dil problemini çözmek, okul inşa etmek gibi büyük sorunlar kısa sürede, kademeli olarak çözülmüştür. Büyük Önder, eğitimde yapılan büyük devrimin ilk hamlesi olarak eğitimde birliği sağlayacak kanunun hazırlanmasını sağlamıştır.

Tevhid-i Tedrisat Kanunu

Tevhid-i Tedrisat Kanunu, medrese-okul kurumlarıyla ikiye bölünmüş olan eğitim sistemini tek bir çatı altında toplamak ve bir müfredat birliği sağlamak amacını taşıyordu. Kuruldukları dönemden itibaren önemli bir

görevi yerine getiren medreseler, özellikle son dönemlerde, ehil olmayan kişilerin eline geçmiş, esas amaçları ilim olmayan kişiler tarafından farklı amaçlar için kullanılır olmuşlardır.

Kendilerini İslam dininin arkasına gizleyerek karanlık amaçlar güden bu kişiler, bu kurumları da hedef haline getirmişlerdir. Halbuki medreselerin kuruluş amacı aydın, bilim adamı yetiştirmek olmuştur. Nitekim bu kurumlardan Zembilli Ali Efendi, Ali Kuşçu, Hoca Paşa gibi tanınmış bilim adamları çıkmıştır. 18.yy'da başlayan bozulma sonucunda, medreseler işlevini ve niteliğini kaybetmeye başlamıştır. Atatürk, bu kurumların, aydınlık nesiller yetiştirme ülküsünden uzaklaştıklarını görmüş ve bu kanunla, eğitim üzerinde bir denetim mekanizması kurulmasını sağlamıştır.

Mustafa Kemal, bu konudaki düşüncelerini 3 Şubat 1923'teki İzmir Nutku'nda şu ifadeleriyle açıklamıştır:

"Bizde en ziyade göze çarpan bir nokta vardır ki o da herkesin bu gibi meselelere temastan içtinabıdır (kaçınmalarıdır). Medreseler ne olacak? Evkaf ne olacak? Dediğimiz zaman derhal bir mukavemete maruz kalırsınız. Bu mukavemeti yapanların ne hak ve salahiyetle yaptıklarını sormak lazımdır.

Bizim dinimiz en makul ve en tabii bir dindir. Bir dinin tabii olması için akla, fenne, ilme ve mantığa tetabuk(uygun olması) etmesi lazımdır... Milletimizin, memleketimizin irfan yurtları bir olmalıdır. Bütün memleket evladı kadın ve erkek aynı surette oradan çıkmalıdır." 3

Tevhid-i Tedrisat Kanunu, 3 Mart 1924 tarihinde, bu mantık çerçevesinde kabul edilmiş, laik bir eğitim sistemine geçilmesiyle, medreselerin görevi sona ermiştir. 3 Mart 1924 tarihli, Şer'iye ve Evkaf Vekaletleri'nin kaldırılmasına dair kanunla da, okul ve medreselere ayrılan bütçe, Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilmiştir. Bu çerçevede, eğitim birliği sağlanmış, okulların idaresi, müfredatı ve denetimi tek bir bakanlığın kontrolüne geçmiştir. 2 Mart 1926'da, "Maarif Teşkilatı Hakkında Kanun" düzenlenmiş, böylece devletin izni olmadan hiçbir okulun açılmayacağı kanunla belirlenmiştir. Aynı kanunla okullarda okutulacak derslerin konuları belirlenmiş, zamanın icaplarına uymayan dersler, müfredat programlarından çıkarılmıştır.

Atatürk, başlattığı büyük eğitim seferberliğiyle, her türlü imkanı kullanarak halkın cehaleti yenmesi için uğraşmıştır. Yeni kadrolar, kurslar, yeni okullar ve dersliklerle devam eden eğitim seferberliği, kısa sürede olumlu sonuçlar vermiştir. Okuma yazma oranı artmış, cahillik sebebiyle okula yollanmayan kız öğrenciler eğitilmeye başlanmış, üniversiteye giden öğrenci sayısı büyük bir artış göstermiştir.

Sonuç olarak, eğitimde yapılan büyük devrim sayesinde, modern, aydın fertler yetiştirmenin yolu açılmış, vatandaşların büyük bir bölümüne okuma-yazma ve temel eğitim verilmesi sağlanmış, ekonomik alanda faydalı olacak bilgiler öğretilmiştir.

Harf İnkılabı

Bu eğitim hamlesinin önemli bir aşaması da harf inkılabıdır. Bu inkılapla, Arap alfabesi terk edilmiş ve Batı medeniyetine açılımı sağlayan Latin harfleri kullanılmaya başlanmıştır.

Arap alfabesi, yüzyıllardır kullanılmasına rağmen, Türk dilinin tam olarak ifade edilmesinde yeterli olmamaktaydı. Örneğin, Türkçede sekiz sesli harf varken bu sayı Arapçada üçtür.

Türkçenin, Latin harfleriyle yazılması için çeşitli girişimler başlatılmışsa da bu çabalar, tepkiler yüzünden yarıda kalmıştır. II. Meşrutiyet'den sonraki ciddi çalışmalar, Atatürk tarafından esas anlamıyla hayata geçirilmiştir.

Harf devrimine ilk olarak, 1923'teki İzmir İktisat Kongresi'nde temas edilmiş, Mustafa Kemal'in direktifleriyle 1927 yılından itibaren ciddi bir hazırlık dönemi başlamıştır. Atatürk, 9 Ağustos 1928'de, yeni Türk harflerinin kabul edileceğini açıklamıştır. Bu konuda: "*Vatandaşlar, yeni Türk harflerini çabuk öğreniniz... Bütün millete, köylüye, çobana, hamala, sandalcıya öğretiniz. Bunu bir yurtseverlik ve milliyetçilik görevi biliniz"4*, diyen Mustafa Kemal, sözlerine şöyle devam etmiştir:

"Bu vazifeyi yaparken düşününüz ki, bir milletin, bir heyet-i içtimaiyenin yüzde onu, yirmisi okuma yazma bilir, yüzde sekseni, doksanı bilmezse bu ayıptır. Bundan insan olanların utanması lazımdır. Bu millet utanmak için yaratılmış bir millet değildir. İftihar etmek için yaratılmış, tarihini iftiharla doldurmuş bir millettir. Fakat milletin yüzde sekseni okuma yazma bilmiyorsa, bu hata bizim değildir. Türk'ün seciyesini anlamayarak kafasını bir takım zincirlerle saranlarındır.

Artık mazinin hatalarını kökünden temizlemek zamanındayız. Hataları tashih edeceğiz. Bu hataların tashih olunmasında bütün vatandaşların faaliyetini isterim. En nihayet bir sene içinde bütün Türk heyet-i içtimaiyesi yeni harfleri öğrenecektir. Milletimiz yazısıyla, kafasıyla, bütün medeni dünyanın yanında olduğunu gösterecektir." 5

Atatürk, harf devrimi konusundaki gelişmeleri görmek için gezilere çıkmış, halkın yeni harfleri öğrenmesi için, bir öğretmen olarak onlara öncülük etmiş ve "Başöğretmen" olarak anılmıştır.

Yeni harflerin kullanımıyla ilgili yasa 3 Kasım 1928'de yürürlüğe girmiş, böylece Türkçe, Latin harfleriyle yazılmaya başlanmıştır. Atatürk, devrimin başarısını şu sözleriyle belirtmiştir:

"Arap harfleriyle hiç yazmak, okumak bilmeyenlerin Türk harfleriyle derhal ünsiyet etmiş olduklarını gördüm…Yüce Türk miletinin hayırlı olduğuna kanaat getirdiği bu yazı meselesinde bu kadar yüksek şuur ve intikal, bilhassa istical göstermekte olduğunu görmek benim için cidden büyük bir saadettir. Az zaman sonra, yeni Türk harfleriyle gözler kamaştırıcı Türk manevi inkişafını vasıl olabileceği kudret ve itibarın beynelmilel seviyesini gözlerini kapayarak şimdiden o kadar parlak görüyorum ki, bu manzara beni kendimden geçiriyor." 6

Dil İnkılabı ve Türk Dil Kurumu'nun Kuruluşu

Misak-ı Milli'yle belirlenen vatan topraklarında yaşayan Türk Milletini birleştiren unsurlardan birisi de dildir. Dil, milli yapıyı oluşturan ve sağlamlaştıran bir bağdır. Yeni Cumhuriyet'in tam bağımsızlığının sağlanması ve korunması için, dilinin yabancı dillerin etkisinden kurtarılması gerekmektedir.

Türk dili konusunda, Selçuklulardan bu yana sorunlar yaşanmaktaydı. Yazım diliyle, konuşma dili arasında büyük bir fark bulunuyor; bilim dili olarak da Acemce veya Arapça kullanılıyordu. Ayrıca çeşitli etnik gruplar, günlük konuşmada farklı dilleri kullanıyorlardı.

Cumhuriyet kurulduktan sonra, Türk dili konusunda önemli çalışmalar yapılmaya başlandı. Bu amaçla bir kurum oluşturulmasına karar verildi. Atatürk, dil konusunun Türk halkı için ne kadar önemli olduğunu şu sözleriyle belirtmiştir:

"Türk demek dil demektir. Milliyetin çok bariz vasıflarından birisi dildir. Türk Milletindenim diyen insanlar herşeyden evvel ve mutlaka Türkçe konuşmalıdır. Türkçe konuşmayan bir insan Türk harsına, camiasına mensubiyetini iddia ederse buna inanmak doğru olmaz." 7

Atatürk, Türk dilini milli benliğine kavuşturmak ve zenginleştirerek, bir kültür dili haline getirmek için, Semih Rıfat, Ruşen Eşref (Ünaydın), Celal Sahir (Erozan), Yakup Kadri (Karaosmanoğlu) ile birlikte 12 Temmuz 1932'de Türk Dili Tetkik Cemiyeti'ni (Türk Dil Kurumu) kurmuştur.

Atatürk, Türk Dili Tetkik Cemiyetini kurduğu 1932 yılında TBMM'nin dördüncü dönem, ikinci toplanma yılının açılış konuşmasında; *"Milli kültürün her çığırda açılarak yükselmesini Türk Cumhuriyeti'nin temel dileği olarak temin edeceğiz. Türk dilinin, kendi benliğine, aslındaki güzellik ve zenginliğine kavuşması için, bütün devlet teşkilatımızın, dikkatli, alakalı olmasını isteriz." 8*, diye konuşmuş, bu konuda devletin de

üzerine düşen vazifeleri yerine getireceğini belirterek hassasiyetlerini bildirmiştir.

26 Eylül 1932'de Dolmabahçe Sarayında toplanan Birinci Türk Dil Kurultayı, kurumun çalışma programını kapsayan şu maddeleri tespit etti:

1. Türk dilinin başka dil aileleriyle karşılaştırılması
2. Türk dilinin tarihi ve karşılaştırmalı gramerlerinin yazılması
3. Anadolu ve Rumeli ağızlarından olan kelimelerin derlenmesi, Osmanlıca kelimelere Türkçe karşılıklar bulunması,
4. Türkçe bir sözlük hazırlanması,
5. Kurumun organı olarak bir derginin yayımlanması,
6. Türk dili üstüne yazılmış yerli ve yabancı eserlerin toplanması ve gerekenlerin çevrilmesi,
7. Terimlerin Türkçeleştirilmesi.

Kısa sürede önemli çalışmalar yapan Türk Dil Kurumu'nun faaliyetleri konusunda, Mustafa Kemal şunları söylemiştir:

"Dil kurumu en güzel ve feyizli bir iş olarak türlü ilimlere ait Türkçe terimleri tesbit etmiş ve bu suretle dilimiz yabancı dillerin tesirinden kurtulma yolunda esaslı adımını atmıştır. Bu yıl okullarımızda tedrisatın Türkçe terimlerle başlamış olmasını kültür hayatımız için mühim bir hadise olarak kaydetmek isterim." 9

Atatürk'ün Öğrenime Verdiği Önem

Atatürk, kurduğu modern devletin devamlılığının, modern ve çağdaş bir eğitimle mümkün olabileceğini düşünüyordu. Bu nedenle Birinci Dünya Savaşı yıllarından başlayarak, çeşitli vesilelerle öğretmenlere ve halka seslenmiş, eğitimle ilgili konuşmalar yapmıştır. Okulları ziyaret etmiş, derslere girip öğretmenleri izlemiş ve onların kendilerini geliştirmesine önem vermiştir. Atatürk'ün eğitime verdiği önem ve bununla gerçekleşen olumlu gelişmeler, diğer milletlere de örnek olmuştur.

Atatürk'ün de bizzat içinde bulunduğu eğitim seferberliğinde çok kısa sürede önemli gelişmeler sağlandı. Halkın okuma-yazma seviyesini yükseltmek ve halka yeni harfleri öğretmek için "millet mektepleri" açıldı. Böylece, topyekun bir okuma yazma seferberliği başlatıldı. Bunlara bağlı olarak, askerliklerini onbaşı ve çavuş olarak yapanların eğitici olarak katıldıkları eğitmen kursları ve köy öğretmen okulları açıldı. Bu okullarda, temel eğitimin yanı sıra, köylümüzün temel ihtiyacı olan tarım bilgileri ve marangozluk, demircilik, duvarcılık gibi el sanatlarının öğretilmesine önem verildi.

Ayrıca 19 Şubat 1932'de yine bu eğitim seferberliğine bağlı olarak, büyük merkezlerde Halkevleri, küçük merkezlerde ise Halkodaları

kuruldu. Bu kurumlar, çalışmalarına 9 ayrı alanda faaliyet göstererek başlamışlardır. Bunlar:

1- Dil, edebiyat, tarih
2- Güzel sanatlar
3- Temsil
4- Spor
5- İçtimai yardım
6- Halk dersaneleri
7- Kütüphane ve neşriyat
8- Köycülük
9- Müze ve sergi alanlarıdır.

Halkevleri; okullarını bitiren vatandaşlarımızın, okul sonrası da kültür seviyelerini yükseltmek, Atatürk ilke ve inkılaplarını halka anlatmak için de görev yapmıştır. Sonraki yıllarda bir siyasi partinin etkisiyle faaliyetlerini sürdürmeye başlayan Halkevleri, çok partili hayata geçişten sonra kapatılır. 1960 yılından sonra, özel izinle yeniden açılan Halkevleri, eski işlerliğini bir daha yakalayamaz.

Sürdürülen milli eğitim faaliyetleri neticesinde;

1927 yılında okuma yazma bilenlerin oranı %10.6 iken bu oran 1935 yılında %19.2'ya yükselmiştir.

Okuma yazma bilenlerin nüfusa göre kadın ve erkek oranları 1935 yılında, kadın: %8.2, erkek: %29.3 ve toplamda %19.2 olarak tespit edilmiştir.11

Yukarıdaki tablolardan, Atatürk'ün milli eğitime vermiş olduğu önem açıkça belli olmaktadır.

Atatürk'ün öğrenime verdiği önemi, aşağıdaki sözlerine bakarak da anlamaya çalışabiliriz:

"En mühim ve feyizli vazifelerimiz millî eğitim işleridir. Millî eğitim işlerinde mutlaka muzaffer olmak lâzımdır. Bir milletin hakikî kurtuluşu ancak bu suretle olur." 12

"İlim ve fenle ilgili teşebbüslerin faaliyet merkezi ise mekteptir. Bu sebeple mektep lazımdır. Mektep adını hep beraber hürmetle, saygıyla analım! Mektep genç beyinlere, insanlığa hürmeti, millet ve memlekete sevgiyi, şerefi bağımsızlığı öğretir... Bağımsızlık tehlikeye düştüğü zaman onu kurtarmak için izlenmesi uygun olan en doğru yolu belletir... Memleket ve milleti kurtarmağa çalışanların aynı zamanda mesleklerinde birer namuslu uzman ve birer çalışkan bilgin olmaları lâzımdır. Bunu temin eden mekteptir. Ancak bu şekilde her türlü teşebbüslerin mantıkî neticelere erişmesi mümkün olur." 13

"Memleketimizi, topluluğumuzu gerçek hedefe mutluluğa eriştirmek için iki orduya ihtiyaç vardır: Biri vatanın hayatını kurtaran asker ordusu, diğeri milletin istikbalini yoğuran kültür ordusu. Bu iki ordunun her ikisi

de kıymetlidir, yücedir, verimlidir, saygıdeğerdir…Bu iki ordunun ikisi de hayatidir. Yalnız siz, kültür ordusu mensupları, sizlere bağlı olduğunuz ordunun kıymet ve kutsiyetini anlatmak için size şunu söyleyeyim ki, sizler ölen ve öldüren birinci orduya niçin öldürüp niçin öldüğünü öğreten bir ordunun fertlerisiniz.” 14

NOTLAR

1 16 Temmuz 1921, SD, II, s.16-17
2 A.S.D Cilt I s.244-245, A.A.M, 1977
3 A.g.e Cilt II, s.93-94
4 A.g.e. Cilt II, s.274
5 A.g.e, Cilt II, s.274
6 Tarih IV, 1933
7 H. Fethi Gözler, *Atatürk İnkılapları*, s.194, İnkılap Kitabevi, 1985
8 A. S.D, Cilt I, s.390 A.A.M, 1997
9 A.g.e, Cilt I, s.429
10 Toktamış Ateş, *Türk Devrim Tarihi*, s.188
11 Tuncer Baykara, *Türk İnkılap Tarihi ve Atatürk İlkeleri,* s.163, Akademi Kitabevi, İzmir, 1999
12 Utkan Kocatürk, *Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri*, s.119 A.A.M, 1999
13 A.g.e., s.123
14 *Cumhurbaşkanları, Başbakanlar ve M.E. Bakanlarının Milli Eğitimle İlgili Söylev ve Demeçleri*, s.17, T.D.T.E.Yay: 6, 1946

4. Bölüm
Atatürk'ün Askeri Dehası

Atatürk, Türk Milletinin yetiştirdiği en eşsiz siyasi deha, en güçlü devlet adamı ve hiç şüphesiz en büyük kumandandır. Gerek doğuştan sahip olduğu yetenekler, gerekse yaşamı boyuna edindiği özellikler açısından, çok üstün ve seçkin niteliklere sahiptir. Onun üstün askeri dehası; ileriyi görebilme, isabetli kararlar verebilme, cesaret, kuvvetli bir irade, azim, kararlılık ve güçlü bir sorumluluk anlayışı gibi özelliklerle kendisini gösterir. Onun bu askeri ve siyasi dehası, tüm dünya tarafından da tartışmasız kabul görmüştür.

Hayatının önemli bir bölümünü savaş meydanlarında geçiren Atatürk, hiçbir zaman yenilgiyi tanımamış ender komutanlardan biridir. Türk Milleti bu açıdan, insanlık tarihinde nadir olarak ortaya çıkan eşsiz kahramanlardan birine sahip olma ayrıcalığına sahiptir.

Annesinin karşı çıkmasına rağmen askerlik mesleğini tercih eden ve bu alanda eğitimine başlayan Atatürk, gittiği her okulda üstün bir başarı sergilemiştir. Yakın arkadaşı Ali Fuat Cebesoy, Atatürk’le nasıl tanıştıklarını şöyle anlatır:

“Perşembe günü akşam yoklamasında dahiliye zabiti beni aldı, birinci sınıf, birinci bölük, birinci takım, birinci mangasına götürüp çavuşa teslim etti. Bu çavuş M. Kemal’di. O anda gözüme çarpan hususiyet üniformasının temizliği, itinalı giyimi, hal ve tavırlarında sezilen, karşısındakine saygı telkin etmek isteyen, askerlere mahsus o tarif edilmez hakim duruşu…Herhalde o çavuşluk hüviyetini doldurmak isteyen müstesna bir hal ve tavır.”1

Atatürk’ün askeri dehasının temelinde, kendini geliştirmek için gösterdiği sürekli ve yoğun çaba yatmaktadır. Örneğin,1909 yılında, subayların meslek bilgilerini artırmaları için askeri bir eser yayınlamaları gerekli görülmüştü. Mesleğinde yükselmeyi ve başarıyı hedefleyen Atatürk, Alman generali Litzmann’ın *Takımın Muharebe Talimi* adlı eserini Türkçeye çevirerek, 23 Şubat 1909’da Selanik’te yayımlamıştır.

Atatürk’ün Türk Ordusuna Verdiği Önem ve Değer

Vatanına, özgürlüğüne ve şerefine büyük önem veren Türk Milletinin, milli varlığı ve istiklali uğruna gösteremeyeceği kudret, yapamayacağı

fedakarlık yoktur. Bu güven ile “Ya istiklal, ya ölüm” diyerek Milli Mücadele’yi başlatan Atatürk; milli ve bağımsız bir devlet kurmuş, bu milleti çağdaş medeniyetler düzeyine taşımada, Türk Ordusunu bir teminat olarak göstermiştir. Atatürk, bu düşüncesini şu sözleriyle ifade etmiştir:

“Ordu, Türk Ordusu, işte bütün milletin göğsünü itimat (güven), gurur duygularıyla kabartan şanlı adı. Ordumuz, Türk birliğinin, Türk kudret ve kabiliyetinin Türk vatanseverliğinin çelikleşmiş bir ifadesidir. Ordumuz; Türk topraklarının ve Türkiye idealini tahakkuk ettirmek (gerçekleştirmek) için sarf etmekte olduğumuz sistemli çalışmaların yenilenmesi imkansız teminatıdır.” 2

Atatürk, vatan evlatlarının vatanın bölünmez bütünlüğü için biraraya geldiği; mazisi şanlı, geleceği parlak Türk Ordusunu şu sözleriyle tanımlamaktadır:

“Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin ordusu, istilalar yapmak veya saltanatlar kurmak için şunun bunun elinde ihtiras aleti olmaktan münezzehtir (şunun bunun elinde tutku aracı olmayacak kadar temizdir). İnsanca ve müstakil (bağımsız) yaşamaktan başka gayesi (amacı) olmayan milletin aynı ideale bağlı ve yalnız onun emrine tabi (onun emrinde) ve sadık öz evlatlarından mürekkep (oluşan) muhterem ve kuvvetli bir heyettir (saygın ve güçlü bir kuruluştur).” 3

Atatürk’ün büyük bir güven ve saygı duyduğu, Türk Ordusu, kanının son damlasına kadar vatan toprakları uğruna mücadele etme azmini göstermiştir. Güvene ve övgüye layık olan Kahraman Türk Ordusu, kazandığı büyük zaferle; düşmandan kurtardığı, Türk toprağını, yüce Türk Milletine armağan etmiştir. Başkomutan Atatürk, kahraman Türk Ordusunun büyük zaferini, Türk halkına şu sözleriyle müjdelemiştir:

“Büyük Türk Milleti, ordularımızın kabiliyet ve kudreti, düşmanlarımıza dehşet, dostlarımıza güven verecek bir mükemmelliyetteydi. Millet orduları ondört gün içinde büyük bir düşman ordusunu yok etti. Dört yüz kilometre aralıksız bir takip yaptı. Anadolu’daki işgal edilmiş bütün topraklarımızı geri aldı.” 4

Atatürk, Türk Ordusunun vatan uğruna, düşman süngüsüne karşı, gözünü kırpmadan, kahramanca savaşmasından duyduğu büyük gururu, şöyle ifade etmiştir:

“Tarihte bütün bir vatanı, çok üstün düşman kuvvetleri karşısında son toprak parçasına kadar karış karış kahramanca ve namuskarane müdafaa etmiş ve yine varlığını koruyabilmiş ordular görülmüştür. Türk Ordusu, o cevherde böyle bir ordudur. Yeter ki onu kumanda edenler, kumanda edebilmek evsafına haiz bulunsun.” 5

“Kahraman Türk ordularının kazandıkları büyük zaferlerden, şahsıma düşmüş olan vazifeleri yapabilmişsem çok bahtiyarım. Yalnız bu noktada bir gerçeği açıklamak için söylemeliyim ki: Benim ordularımı ve sevk ve tevcih ettiğim (gönderdiğim ve yöneltiğim) hedefler, esasen ordularımın her erinin, bütün subaylarının ve kumandanlarının görüşlerinin, vicdanlarının, azimlerinin, mefkurelerinin (ülkülerinin) yönelmiş olduğu hedefler idi.” 6

Başkomutanlığını yaptığı Kurtuluş Savaşı zaferinin tek sahibi olarak Türk Ordusunu gösteren Atatürk, Türk erinden duyduğu memnuniyet ve güveni şu sözleriyle dile getirmiştir:

Türk neferi kaçmaz, kaçmak nedir bilmez. Eğer Türk neferinin kaçtığını görmüşseniz, derhal kabul etmelidir ki, onun başında bulunan en büyük komutan kaçmıştır.” 7

“Öleni görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini biliyor, en ufak bir fütur (yılgınlık) bile gösteremiyor; sarsılmak yok! Okumak bilenler ellerinde Kuran’ı Kerim, cennete girmeye hazırlanıyor. Bilmeyenler, kelime-i şahadet getirerek yürüyorlar. Bu, Türk askerlerindeki ruh kuvvetini gösteren, şaşılacak ve övülecek bir misaldir. Emin olmalısınız ki, Çanakkale muharebesini kazandıran bu yüksek ruhtur.” 8

Atatürk, Türk askerinin, vatan sevgisini ve imanını, eşsiz özelliklerini işte bu sözleriyle anlatmıştır. Türk askerlerinin oluşturduğu üstün gücü ise şöyle tarif etmiştir:

“Benim için Ordumuzun kıymetini ifadede ölçü şudur: Türk Ordusunu bir kıtası muadilini behemahal mağlup eder. İki mislini durdurur ve tespit eder (ve yerine çiviler).” 9

Türk Ordusunun, Kurtuluş Savaşı’ndaki çetin ve ani saldırıları karşısında şaşkına dönen düşmanların, kahraman Ordumuz ve onun büyük kumandanı Mustafa Kemal‘e duydukları hayranlığın ifadesi olan yorumları ise şöyledir:

Gelibolu yarımadasının İngiliz başkomutanı Hamilton:

“Çok mükemmel komuta edilen ve cesaretli dövüşen Türk Ordusuna karşı savaşıyoruz.”

General Aspinal:

“Tarihte bir tümen komutanının üç ayrı cepheye, duruma nüfuz ederek, yalnız bir harbin gidişine değil, bir cephenin akibetine, hatta milletin kaderine tesir edecek, vaziyet yaratmanın bir eşine çok nadir rastlanır.” 10

Atatürk, vatanın her yerinde destanlar yazan, şanını tüm uluslara duyuran büyük Türk Ordusuna, şu sözlerle hitap etmiştir.

"Türk Ordusu! Dünyanın hiçbir ordusunda yüreği seninkinden daha temiz, daha sağlam askere rastgelinmemiştir. Her zaferin mayası sendedir. Her zaferin en büyük payı senindir. Kanaatinle, imanınla, itaatinle hiçbir korkunun yıldırmadığı demir gibi temiz kalbinle düşmanı sonunda alt eden büyük gayretin için gönül borcumu ve teşekkürümü söylemeyi kendime aziz bir borç bilirim." 11

Atatürk'ün, memleketin büyük bir sıkıntı içinde bulunduğu bir dönemde, büyük bir zafer kazanan Türk Ordusundan Türk Milleti adına bir de beklentisi vardır. Bu beklenti, zor zamanlarda gösterilen üstün çabanın, Cumhuriyet'in hakim olduğu dönemde de gösterilmesidir. Vatanın bölünmez bütünlüğünün korunması, halkın her türlü kargaşa ve anarşiden uzak, refah içinde yaşaması için gösterilecek bu çabayı, Atatürk şöyle ifade etmektedir:

"Zaferleri ve mazisi insanlık tarihi ile başlayan, her zaman zaferle beraber medeniyet nurlarını taşıyan kahraman Türk Ordusu!

Memleketi, en buhranlı ve müşkül anlarda zulümden, felaket ve musibetlerden ve düşman çizmelerinden nasıl korumuş ve kurtarmışsan, Cumhuriyet'in bugünkü verimli devrinde de askerlik tekniğinin bütün çağdaş silah ve araçlarıyla donanmış olarak görevini aynı başarılılıkla yapacağına hiç kuşkum yoktur." 12

Şanlı Ordumuz hiç şüphesiz, Ata'nın bu isteğini, halkına verdiği güven ve gururla yerine getirmekte; Türk Silahlı Kuvvetleri olarak, şanlı tarihiyle dünyadaki yerini almaktadır. Büyük bir görev aşkıyla bu görevi yerine getiren Türk Silahlı Kuvvetleri, Atatürk'ün çizdiği yolda taviz vermeden, şerefle yürümekte; Türk halkının özgürlüğüne karşı gelecek, gizli ve açık her türlü tehditle mücadele etmektedir.

Bu şerefli kurum, milli varlığımızı korumak için yüzbinlerce şehit vermiş, tarihi şanlı zaferlerle dolu bir ordunun mirasçısıdır. Yüksek karakterini ve üstün seciyesini, Türk'ün ayak bastığı her karış toprakta ispatlamıştır.

Ülkemiz üzerinde sinsi emeller besleyenlerin faaliyetlerini, bugüne kadar hep boşa çıkaran Türk Silahlı Kuvvetleri; dün olduğu gibi bugün de, pusuda bekleyen düşmanlarını fiili bir saldırıya girişmekten caydırmakta, kahramanlığı, vatanseverliği ve askeri dehasıyla tüm dünyanın hayranlığını kazanmaya devam etmektedir. Şanlı Türk Ordusu bugüne kadar, hiçbir karşılık beklemeksizin memleketimizin ve milletimizin hayrını, güvenliğini ve bütünlüğünü gözetmiş; tüm kurumlarıyla Cumhuriyetimizin, laikliğin, hukukun ve demokrasinin savunucusu olmuştur. Her türlü siyasi tartışma ve çekişmenin üstünde yer alan Türk Ordusu; Türk Milletinin topraklarını işgalcilerin elinden kurtarmış ve Cumhuriyet tarihi boyunca da bu

toprakları her türlü iç ve dış düşmana karşı kahramanca müdafaa etmiştir. Büyük Önder Atatürk'ün, *"Ordumuz; Türk topraklarının ve Türkiye idealini tahakkuk ettirmek için sarfetmekte olduğumuz sistemli çalışmaların yenilmesi imkansız teminatıdır"* ifadesiyle de dikkat çektiği gibi, Ordumuz varlığımızın en önemli güvencesidir.

Şanlı Türk Ordusu, çökmüş bir imparatorluğun milli topraklarını korumak için yüzbinlerce şehit vermiş bir ordunun mirasçısıdır. Önce Balkan Savaşları'nda büyük bir Slav ittifakıyla; sonra I. Dünya Savaşı yıllarında, Çanakkale'de, Kut-ül Amare'de, Süveyş'te, Kafkasya'da dünyanın en güçlü ordularıyla; ardından Kurtuluş Savaşı'nda İngiliz desteği ile Anadolu'yu işgal eden Yunan ordusuyla savaşmış, tüm bu toprakları o asil kanıyla sulamış bir ordunun mirasçısıdır.

Türk Ordusunun üstün yetenekleri, disiplin ve kararlılığı; Avrupa'nın yayılmacı güçlerini frenlemiş, II. Dünya Savaşı yıllarında tüm Avrupa'yı işgal eden Hitler'i dahi caydırmıştır. Türk Ordusu, daha sonraki yıllarda da, Sovyet tehdidine karşı dimdik ayakta durmuş, Kore'de kahramanlık destanları yazarak tüm dünyanın gıptasına mazhar olmuş, Kıbrıs'ta gözüpekliğini ve kararlılığını tüm dünyaya göstermiş bir ordudur.

1980'lerin başından bu yana, ülkenin birliğine ve bütünlüğüne kasteden teröre karşı, en çetin mücadeleleri veren, bir gerilla savaşında verilebilecek en az kayıpla basiretli ve etkili bir mücadele yürüten güç de yine Türk Silahlı Kuvvetleri'dir. Terör örgütünün, dış ülkelerden aldığı desteğe rağmen, amacına ulaşamamış olması, aksine bir çözülme ve dağılma süreci yaşaması, kuşkusuz yaklaşık 15 yıldır azimle sürdürülen bu mücadelenin sonucudur.

Türk Ordusu şanlı bir geçmişten güç almaktadır; bugün de aynı vasıfla Türkiye Cumhuriyeti'nin en büyük güvencesi olmaya devam etmektedir. Bu durum kuşkusuz, vatanını ve devletini seven her Türk'ün göğsünü kabartmaktadır. Milletimizin Ordumuza olan inancı ve güveni tamdır. Yapılan tüm kamuoyu anketlerinde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin, milletimiz tarafından "ülkenin en güvenilir kurumu" olarak gösterilmesi, bu durumun başka bir ifadesidir.

1. Dünya Savaşı'nda Gösterdiği Askeri Deha

Atatürk'ün Çanakkale'de Gösterdiği Üstün Başarı

15 Şubat 1915, Çanakkale Savaşı'nın başlangıç tarihidir. Mustafa Kemal, ilk gününden itibaren, elindeki kuvvetler ile bu savaşın içindedir. Var güçleriyle Çanakkale Boğazı'na saldıran düşman kuvvetleri,18 Mart 1915'teki deniz savaşında yenilir. Fakat, İstanbul'a ulaşmak isteyen İtilaf

Devletleri, bu yenilginin ardından bir de karadan deneme yapmaya kalkarlar.

Bu arada, 25 Nisan1915 sabahı, ilginç bir olay gerçekleşir. Osmanlı Hükümeti ve Genelkurmayı, Gelibolu ve Ege Denizi tarafından gelecek bir kara savaşını düşünmemektedir. Ve dolayısıyla, bu konuda hazırlıklı da değildir. Ancak Mustafa Kemal, düşmanın, önemli bir stratejik konumu olan Arıburnu'ndan çıkarma yapacağını anladığı için, emri altındaki 57. Alayı Kocaçimen mevkine getirir. Mustafa Kemal Conkbayırı'na vardığı sırada, 9. Tümen'e bağlı 27. Alay'ın askerlerinin Conkbayırı'na doğru kaçtıklarını görerek önlerini keser ve şöyle sorar:

- Nereye gidiyorsunuz?

- Düşman geldi.

- Nerede?

Kaçan askerler, 261 rakımlı tepeyi işaret ederler. Gerçekten de, düşman önünde hiçbir engel olmayan tepeye doğru yaklaşmaktadır. Mustafa Kemal'in yanında ise bir-iki subay ve kaçan erlerden başka kimse yoktur. Kendi alayı hala Kocaçimen'dedir. Hemen kumandayı ele alarak emir verir:

- Düşmandan kaçılmaz.

- Cephanemiz yok.

- Cephanenizden daha güçlü süngünüz var.

- Süngü tak, hücum!

Hemen arkasından "Allah Allah" sesleri bütün ovaya yayılır. Kahraman Türk askeri şimdi, süngüsüyle, boğaz boğaza çarpışmaktadır. Bu mücadele neticesinde biraz zaman kazanılmış ve 57. Alay savaş alanına yetişmişir. Mustafa Kemal'in emriyle tekrar hücuma geçilmiş, bu savaşı Türk Ordusu kazanmıştır. Ancak 57. Alay tümüyle şehit düşmüştür. 1 Haziran 1915'de Mustafa Kemal Albaylığa yükselmiştir.

Bu yenilgiye rağmen İtilaf Devletleri, 6-7 Ağustos gecesi Anafartalar'a asker çıkarmış, şiddetli çarpışmalar başlamıştır. Bu sırada kurulan Anafartalar Grup Komutanlığı'nı üstlenen Mustafa Kemal, 10 Ağustos'taki çarpışmalarda düşmana büyük kayıplar verdirmiş, düşmanın Conkbayırı'na yerleşmesini engellemiştir.13

İngiliz Kuvvetleri Kumandanı Hamilton, yazdığı *Gelibolu Savaşları* adlı kitabında, bu savaşlar için, şöyle der:

"Türkler birbiri ardınca "Allah, Allah" haykırışlarıyla hakikaten pek yiğitçe savaştılar. Bu savaşı yazı ile anlatmak mümkün değildir." 14

İngilizler, bütün çırpınmalarına rağmen, kahraman Mehmetçiğin savunma hatlarını aşıp, Çanakkale Boğazı'nı geçemezler ve sonuçta, 20 Aralık 1915 günü Çanakkale'den çekilmeye başlarlar.

Mustafa Kemal Atatürk'ün en yakın silah arkadaşı Ali Fuat Cebesoy, onun askeri yönünün mükemmelliği konusunda şunları aktarmıştır:

"Atatürk'ün düşman karşısında kumandanlığı, bilfiil, Trablusgarp Savaşı ile başlar ve Milli Mücadele'nin zaferi ile en yüksek noktasını bulur. 1911-1923. Bu hesaba göre birkaç kısa ara verme dışında 12 yıl cepheden cepheye koşmuştur. Atatürk bütün savaşlarında ya tecavüze uğrayan bir vatan parçasını ya da bütününü müdafaa etmek ve sonunda bütün düşman istilasından kurtarmak için onu zayıf tarafından yakalayarak kahir bir darbe ile imha etmek gibi durumlarla karşı karşıya kalmıştı. Bu çok güç şartlar altında Atatürk düşman taarruzlarını durdurmuş veyahut onu büsbütün imha etmiştir.

Müdafaa savaşlarında, başarıyı sağlayan hedefleri iyice seçebilmek kudreti, taarruz savaşlarından daha güç olduğu uzmanların malumudur. Çünkü müdafaada insiyatif taarruzu yapanın elindedir. Bunu onun elinden almadan başarıyı elde etmek mümkün değildir. Taarruzda ise elde olan insiyatifi karşıya kaptırmamak hünerdir. Bu kumandanlık kabiliyetini bilhassa Çanakkale müdafasında göstermiştir.

Atatürk Balkan ve Birinci Dünya Savaşlarının hazırlanmasında, bilfiil başkumandan olmadığı için başarıyı sağlayan hedeflerin hangileri olduğunu selahiyetlilere isabetli bir suretle göstermeye ve teklif etmeye muvaffak olmuş ama bir türlü dinletememişti.

Balkan Savaşı'nın hazırlanmasında, Ege Denizi'ne hakim olamayacağımızı anlayan Atatürk, Rumeli'nin ihtiyacı olan ikmal ve takviye işlerinin denizden yapılmayacağını kabul etmişti. Bu sebeple Rumeli'de bulunan kuvvetlerimizin yalnız başlarına dört yönden yürüyecek üstün düşman kuvvetleri karşısında ancak zaman kazandırıcı bazı hareketler yapılabileceğini düşünmüş ve bunları da şöyle tasavvur etmişti: İşkodra'nın müdafaasını mahalli sebepler dolayısıyla mümkün görmüş, Manastır, Üsküp gibi şehirlerin ileri mevziler olarak tutulmasını ve Yanya'daki Nizamiye Tümeni'nin Manastır'daki kolorduların Selanik çevrelerinde toplanmasını ve Selanik'teki kolordunun Ergene Nehri gerisine yani Doğu Trakya'ya doğru şimendiferlerle naklini uygun bulmuştu. Tasavvur edilen bu hareketler vakit kazandırıcı ve oyalayıcı hareketler mahiyetinde olacaktı.

Doğu Trakya'dan Bulgaristan'a karşı Osmanlı ordularının toplanması geç kalacağından Edirne Kalesi ile Ergene Nehri Müdafaa Hattı'ndan bu toplanma için vakit kazanılmasını önemli buluyordu. Toplanma biter bitmez Kuzeyden düşman ordularının yan ve gerilerine karşı şiddetli bir surette taarruza geçirilerek, insiyatifin Bulgarların elinden alınmasını tavsiye ediyordu…"

Atatürk’ün Kurtuluş Savaşı’nda Gösterdiği Askeri Deha

Atatürk’ün Kurtuluş Savaşı sırasında gösterdiği üstün askeri başarıları örneklendirmeye, yakın arkadaşı Ali Fuat Cebesoy’un anlatımlarıyla başalayabiliriz. Bu değerli asker, (yukarıda) Atatürk’ün Çanakkale Savaşı ve Birinci Dünya Savaşı’ndaki başarılarının bir değerlendirmesini yaptıktan sonra, sözü Kurtuluş Savaşı’na getirerek şöyle demektedir:

“Milli Mücadele’nin başlangıcı çok karışık durumlara sahne olmuştu.Bu esnada çok dirayet ve kiyaset (uzak görüşlülük ve akıllık) gösterdi. Acele etmedi ve harekete geçmedi. Ordularını iyi hazırlamaya başladı. Zamanla anlamıştı ki milli siyasetimizi bilfiil parçalamak isteyen, Anadolu’daki Yunan ordularıdır. Bunları mağlup ve imha etmedikçe milli siyasetimizin batıya kabul ettirilmesinin imkanı olmayacaktı. Eğer bu düşman mağlup edilmezse Batı devletleri bizim istediğimiz şartlarla sulh müzakerelerine yanaşmayacaklardı.

Şu halde ne yapıp edip bu düşman ordusunu yalnız mağlup değil, imha etmek lazımdı. İşte Atatürk bu önemli davamızı bu çerçeve içersine aldıktan sonra bütün bilgisini toplayarak düşmanı nasıl imha edebileceğini düşündü ve bunu kurmayı ve yakın kumandanları ile birlikte hazırladıktan sonra onlara tamamiyle mal etti. Bu suretle bütün millet ordunun arkasındaydı. Taarruz hareketine kendisinden üstün olan düşmanı ayrı ayrı mevzilerde ansızın yakalamakla başladı. Bundan sonra hakiki bir imha meydan muharebesini ordularının başında, onları adım adım takip ederek yaptırdı ve muvaffak oldu. Bu suretle eşsiz bir başkumandan olduğunu bütün dünyaya ispat etti.

Atatürk’ün başkumandan olarak bazı hususiyetleri vardı; Tarihte ün kazanmış bazı kumandanlar gibi harekatında ne maceraperest, ne de şahsi şöhret yapmak için riske giren kumandanlardan değildi. O en çok milletinin başarı kazanmasıyla iftihar ederdi. Kumandanların bazı durumlarda riski de göze almaları gerekir. O bu gibi hallerde millet namına onun vekillerinin de riske katılmalarını temin ederdi...”

Sakarya Meydan Muharebesi’nde;

5 Ağustos 1921’de Başkumandanlık görevini üstlenen Mustafa Kemal, 15 Ağustos 1921’de Fevzi (Çakmak) Paşa ile birlikte Polatlı’da Başkumandanlık Karargahına gitti. 23 Ağustos 1921’de, Yunan ordusu tekrar tüm cephelerde saldırıya geçti. Sakarya Meydan Savaşı, geceli gündüzlü, tam 22 gün sürdü. Mustafa Kemal Paşa’nın komutasındaki

kahraman Mehmetçik, bu savaşta tarihin altın sayfalarına yeni bir destan ekledi. Bu destan, Mustafa Kemal'in şu sözleri ile başlıyordu:

"Savunma hattı yoktur, savunma sathı vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz."

26 Ağustos 1921: Destan 1922'de Dumlupınar Meydan Muharebesi'nin kazanılmasından sonra, 1 Eylül 1922'de gene Başkumandan'ın şu sözleriyle devam ediyordu:

"Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!"

Sakarya Meydan Muharebesi'nin neticesini, 12 Eylül 1921 gününün kararan fecrinde, Genelkurmay Başkanı Fevzi (Çakmak) Paşa, Basirettepe'den Ankara'ya şu telgrafla bildiriyordu:

"Anadolu'nun Yunan ordusu için mezar olacağı hakkındaki kanaatimizin gerçekleşmekte olduğunu arz ederim." 15

Sakarya Zaferi'nden sonra Atatürk, Türk Ordusuna şu şekilde seslenmiştir:

"Arkadaşlar, milletimizi yabancıların ellerinde köle olmuş görmemek için giriştiğimiz bu muharebe de Sakarya Zaferi gibi adı daima anılacak yeni ve büyük bir zafer kazandınız. Benim gibi ömrünü senelerden beri saflarınız yanında geçirmiş olan bir silah arkadaşınız; ezilmiş, kahredilmiş düşmanın çekilişinden sonra hakkınızda duyduğumuz takdir ve hayreti, minnet ve şükranı ordunun her ferdi ve memleketin her tarafında duyulacak kadar yüksek sesle söylemeye lüzum gördüm.

Sakarya boyunda biz bütün memleket, bütün varlığımız ve istiklâlimiz pahasına denecek kadar ehemmiyetli büyük bir muharebeye giriştik. 21 gün, 21 gece bir milletin istilâ ve yağma fikri birbiriyle boğuştu.

Mazlum milletimizi tarihin en tehlikeli bir zamanında yeniden ışığa ve necata kavuşturan bu muharebede sizin başkumandanınız olmaktan dolayı bir insan kalbi için mukadder olabilecek en derin saadet ve iftiharı duydum. Dünyanın hiçbir tarafında ve ordusunda yüreği seninkinden daha temiz ve daha sağlam bir askere rasgelinmemiştir. Her zaferin mayası sendedir. Her zaferin en büyük payı senindir. Hayatınla, imanınla, itaatinle, hiçbir korkunun yıldırmadığı demir gibi pâk kalbinle düşmanı nihayet alt eden büyük gayretin için minnet ve şükranımı söylemeyi nefsime en aziz bir borç bilirim." 16

Sakarya Meydan Muharebesi'nden sonra, 19 Eylül 1921'de TBMM tarafından Mustafa Kemal Paşa'ya Gazi ünvanı ve Mareşal rütbesi verildi. Mustafa Kemal'in kendisine "Gazi"lik ünvanı ve "Mareşal"lik rütbesi verilmesi dolayısıyla aynı gün TBMM'de yaptığı konuşma, ne denli tevazu sahibi olduğunun çok güzel bir örneğidir:

“…Kazanılan bu başarı, yüksek heyetinizin iradesiyle kuvvet bulan Ordumuzun iradesi sayesinde, düşman ordusunun iradesinin kırılması suretiyle belirtilmiştir. Bu sebeple ödüllendirişinizin gerçek muhatabı yine ordudur.” 17

Dumlupınar, Türk Milletinin Tarihinde Bir Dönüm Noktasıdır

26 Ağustos 1922 sabahı, saat 04.30:

Topçularımızın, kulakları çınlatan atışları ile Büyük Taarruz başladı.

26 Ağustos sabahı başlayan saldırı, 29 Ağustos gününe kadar sürdü ve çok kanlı geçti. Nihayet Yunan ordusu, aynı gün kaçmaya başladı. Ama Dumlupınar’da kıstırıldı.

30 Ağustos 1922 akşamı, Yunan ordusunun büyük bir bölümü yok edilmişti. Esirler arasında Yunan ordularının komutanı General Trikopis de vardı.

Dumlupınar Savaşı, yeni bir devletin tarih sahnesine çıkışının belgesidir. Gazi Mustafa Kemal, 31 Ağustos 1922 akşamı muharebe meydanında gördüğü manzarayı şöyle anlatıyor:

“Yeniden bu savaş meydanını dolaştığım zaman Ordumuzun kazandığı zaferin büyüklüğü, buna karşılık düşman ordusunun uğratıldığı felaketin korkunçluğu beni çok duygulandırdı. O karşıki sırtların gerilerindeki bütün vadiler, bütün dereler, bütün korunmuş ve kapanmış yerler, bırakılmış toplarla, otomobillerle ve sayısız araç ve gereçlerle ve bütün bu bırakılanların aralarında yığınlar meydana getiren ölülerle, toplanıp karargahlarımızla gönderilmekte olan sürü sürü esir kafileler, geçekten bir mahşeri andırıyordu…”

Gazi Mustafa Kemal, savaşın neticesini yüce Türk Ulusu’na şu sözleriyle ilan ediyordu:

“Büyük ve Asil Türk Milleti, Garp Cephesinde 22 Ağustos 1922’de başlayan taarruz hareketimiz, Afyonkarahisar’ı, Altıntaş, Dumlupınar arasında büyük bir meydan muharebesi halinde, beş gün beş gece devam etti.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Ordularının, yiğitliği şiddet ve sürati, Allah’ın yardım etmesine sebep oldu. Acımasız ve gururlu düşman ordusunun esas öğeleri, akıllara dehşet verecek katiyetle yok edildi. Teşkilat ve donanım gibi gelecek ve zaferleri ve ismi, yalnız milletimizin aklından, ezeli ve ebedi imanından meydana gelen Ordularımızı, fedakarlıklara layık olarak size takdim ediyorum.

En büyük kumandanından, en genç neferine kadar Ordularımıza hakim olan fikir, milletin gösterdiği vazife uğruna şehit olmaktır.

Milletimizin yapısındaki kudret ve ülküyü, üç buçuk sene evvel, çalışma arkadaşlarımla ifade etmeye başlayarak, dayanılmaz müşkülat içinde devam eden mücadelelerimizin neticeleri artık meydandadır.

Milletimizin rey ve idaresine dayanan her işin neticesi, millet için hayır ve selamet olduğu sabit, geleceğe emindir. Ve söz verilen zaferi ordularımızın elde etmesi muhakkaktır."

Büyük zaferi, önce Mudanya Konferansı (3 Ekim 1922) sonra da Lozan Konferansı (20 Ocak 1922) takip eder. 11 Ekim 1922 tarihinde "Mudanya Ateşkes Antlaşması" İsmet Paşa'nın başkanlığındaki Türk heyeti ile, İngiltere (General Harrington), Fransa (General Chappy) ve İtalya (General Mobelli) delegeleri arasında imzalanır. Anlaşmanın imzalanmasının ardından, 16 Ekim 1922 tarihli *New York Times* gazetesi şunları yazıyordu:

"Küçük ve sonsuza kadar uzanıyormuş gibi görünen toprak yolun nihayetindeki Mudanya kasabasına, barış antlaşmasını, Türk delegesi İsmet Paşa'ya dikte ettirmeye gelen müttefik kuvvetlerinin temsilcileri, İsmet Paşa tarafından kendilerine dikte ettirilen anlaşmayı imzaladıktan sonra, rıhtımda kendilerini bekleyen gemilerine, Türk Ordusunun çaldığı hareketli bir marş eşliğinde biniyorlardı." 18

Mustafa Kemal Cesur Bir Askerdi

Mustafa Kemal cesur ve ataktı; isabetli kararlar alan ve hiçbir zorluk karşısında yılmayan, son derece kararlı bir askerdi. Savaş alanlarındaki davranış ve konuşmaları, onun bu üstün özelliklerini kanıtlardı. Bu güçlü karakteri, onunla birlikte savaşan ve onu yakından tanıyan insanlar üzerinde çok büyük bir etki meydana getiriyordu. Ayrıca, onunla tanışan yabancı siyasetçi ve gazeteciler, kendisine hayran kalıyorlardı.

Onun cesaretini anlatmak için binlerce hatıra anlatmak ve binlerce örnek vermek mümkündür. Ancak aşağıda aktaracağımız birkaç örnek, bu cesaretin boyutlarını anlamak için yeterlidir:

"Mustafa Kemal, her zaman ateş altında dolaşıyordu. Askerlerin maruz kaldığı her türlü tehlikeyi paylaştığı ve etrafında yüzlerce insan öldüğü halde, ona birşey olmuyordu. Bir keresinde yeni kazılan bir siperin önünde otururken, bir İngiliz bataryası üstlerine ateş açtı. Top menzilini bulmaya çalışırken, gülleler de gittikçe yaklaşıyordu. Vurulması, matematiksel bir kesinlik arz ediyordu. Yanındakiler sipere girmesi için yalvarmaya başlamışlardı. O; "Hayır", diye itiraz ediyordu, "Sipere gizlenecek olursam, askerlerime kötü bir misal olurum..." Geride, siperde bulunanlar korku ve hayretle kendisini seyrederken, o sigarasını yakmış, hiçbir şey yokmuşçasına sakin sakin konuşuyordu. Düşman topçusu

menzili biraz daha yaklaştırdı. Patlayan şarapnel yağmuru altında üstü başı toz içinde kaldığı halde, Mustafa Kemal’e bir şey olmamıştı." 19

Atatürk'ün Aldığı Madalyalar

Madalyanın Adı	İhdas Eden	Tarihi
5.Rütbeden Mecidi Nişanı	Abdülmecid	25.12.1906
2.Rütbeden Mescidi Nişanı	Abdülmecid	12.12.1916
1.Rütbeden Mescidi Nişanı	Abdülmecid	16.12.1917
4.Rütbeden Osmani Nişanı	Abdülaziz	06.11.1912
3.Rütbeden Osmani Nişanı	Abdülaziz	01.02.1915
2.Rütbeden Osmani Nişanı	Abdülaziz	01.02.1916
İmtiyaz Madalyası	2.Abdülhamid	30.04.1915
İmtiyaz Madalyası	2.Abdülhamid	23.09.1917
Harp Madalyası	5.Mehmed Reşad	11.05.1918
Liyakat Madalyası	2.Abdülhamid	01.09.1915
Liyakat Madalyası	2.Abdülhamid	17.01.1916
İstiklal Madalyası	TBMM	21.11.1923

Atatürk'ün Aldığı Madalyonlar

Adı ve Veriliş Nedeni	Tarihi
1. Ordu Manevra Hatırası	20.08.1937
2. Ordu Manevra Hatırası	13.10.1937
Ankara'ya Gelişinin 18. Yıl Hatırası	27.12.1937
Müttefik Ajanslar 4. Kongresi	1929
Abide-i Zafer Hatırası	1927
İran Şahı'nın Türkiye'yi Ziyaretleri Hatırası	1934

NOTLAR

1 Görsel Bilgiler Ansiklobedisi, cilt 2, s.940.

2 *Atatürk'ten Seçme Sözler*, Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 131

3 *Atatürk'ten Seçme Sözler*, Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 136

4 *Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı* - Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, s.384

5 *Atatürk'ten Seçme Sözler*, Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 135)

6 *Atatürk'ten Seçme Sözler,* Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 137

7 *Atatürk'ten Seçme Sözler*, Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 137

8 *Atatürk'ten Seçme Sözler*, Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 136

9 *Atatürk'ten Seçme Sözler,* Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 134

10 *Atatürk, Bir Çağ'ın Açılışı,* Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, s. 383

11 *Atatürk'ten Seçme Sözler*, Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 138

12 *Atatürk'ten Seçme Sözler,* Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 138

13 http://home.vicnet.net.au/~ttav/ataturk/yasami-2.htm

14 www.demokrasivakfi.org

15 www.demokrasivakfi.org

16 www.demokrasivakfi.org

17 www.demokrasivakfi.org

18 www.demokrasivakfi.com

19 Adnan Nur Baykal, *Mustafa Kemal Atatürk'ün Liderlik Sırları,* Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1999, s. 31

Atatürk'ün Diplomatik Dehası

Askeri dehasının yanı sıra, Mustafa Kemal Atatürk'ün bir diğer önemli vasfı, dünya siyasetine vakıf bir lider olmasıydı. Dünya üzerindeki politik gelişmeleri çok yakından takip ediyor ve her konuda son derece isabetli tahliller yapıyordu. Siyasi konulardaki öngörüleri, bu ileri görüşlülüğü tüm açıklığıyla ortaya koymaktadır. Vefatının üzerinden 60 yıldan fazla bir zaman geçmesine rağmen, öngörülerinin birer birer gerçekleşiyor olması, bu açıdan son derece önemlidir. Atatürk ile Amerikan generali Mac Arthur arasında geçen bir görüşme, bu konuya verilebilecek en iyi örneklerden biridir:

II. Dünya Savaşı'nın kahramanı ve Japonya fatihi General Mac Arthur, 1932 yılında Türkiye'yi ziyaret etmişti. Bu vesile ile, Türkiye'nin lideri ve reformcusu Atatürk ile tanışma fırsatı da bulmuştu. İki büyük asker, karşılaştıkları anda birbirlerine karşı büyük yakınlık duydular. Sıcak bir atmosfer ve samimiyet içinde devam eden bu uyumlu görüşme esnasında; dünyadaki gelişmelere temas ettiler; hem ümit, hem korku dolu olarak, gelecek hakkındaki düşüncelerini ifade ettiler.

Atatürk, bu görüşmede, Mac Arthur'un Avrupa'nın durumu konusundaki sorusunu şöyle cevaplamıştı:

"Versay Anlaşması, 1. Dünya Savaşı nedenlerinden hiçbirini kaldırmamıştır. Tersine, dünün başlıca düşmanları arasındaki uçurumu büsbütün derinleştirmiştir. Galipler, yenilenlere barış şartlarını zorla onaylatırken bu ülkelerin etnik, jeopolitik ve ekonomik özelliklerini görmemiş, yalnızca düşmanlık duygularıyla girişimlerde bulunmuşlardır. Böylece bugün içinde bulunduğumuz barış dönemi sadece "silahları bırakma" olmuştur. Eğer siz Amerikalılar, Avrupa işleriyle uğraşmaktan caymasaydınız, bu "silahları bırakma" dönemi uzar ve bir gün barışa varılabilirdi.

Bence, dün olduğu gibi, yarın da Avrupa'nın geleceği, Almanya'nın davranışlarına bağlı görünüyor. Büyük bir dinamizme sahip olan 70 milyonluk çalışkan ve disiplinli bir millet, ulusal tutkularını kamçılayacak bir siyasal akıma kendilerini kaptıracak olursa, Versay Sözleşmesi'ni ortadan kaldıracaktır."

Atatürk, *"Almanya'nın çok kısa sürede, İngiltere ve Rusya dışında bütün Avrupa'yı egemenliği altına alacak güçte ordu kurabileceğini, savaşın en geç 1940-45 yıllarında patlayacağını, Fransa'nın güçlü bir ordu kurma yeteneğini yitirdiğini ve İngiltere'nin adalarını korumak için*

Fransa'ya güvenemeyeceğini"1 söylemiş; bu tahminler, ilerleyen yıllarda aynen gerçekleşmiştir.

Atatürk'ün İtalya konusundaki görüşü ise şöyledir :

"İtalya, Mussolini'nin yönetiminde unutulmayacak aşamalar yapmıştır. Eğer Mussolini, gelecekteki savaşın dışında kalabilmek başarısını gösterebilirse, barış masasına güçlü bir devlet olarak oturabilir. Ama korkarım ki, İtalya'nın bugünkü lideri Sezar rolünü oynamaktan kendini alamayacaktır. Bu da İtalya'nın askeri bir gücü olmadığını hemen ortaya çıkaracaktır."

Atatürk'ün İtalya konusundaki bu tahmini de doğru çıkmış, Mussolini'nin ordularının hiç de güçlü olmadığı, II. Dünya Savaşı'nın ilk yıllarında açıkça ortaya çıkmıştır.

Atatürk, General MacArthur ile yaptığı görüşmede, Amerika'nın geçen savaşta olduğu gibi tarafsız kalamayacağını ve savaşa katılmasıyla Almanya'nın yenileceğini de belirtmiş; Sovyet ve Japon tehlikelerine dikkat çekerek, sözlerini şöyle sürdürmüştür:

"Avrupa'da çıkacak savaşı kazanan ne İngiltere, ne Fransa, ne de Almanya olacaktır. Savaşı Bolşevik Rusya kazanacaktır. Rusya'nın yakın komşusu ve onlarla en çok savaşmış bir ulus olarak biz Türkler, oradaki olayları yakından izliyoruz. Tehlikeyi bütün çıplaklığıyla görüyoruz. Uyanan doğu halklarının duygularını pek güzel kullanan, onları okşayan ve kinlerini dile getirmesini bilen Bolşevikler, yalnız Avrupa'ya değil, Asya'ya da gözdağı veren bir güç haline gelmektedir.

Avrupa devlet adamları başlıca anlaşmazlık konularını her türlü bencillikten uzak, yalnızca genel çıkarlar yönünden ele almazlarsa, korkarım ki, felaket önlenemeyecektir. Avrupa'nın sorunu artık İngiltere, Fransa ve Almanya arasındaki anlaşmazlık değildir.

Bugün Avrupa'nın doğusunda bütün uygarlığı, üstelik insanlığı tehdit eden yeni bir güç belirmiştir. Bütün maddi ve manevi olanaklarını topluca, bir dünya devrimi için seferber eden bu korkunç güç, üstelik Avrupa ve Amerikalıların bilmedikleri yepyeni politika yöntemleri uygulamakta ve karşıtlarının en küçük hatalarından bile yararlanmaktadır. Kanaatime göre Avrupa'da çıkacak bir harp, hemen Asya'ya sıçrayacak ve Japonya, Asya üzerindeki arzuları için lüzumsuz kahramanlıklara kalkışacaktır." 2

II. Dünya Savaşı, Atatürk'ün 1932 yılındaki bu analizine göre gelişmiş; Avrupa'daki savaşın en büyük galibi, Almanya'nın yenilgisinde büyük pay sahibi olan Sovyet Rusya olmuştur. Sovyet Rusya, savaşın ardından tüm Doğu Avrupa ve Orta Asya üzerinde hakimiyet kurmuştur. Japonya ise Atatürk'ün öngördüğü gibi "Asya üzerindeki arzuları için

lüzumsuz kahramanlıklara kalkışmış", Çin'i işgal etmiş, ardından Pasifik'te yayılmaya çalışmıştır.

Yukarıda aktardığımız bu sözleri, Türk Milletine modern Türkiye Cumhuriyeti'ni hediye eden Mustafa Kemal Atatürk'ün, dünya üzerindeki siyasi gelişmeleri çok yakından takip eden, ve son derece isabetli tahliller yapabilen büyük bir devlet adamı olduğunu ortaya koymaktadır.

Atatürk, Almanya'nın ve İtalya'nın II. Dünya Savaşı'ndaki rolünü, Rusya'nın kazanacağı gücü doğru bir şekilde tahmin etmiş; önlem alınmazsa savaşın kaçınılmaz olacağını ortaya koymuştur.

Atatürk'ün Türkiye'ye ve dünyaya ilişkin değerlendirmeleri, hep doğru çıkmıştır. *Devrim Tarihi ve Toplumbilim Açısından Atatürk* adlı eserde, Atatürk'ün bu yönü şöyle anlatılır:

"...Birinci Dünya Savaşı'nı kaybedeceğimiz, İkinci Dünya Savaşı'nın çıkacağı, Kral Edward'ın Madam Simpson için tahtından ayrılacağı, Mussolini'nin halkı tarafından linç edileceği, İkinci Dünya Savaşı'nda Romanya'nın kaderi, Hatay konusunda Fransa'nın tutumu hep doğru tahmin ettiği olaylardır... Özellikle uluslararası ilişkilerde belirginleşen bu ileri görüşlülük 1935 yılında Gladys Baker'ın ağzından aktarılan şu öyküde iyice vurgulanır:

"Savaş çıktığı takdirde Amerika tarafsızlık siyasetini koruyabilecek mi?" "Olanak yok" dedi. "Olanak yok. Eğer savaş çıkarsa, Amerika'nın milletler topluluğunda işgal ettiği yüksek durumu herhalde etkili olacaktır. Coğrafi durumları ne olursa olsun, milletler birbirlerine birçok bağlarla bağlıdırlar." 3

Atatürk, Kurtuluş Savaşı sırasında yaptığı tahminlerle de, ileri görüşlülüğünü ve üstün askeri bilgisini ortaya koyuyordu. Yunus Nadi'nin aktardığı aşağıdaki olay onun, düşmanını ne kadar iyi tanıdığını bize anlatmaktadır:

"Sakarya Muharebesi'nden sonraydı. Erkan-ı harp zabiti cepheden alınan malumatı Başkumandan Müşir Gazi Mustafa Kemal'e okuyordu. Malumat beyanında cephe kumandanlarından birinin Seyit Gazi veya Döker'in bilmem ne kadar şark veya şimalinde bir düşman fırkası görüldüğünden bahsediyordu. Paşa kaşlarını çatarak, "Hayır, orada düşman fırkası olamaz ve yoktur. Yazınız, iyi baksınlar!" dedi. Erkan-ı harp zabiti gittikten sonra orada iki saat daha kaldı. Biz öğle yemeği yerken, zabit tekrar geldi. "Haber aldım, filhakika (gerçekten) orada düşman fırkası yokmuş efendim" dedi. Cephedeki kumandan gözle görülen bir düşman fırkasından bahsederken, Gazi Paşa, altı yüz kilometre uzaktan orada düşman fırkası olmadığını görüyor ve ihtar ediyordu." 4

Atatürk’ün Demokrat Kişiliği

Atatürk’ün diplomatik dehasının kaynağı, her zaman demokrat bir insan olmasından geliyordu. Yaşamını daima halkın içinde geçirmesi, buna en güzel örnektir. Atatürk ayrıca, açık konuşmayı, serbest münakaşayı her zaman için sevmişti.

Atatürk’ün büyük meziyetlerinden biri de, devlet ve inkılap işlerini arkadaşlarıyla görüşmek, bu konuları onlarla münakaşa etmekti. Atatürk bu münakaşalardan çok haz duyardı. O, harikulade zekasına, büyük görüş kuvvetine, hadiseleri tahlil yeteneğine güvenmekle beraber; başkalarının fikir ve mütalaalarına da kıymet verirdi. İstişare etmesini bilmesi ve istişareler sonunda kendi eşsiz mantığını hadiselere hakim kılması, onun en önemli özelliklerindendi.5

Atatürk, hiçbir zaman diktatör rolünü benimsememiştir. Gerçek tenkitten hoşlanmıştır. Sofrası, bazen büyük tartışmalara sahne olmuştur. Gerçi, telkin etmek istediği fikirlerde daima muvaffak olmuştur; fakat, bu fikirler muhataplarına mal olduktan sonra, yani bir dikta havası vermeden, icra edilmişti.6

Atatürk, Meclis’e karşı da diktatör rolünü benimsememiş, ikna metodu ile Meclis’ten olumlu kararlar alabilmek için çok defa insan takatı üstünde gayret göstermiştir.7

Atatürk’ün Yöneticilik ve Liderlik Özellikleri

Atatürk’ün diplomasi alanında başarılı olmasını sağlayan en önemli etken, üstün liderlik vasıflarına sahip olmasıdır. Adnan Nur Baykal, *M. Kemal Atatürk’ün Liderlik Sırları* adlı kitabında, bu özellikleri şöyle sıralamıştır;

1. Açık Olma
2. Adam Yetiştirme
3. Bilgi ve Tecrübe Sahibi olma
4. Bilgi Toplama Yeteneği
5. Bilgilendirme Alışkanlığı
6. Kendini Bilme
7. Cesur Olma
8. Çevre Bilincine Sahip Olma
9. Dayanıklı Olma
10. Karşısındakini Dinleme Alışkanlığı
11. Emrivakiye İzin Vermeme
12. Esnek Olabilme
13. Espri Sahibi Olabilme

14. Soyut Düşünebilme Yeteneği
15. Fedakar Olma
16. Gerçekçi Olma
17. Göreve Talip Olma
18. Güvenilir Olma
19. Kendine Güvenme
20. Hazırlıklı Olma
21. Hedefe Yönelik Kararlı Olma
22. Hesap Adamı
23. İkna Etme Yeteneği
24. İnsiyatif Kullanma
25. İnsaf Sarrafı Olma
26. İnsana Değer Verme
27. Yaptığı İşe İnanma
28. Kamuoyu Oluşturma Yeteneği
29. Çabuk Karar Verebilme Yeteneği
30. Karar Verme Yeteneği
31. Konuşma ve Yazma Yeteneği
32. Liyakat Aşığı Olma
33. Mükemmeliyetçi Olma
34. Müsamahalı Olma
35. Müteşebbis Olma
36. Mütevazi Olma
37. Öğrenme Azmine Sahip Olma
38. Öncü Olma
39. Örgütleme Yeteneği
40. Prensip Sahibi Olma
41. Problem Çözücü Olma
42. Programlı Olma
43. Sıradışı Olma
44. Sorumluluk Alma Alışkanlığı
45. Strateji Bilincine Sahip Olma
46. Olacakları Tahmin Edebilme
47. Vizyon Sahibi Olma
48. Yönetme Yeteneği
49. Zaman Mevhumuna Sahip Olma
50. Zamanlama Yeteneği

Atatürk’ün Kral, Şah ve Devlet Adamlarıyla Dostluğu

Milli Mücadele tarihimizin silinmez simalarından olan ve 1920'den Atatürk'ün ölümüne kadar Gaziantep'i temsil eden değerli şahsiyet Kılıç Ali; özel hayatı da dahil olmak üzere, Atatürk hakkında birçok bilgi ve anıya sahipti. Onun ağzından, Atatürk'ün diplomatik ilişkilerine dair birkaç örnek verebiliriz;

"Vazife aşkı Atatürk'te herşeyin üstündeydi. Vazife ifası mevzuu bahis olurken onun gözünde mebusluk, müşirlik, reisicumhurluk bunların hepsi boş şeylerdi. Boş düşüncelere kıymet ve ehemmiyet vermezlerdi…

Hiç unutmam,

Hatay meselesi etrafında Cenevre'de müzakereler oluyordu. Hatay'da Arapçanın resmi lisan olması mevzuu üzerinde duruyorlar, bunda ısrar ediyorlardı. O zaman ki hükümet ise anlaşmazlık yüzünden Fransızlarla herhangi muhtemel bir silahlı ihtilaf vaziyetinin önüne geçmek gibi birtakım vahi düşüncelerle teklif edilen bu maddeyi hemen hemen kabul etmeye mütemayil vaziyetteydi.

Atatürk bunu öğrenince ve geç vakit İsmet Paşa'nın köşkünde bu mevzu üzerinde Heyet-i Vekile müzakerelerinin cereyan ettiğini haber alınca sinirlendi.

Dolmabahçe Sarayı'ndaydık. Atatürk bu Arapça meselesini duyar duymaz sofrayı dağıttı. Misafirler gittikten sonra emir verdi. Telefonla, Ankara'da İsmet Paşa'nın köşkünü bulduk. Atatürk'ün emirlerini Saracoğlu'na tekrarlıyordum. Atatürk hiddetle:

-İskenderun sancağının nerede olduğunu dahi bilmeyen Fransızlar, bilhassa başlarında bir Alman cenderesi durup dururken Hatay için muharebe yapamazlar. "Ben Hatay'ı alacağım" diye oradaki Türk çocuklarını Arapça tahsil ettirmek üzere Şam medreselerine mi göndereceğiz? Ne zihniyettir bu?

Diye hükümete acı acı ihtarda bulunarak ve emirler vererek teklif edilen maddeyi reddetmiş ve Fransızlara istediğini yaptırmıştı.

Atatürk'ü görüp de onunla görüşüp de ona hayran olmamak mümkün mü? O cezbeder, ikna eder, telkin ederdi. Onun için nice krallar, şahlar, emirler, devlet adamları ziyaretine gelmişler, hepsi de hayranlık hisleri içinde yanından ayrılmışlardı.

İngiliz Kralı geldi. Bütün merasim kaidelerini bir tarafa bırakarak kendisiyle görüştü. Atatürk'e Madam Simpson'u tanıştırdı. İkisi de hayranlık ve dostluk bağı ile ayrılıp gittiler.

Akşam yemeği, Kral ve Kraliçe ile birlikte Dolmabahçe'de gayet hususi mahiyette yenildi. Bu hususi yemekte Nuri Conker ile ben de bulunuyordum. Kral, Atatürk'e İsmet Paşa ile nerede arkadaş olduğunu sordu. Atatürk;

- Muharebe Meydanı'nda!

Diye cevap verdi. Kral Atatürk'e o derece hayran olmuştu ki derhal Atatürk'ün iki elini iki elinin arasına alarak;

- Ya benimle ne zaman arkadaş olacaksınız?

Diye samimi ve masumane bir sual sordu. Atatürk ciddi ve vakur bir eda ile:

- Arkadaşlığımız henüz başlamıştır. Bunun idamesine (devamına) ve inkişafına (gelişmesine) çalışacağız, cevabını verdi. 9

Atatürk'ün Dış Politikası

Atatürk'ün dış politikasına değinmek, onu anlamak için çok önemlidir. Çünkü onun Milli Mücadele'yi başlattığı günlerde, muhteşem bir geçmişe sahip bir devlet yıkılıyor ve yeni bir devletin ilk adımları atılmaya başlanıyordu. Atatürk'ün bu dönemde dış politikada attığı her adım, yeni devletin geleceği bakımından çok önemliydi.

Atatürk'ün dış politikada amaçları şöyledir;

1-Milli Bir Devlet Kurmak

Milli Mücadele'yi başlattığı sırada, Mustafa Kemal'in ilk amacı ülkenin düşman işgalinden kurtarılması ve milli sınırlar içinde bir Türk Devletinin kurulmasıydı. Mustafa Kemal, bu fikirlerini önce yakın arkadaşlarına kabul ettirmiştir. Daha sonra Misak-ı Milli ile başlayan, Erzurum ve Sivas Kongresi'nde genişletilen ve son olarak da İstanbul Meclis-i Mebusan'ı tarafından kabul edilen bu çok önemli belge, Mondros Ateşkesi ile tüm dünyaya duyurulmuştu.

2-Tam Bağımsızlık

Osmanlı Devleti, son dönemlerinde dış müdahaleler, yabancılara tanınan imtiyazlar ve kapitülasyonlar yüzünden, bağımsızlığını hemen hemen yitirmiş durumdaydı. Atatürk'ün hedefi ise, bağımlılıkları tamamen ortadan kaldırıp tam bağımsız bir ülkeye kavuşmaktı. Zaten Milli Mücadele'nin çıkış noktası da buydu. Yapılan bütün antlaşmalarda, bütün görüşmelerde, Atatürk'ün koyduğu şartların önemli bir kısmını bu konu teşkil ediyordu.

3-Batılılaşmak

Yüzünü batıya çevirmiş Türk dış politikası ve modernleşme çabaları, Atatürk ile başlamıştır. Atatürk, Türkiye'nin uygar dünyadaki yerini alabilmesi için, batılılaşması gerektiğine inanmış, Türkleri, bütün medeni milletlerin dostu olarak tarif etmiştir. Yabancıların, bize zarar vermemek,

özgürlüğümüzü kısıtlamaya çalışmamak şartıyla ülkemizde diledikleri gibi davranabileceklerini belirtmiştir.

Yeni Türkiye'yi "Avrupa Türkiye'si" olarak tanımlamıştır.

Yalnız, burada şunu hatırlatmakta yarar vardır: Atatürkçü düşüncede batılılaşmak, hiçbir zaman körü körüne bir batı taklitçiliği olarak tanımlanmamıştır. Örneğin, başka bir ülke yerine İsviçre Medeni Kanunu'nun örnek alınması, bu belgenin Türkiye'ye özgü şartlara daha fazla uymuş olmasındandır.

4-Mazlum Milletlere Örnek Olmak

Atatürk, tam bağımsız bir Türk Devleti kurmanın yanı sıra, Milli Mücadele hareketiyle, başka mazlum milletlere de kurtuluş hareketleri için örnek istiyordu. Bunun en açık ifadesini, devlet adamlarının onunla ilgili sözlerinde görürüz. Örneğin Tunus Devlet Başkanı Habib Burgiba, Atatürk ile ilgili olarak şunları söylemiştir:

"Mustafa Kemal'in kişiliği, halk kitlelerinin ayaklanması ve halk mücadelelerinin ölçüsü olmuştur. Bu mücadeleler O'nun ölümünden sonra genişlemiştir. Doğu ve batı blokları arasındaki üçüncü dünyaya da sirayet etmiş ve onu sömürge tahakkümünden kurtarmıştır" 10

Atatürk'ün dış politikasının ilkelerini şöyle sıralayabiliriz;

1- Gerçekçilik

Atatürk dış politikasının ilkelerini belirlerken, hem ülkenin durumunu hem de diğer milletlerin içinde bulunduğu durumu gerçekçi bir bakış açısıyla değerlendirmiştir. Örneğin Milli Mücadele döneminde, Sovyetler Birliği ile birçok konuda ortak politikalar güdülmüş; ancak, Rus dostluğu ile komünizm arasında bir bağ kurulmamış, komünizmin gerçek yüzü görülebilmiştir.

2- Hukuka Bağlılık

1936'da, Montreux Boğazlar Sözleşmesi'nin imzalanması sürecinde izlenen yol, Atatürk döneminde, Türkiye'nin uluslararası hukuka bağlılığını gösteren önemli bir örnektir.

Lozan Antlaşması sonrasında, hakimiyetimiz kısıtlanarak bize bırakılan boğazlar, II. Dünya Savaşı'na giden yıllarda, Rusya ve İngiltere arasında başarılı bir denge siyaseti izlenmesiyle Türkiye'nin eline geçmişti. Bu başarıyı, hukuki bir mücadeleyle elde etmek, Atatürk'ün barışçı yönünü de ortaya koymuştur.

3- ‘Yurtta Sulh, Cihanda Sulh’

"Yurtta Sulh, Cihanda Sulh": Atatürk’ün dış politikası söz konusu olduğunda, en çok zikredilen sözler bunlar olmuştur. Atatürk gerek Milli Mücadele döneminde, gerekse sonraki yıllarda, ortaya çıkan her sorunu, ilk etapta barışçı yollarla çözmeye çalışmıştır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, Atatürk’ün barışçılığı, tavizkar veya yatıştırmacı değildi. Atatürk’ün gerçekçi yönü, böyle bir politika izlenmesini önlemişti.

Atatürk, dış politikasını her zaman halka dayandırmış, halkla birlikte yürütmüştür. Milli Mücadele’yi başlatmak için, çok sevdiği askerlikten ayrılarak Anadolu’ya geçmesi, kendi deyimiyle “ferdi millet” olarak bu mücadeleyi sürdürmesi, bunun en önemli kanıtlarındandır.

Atatürk’ün dış politikada ne kadar başarılı olduğunu en güzel şekilde yansıtan yazılardan biri, *Neue Zürcher Zeitung* gazetesinin 22 Kasım 1938 tarihli nüshasında yayımlanmıştır:

“ Atatürk’ün cenaze töreni, onun son zaferi oldu. Tabutunun önünde karşıtlarının hepsi sessiz kaldı. Türk ve Alman askerleri, tabutunun arkasında bir sırada yürüdüler; bir diğer sırada Stalin ve Hitler’in temsilcileri yan yanaydılar; hem Valencia (Cumhuriyetçiler) hem de General Franco çelenk yollamışlardı. Tabutunun önünde faşistler, demokratlar, komünistler eğildiler. Her sınıfıyla birlikte olarak Türk halkı yakardı ve ağladı. Zenginle fakir, yüksekle alçaklar arasında hiçbir fark yoktu. Bugün Ankara’nın yaşamış olduğu, dünyanın hiçbir zaman görmediği bir törendi.”

NOTLAR

1 Şahin Arıcak, *Armada Dergisi*, 1995; http://www.kho.edu.tr/yayinlar/btym/bilgibankasi/askeribil/ataturkun_askeri_politik_kehaneti.htm

2 a.g.e

3 Emre Kongar, *Devrim Tarihi ve Toplumbilim Açısından Atatürk*, 4. basım, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1999, s. 141-142

4 Emre Kongar, *Devrim Tarihi ve Toplumbilim Açısından Atatürk*, 4. basım, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1999, s. 140

5 *Atatürk'ün Hususiyetleri*, s. 73

6 *Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı*, Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, s.18

7 *Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı,* Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, s.112

8 *Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı,* Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, s.33

9 Kılıç Ali, *Atatürk'ün Hususıyetleri*, s.123

10 Cumhuriyet Gazetesi, 26 Mart 1965, Nakleden: Selahattin Çiller, s.105

Atatürk'ün İleri Görüşlülüğü

Atatürk'ün en önemli özelliklerinden biri, ileri görüşlülüğüdür. Başarılı bir komutan ve devlet adamı olarak ileriyi görme özelliğini kullanan Atatürk, o dönemde pek çok kişinin farkında olmadığı bazı gerçekleri sezmiş, hedeflerini ve tedbirlerini bunlara göre oluşturmuştur. *"Yolunda yürüyen bir yolcunun yalnız ufku görmesi kâfi değildir. Muhakkak ufkun ötesini de görmesi ve bilmesi lâzımdır"* sözü; onun ileri görüşlü bir lider olma özelliğini layıkıyla taşıdığının bir göstergesidir. Onun bu özelliği, pek çok yabancı devlet adamının da takdirini kazanmış, tarih boyunca, adından övgüyle söz edilmesini sağlamıştır.

ABD eski Başkanı John F. Kennedy'nin, Atatürk için söylediği şu sözler dikkat çekicidir:

"Atatürk adı insana bu yüzyılın büyük insanlarından birinin tarihi başarılarını, Türk Milletine ilham veren önderliğini, modern dünyayı anlayışındaki ileri görüşlülüğü ve bir askeri önder olarak kudret ve cesaretini hatırlatmaktadır. Şüphesiz ki, Türkiye Cumhuriyeti'nin doğuşu ve o zamandan beri Atatürk'ün ve Türkiye'nin giriştiği derin ve geniş devrimler kadar bir milletin kendisine olan güvenini daha başarı ile belirten bir başka örnek gösterilemez." 1

Türk Milleti'nin Kurtuluşunu Sağlayan Önsezi ve Eylemleri

Çanakkale Savaşı'nın sonunda Albay olan Büyük Önder'in, taarruz gücünü kaybeden düşmanın çekilme niyetinde olduğunu keşfetmesi, ve bütün cephede son ve kesin taarruzun yapılmasını istemesi, bu savaşın kazanılmasında çok önemli bir etkendir. Bu ve bunun gibi pek çok örnek, Milli Mücadele döneminde, Atatürk'ün ileri görüşlülüğü ile aldığı kararların hayati önem taşıdığını göstermektedir. Bu kararlar sayesinde Türk milleti, Atatürk'ün önderliğinde büyük zaferler kazanmıştır.

Atatürk'ün ileri görüşlülüğü, yalnızca Milli Mücadele döneminde yaşananlardan değil, mücadelenin öncesinde ve sonrasında gerçekleşen olaylardan da rahatlıkla anlaşılabilir.

Atatürk, Birinci Dünya Savaşı ile ilgili önsezileriyle, savaşın aleyhimizde sona ereceğini tahmin etmiş, bu nedenle Türk topraklarının kurtuluşu için alınacak tedbirleri düşünmüştür. O dönemde Atatürk, Suriye cephesinde, Yedinci Ordu Kumandanı'dır. Antep'e gitmekte olan Ali Cenani Bey'e : *"... Teşkilatlanın. Milli bir kuvvet meydana getirin,*

kendinizi savunun, ben istediğiniz silahı veririm" diyerek, alınacak önlemleri belirtmiştir.

Atatürk'ün ileri görüşlülüğünün bir diğer örneği ise, İkinci Dünya Savaşı'nın patlak vereceği yönündeki açıklamalarıdır. Atatürk, 1932 yılında, ünlü Amerikan generali Mac Arthur ile yaptığı görüşmede; dünyanın, özellikle de Avrupa devletlerinin her an bir savaşın içine girebileceğini belirtirken, *"Almanlar kendilerini siyasi bir akıma kaptırırlarsa 1940-1945 yılları arasında savaşırlar. Bu savaş çok kanlı olur, ancak Amerika müdahele ederse biter, bu savaşın esas galibi ise Rusya olur"* diyerek görüşünü bildirmiştir.

Söylediklerinin birer birer gerçekleşmiş olması, Atatürk'ün ne kadar iyi bir lider olduğunun göstergesidir. Çünkü o, yalnızca kendi ülkesinin değil tüm ülkelerin siyasi ve askeri durumunu analiz ederek bu sonuçlara ulaşmış; ileri görüşlü olmanın bir lider ve bir komutan için ne kadar önemli bir vasıf olduğunu bizlere göstermiştir. Bu görüşmedeki diğer konuşmalar da dikkat çekicidir:

"... Fransızlar artık güçlü bir orduyu kurmak yeteneğinden yoksundurlar. İngilizler bundan böyle adalarının savunmaları için Fransızlara güvenemezler. İtalyanlar savaşın dışında kalabilecek olsalar, savaş sonrası barışta önemli bir rol oynayabilirler. Ama, Musollini' nin ihtirası yüzünden bunu yapamayacaklardır. Böylece Almanlar, İngiltere ve Rusya dışında bütün Avrupa'yı işgal edeceklerdir." 2

Genç Cumhuriyet'in Karşılaşacağı Sorunları Öngörüp Tedbirini Alması

Atatürk, ileri görüşlülüğü ile Türkiye'nin gelecekte karşılaşabileceği sorunları görmüş, bu konuda Türk Milletine uyarılarda bulunmuştur. Bunun en güzel örneği, gençliğe seslendiği sözlerinde gizlidir. O, *"Yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekleri tahsilin hududu ne olursa olsun, en evvel, herşeyden önce Türkiye'nin geleceğine, kendi benliğine düşman olan bütün unsurlarla mücadele etmenin gerekliliği öğretilmelidir."3* diyerek, bağımsızlığımıza göz dikenlerle mücadeleye girişmekten çekinmememiz gerektiğini vurgulamıştır. Atatürk, bu mücadelede, Türk gençliğinin nelere dikkat etmesi gerektiğini şu sözleriyle açıklamıştır:

"Bir gün İstiklal ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkan ve şeraitini düşünmeyeceksin. Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur."

Atatürk’ün Rusya’nın Geleceğini Tahmin Etmesi

Bilindiği gibi, 1985 yılında Sovyetler Birliği’nde işbaşına gelen Gorbaçov’un başlattığı Glasnost (açıklık) ve Perestroika (yeniden yapılanma) politikalarının sonucunda, 70 yıl süren komünist sistem ve dolayısıyla da Sovyetler Birliği dağıldı. 1991 yılının Aralık ayında Rusya, Ukrayna ve Beyaz Rusya’nın “Bağımsız Devletler Topluluğu”nu kurduklarını açıklamalarıyla Sovyetler Birliği tarihe karışmış oldu.

Kuşkusuz ki, Sovyetler Birliği’nin dağılması 20. yüzyılın en önemli siyasi olaylarından biriydi. Çünkü Rusya Federasyonuyla birlikte, Sovyetler Birliği’ni oluşturan 14 Cumhuriyetin bağımsızlıklarını ilan etmesi, Orta Asya, Kafkasya ve Doğu Avrupa’daki bölgesel dengeleri de farklı boyutlara taşıdı. Burada bizleri en çok ilgilendiren nokta, bağımsızlıklarına kavuşan Cumhuriyetlerden beşinin Türk olması idi. Orta Asya haritasında yer alan bu Türk devletlerinin, petrol-doğal gaz gibi yeraltı zenginliklerine sahip olması, Avrasya adı verilen ve Türkiye’nin de içinde bulunduğu bölgeyi önemli bir konuma getirdi.

Türkiye’nin, Balkanlar, Kafkasya ve Doğu Akdeniz bölgelerinin kesişme çizgilerinin tam ortasında, mihver durumunda olması, Avrupa devletlerinin ve tüm dünyanın dikkatinin Türkiye üzerinde toplanmasına yol açtı. Bu durumda yapılması gereken, tüm dünya ülkeleri ile dostane ilişkiler kurmak ve jeopolitik konumumuzun sonuçlarını lehimize kullanmaktır.

Burada ilginç olan, 1936 yılında, henüz II. Dünya Savaşı çıkmamış ve Rusya büyük bir güç olmamışken, Atatürk’ün Çankaya’daki akşam yemeklerinden birinde, Rusya’nın gelecekteki konumuyla ilgili olarak söylediği şu sözlerdir:

Biraz sabredin…Yurtta Sulh, Cihan’da Sulha sarılın. Çünkü 60 yıl sonra Rusya 60 parça olacak. Bu nesil Bolşevik ihtilali yaptı. Kan kussa, kızılcık yedim der. Oğulları da babalarının istikametinde gider. Ama ondan sonraki nesil Rusya’yı 60 parçaya böler…”

Bugün Sovyetler Birliği dostumuzdur, komşumuzdur, müttefikimizdir. Bu dostluğa ihtiyacımız vardır. Fakat, yarın ne olacağını kimse bugünden kestiremez. Bugün Rusya’nın elinde sımsıkı tuttuğu milletler avuçlarından kaçabilirler. Dünya yeni dengeye ulaşabilir. İşte o zaman Türkiye ne yapacağını bilmelidir. Bizim, bu dostumuzun idaresinde dili bir, inancı bir, özü bir kardeşlerimiz vardır. Onlara sahip çıkmaya hazır olmalıyız. Hazır olmak yalnız o günü susup beklemek değildir. Hazırlanmak lazımdır. Milletler buna nasıl hazırlanır? Manevi köprüleri sağlam tutarak. Dil bir köprüdür. İnanç bir köprüdür. Tarih bir köprüdür.Köklerimize inmeli ve

olayların böldüğü tarihimiz içinde bütünleşmeliyiz. Onların bize yaklaşmasını beklememeliyiz, bizim onlara yaklaşmamız gereklidir. Rusya bir gün dağılacaktır. O zaman Türkiye onlar için örnek bir ülke olacaktır.” 4

Yakın dönemde yaşanan bu gerçekleri ve Türkiye’nin 21.Yüzyıl’da Avrasya için bir kilit ülke konumunda olacağını öngörmesi, Atatürk’ün bu üstün özelliğinin bir kanıtıdır.

Atatürk 1933 yılında şu sözleri söylediğinde, bunların gerçekleşebileceğine kuşkusuz kimse ihtimal vermezdi. Ancak Büyük Önder kişiliğine yansımış ileri görüşlülüğü ile, düşüncelerini şöyle dile getirmiştir:

“Doğudan şimdi doğacak olan güneşe bakınız! Bugün günün ağardığını nasıl görüyorsam, uzaktan bütün doğu milletlerinin de uyanışını öyle görüyorum. Bağımsızlığa ve hürriyete kavuşacak daha çok kardeş millet vardır. Onların yeniden doğuşları şüphesiz ki ilerlemeye ve refaha yönelmiş olarak vuku bulacaktır. Bu milletler, bütün güçlüklere ve bütün engellere rağmen, manileri yenecek ve kendilerini bekleyen geleceğe ulaşacaklardır” 5

Türk Birliği’nin Korunması

Orta Asya’da, 1990’lardan itibaren ortaya çıkan yeni tablo, Türkiye’ye çok önemli ve yeni bir stratejik kapı açtığı gibi, 21. yüzyıl için çok ciddi bir sorumluluğu da beraberinde getirmektedir. Yetmiş yıl süren baskının ardından komünizmin çökmesiyle, Orta Asya bozkırlarında esmeye başlayan bağımsızlık rüzgarları, Türk Dünyası’nı birlik ve beraberliğe, bir dünya gücü olmaya doğru yönlendirmektedir.

Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev’in 28 Eylül 1991’de, İstanbul’da yaptığı konuşma, Türki Cumhuriyetler’in bu beklentisini ve geleceğe yönelik umutlarını yansıtması bakımından son derece önemlidir:

“Ancak bahar sellerini ne kadar engellemeye, önüne bentler çekmeye çalışırsanız çalışın, su yine de kendi yolunu açacaktır. İşte tarih nehri ile de aynısı olmuş ve ‘soğuk savaş’ engelini yıkan tarih, insanlık kanunlarıyla belirlenen esas yatağına dönmüştür… Halklarımız arasında karşılıklı anlayış ve güven duygusu oluştu. Dostluk, etkili bir işbirliğinin en güvenilir garantisidir. Bu durum bizi umutlandırıyor.” 6

Türkiye’nin sahip olduğu stratejik miras, 21. yüzyılda, Türk Milletini lider ülkeler sıralamasında ilk sıralara yerleştirecek olan son derece köklü ve şanlı bir mirastır. Tarihsel ve güncel gerçekler, istenilirse ve

azmedilirse, Türk'ün dünya liderliğine ulaşmasının mümkün olduğunu göstermektedir.

Bu noktadan hareketle, Türk Birliği'ne doğru atılan bu adımların, Atatürk'ün söylediği şu sözler ile bağdaştığını görmemek imkansızdır:

"Ben herşeyden önce bir Türk milliyetçisiyim. Böyle doğdum. Böyle öleceğim. Türk Birliğinin bir gün hakikat olacağına inancım vardır. Ben görmesem bile, gözlerimi dünyaya onun rüyaları içinde kapayacağım. Türk Birliğine inanıyorum, onu görüyorum. Yarının tarihi, yeni fasıllarını Türk Birliğiyle açacaktır. Dünya sükununu bu fasıllar içinde bulacaktır. Türk'ün varlığı bu köhne aleme yeni ufuklar açacak, güneş ne demek, ufuk ne demek, o zaman görülecek." 7

Tanıklar Mustafa Kemal'i Anlatıyor;

- 1935'te Amerikalı bir gazeteci sorar:

"Savaş çıktığı takdirde Amerika tarafsızlık siyasetini koruyabilecek mi?

"İmkanı yok, dedi, imkanı yok. Eğer savaş çıkarsa, Amerika'nın milletler topluluğunda işgal ettiği yüksek durumu herhalde etkili olacaktır. Coğrafi durumu ne olursa olsun, milletler birbirlerine birçok bağlarla bağlıdırlar.

Atatürk dünyadaki milletleri bir apartmanda oturanlar gibi görüyordu. ABD bu apartmanın en üst lüks katında oturmaktadır. Eğer apartman oturanların bazıları tarafından ateşe verilirse, diğerlerinin yangından kurtulma şansı yoktur. Savaş için de aynı şey olabilir. ABD'nin bundan uzak kalmasına imkan yoktur."

Atatürk şu sözleri ilave etti;

" Bundan başka, Amerika büyük ve kuvvetli ve dünyanın her yerinde ilişiği olan bir devlet olduğundan, kendisinin siyaset ve ekonomi yönünden ikinci basamaktaki bir duruma düşmesine hiçbir zaman izin veremez." 8

Başarılı olan bir öğrenciye verilecek ödül üzerine, Atatürk, *"Bu öğrenci takdir edilmelidir!"* demişti.

Milli Eğitim Bakanı Reşit Galip Bey:

- Bir takdirname verelim Paşam.

- Takdirname neyi ifade eder?

- Avrupa'ya gönderelim.

Atatürk:

- Reşit Galip Bey, artık Avrupa çökmüştür. Onu yepyeni bir ruh ve zihniyetin hakim olduğu Amerika'ya göndereceksiniz! 9

Havacılık, Modern Ziraat Gibi Konuların Gerekliliğini Önceden Tespit Etmesi

Atatürk, uçakların henüz savaşlarda kullanılmasının bile mümkün olmadığı günlerde, Fransa'da Abidin Daver'e uçaklarla ilgili olarak şunları söylemiştir:

"Tayyareler gün gelecek savaşlarda önemli roller oynayacaktır." 10

Bu söz, Abidin Daver'in hiç aklına yatmamıştı. Çünkü bu sözün söylendiği 1900'lü yıllarda, uçakların savaşta kullanılması akıllara bile gelmiyordu.

1930'larda da, havacılığa önem ve değer verilmesi gerektiğini düşünerek, *"İstikbal Göklerdedir"* diyen Büyük Atatürk, havacılığın bir spor dalı olarak benimsenmesi ve Türk gençleri arasında yaygınlaşmasını yürekten arzulamıştır.

Atatürk, "Türk Kuşu"nun kuruluş çalışmalarındaki gibi, havacılıkla ilgili diğer girişimlerde de verdiği direktiflerle başrolü oynamıştır. Dahası, havacılığı, büyük bir ilgiyle ve yürekten destekleyen Atatürk, manevi kızı Sabiha Gökçen'i de bu konuda teşvik etmiştir. Sabiha Gökçen, hem sivil hem de askeri havacılık alanında, uluslararası bir üne ve değere sahip bir havacımız olmuştur.

Dönemin Ekonomik Şartlarını İyi Tespit Ederek Geleceğe Yönelik Tedbirler Alması

Tam bağımsızlık için gerekli olan kural, milli egemenliğin sağlanmasıdır. Atatürk'e göre bu hedefler, yalnızca kağıt üzerindeki prensiplerle, kanun maddeleriyle ve hırslarla, arzularla elde edilemez. Bu hedefleri tam olarak gerçekleştirebilmek için en kuvvetli temellerden biri ekonomidir.

Atatürk'e göre siyasi ve askeri zaferler ne kadar büyük olursa olsunlar, ekonomik zaferler ile taçlandırılamazlarsa elde edilen zaferler kalıcı olamaz; kısa zamanda sönerler. Bu nedenle, parlak zaferlerimizin sağladığı ve sağlamaya devam edeceği faydalı sonuçlardan yararlanabilmek için ekonomimizin, ekonomik egemenliğimizin oluşturulması, güçlendirilmesi ve genişletilmesi gerekir. Bu nedenle Atatürk daha önce bahsettiğimiz gibi, ekonomi alanında kalıcı birçok devrim yapmış ve bunları hiç vakit kaybetmeden uygulamaya koymuştur.

Atatürk, bir konuşmasında, ekonominin bir ülkenin yönetimi için ne kadar önemli olduğunu şu sözleriyle vurguluyordu:

"Ekonomi demek herşey demektir. Yaşamak için, mutlu olmak için, insanın varlığı için ne gerekiyorsa bunların hepsi demektir." 11

Kemal Atatürk, ekonomik başarılara imza atmanın yolunun, genç kuşakların en iyi şekilde yetiştirilmesinden geçtiğini de şu sözleriyle dile getirmiştir:

"Bu durumda, çocuklarımızı buna uygun şekilde eğitmeliyiz, onlara buna uygun ilim ve irfan vermeliyiz ki, ticaret dünyasında, tarımda, sanatta ve bütün sahalarda verimli, etkili bir çalışma içinde olsunlar. …. Eğitim programımızın, gerek ilköğretimde, gerek ortaöğrenimde verilecek tüm bilgileri bu anlayışa uygun olmalıdır." 12

Atatürk'ün ekonomiye bakışını ve milli endüstrileşme adımlarını kendi öz kaynaklarımızla başlatmamız gerektiğini örneklendiren bir diğer girişim de, Sümerbank (1933) ve Etibank'ın (1935) kuruluş kanunlarına, devlete ait sermayenin ileride halka satılacağına ilişkin bir hüküm konulmasıdır. Atatürk'ün, sınai mülkiyetin halka yayılmasını istediğinin en belirgin göstergesi de, İş Bankası'nın halka sunulan hisselerinden satın almasıdır.

Ekonomi alanında, ilk olarak üzerinde durmamız gereken konu, I. İktisat Kongresi'nin, daha Lozan Antlaşması sonuçlanmadan yapılmış olmasıdır. İzmir'de, 17 Şubat 1923'te toplanan İktisat Kongresi'nin açılış konuşmasında, Atatürk, Osmanlı devletinin çöküşüne neden olan ekonomi anlayışını ve kapitülasyonların gelişimini örnekleri ile anlatmış, şu konular üzerinde önemle durmuştur;

"Siyasî ve askerî zaferler ne kadar büyük olursa olsunlar, ekonomik başarılarla taçlandırılamazlarsa elde edilen zaferler kalıcı olamaz ve az zamanda söner." …. Bir devlet ki, vatandaşlarına koyduğu bir vergiyi yabancılara koyamaz; bir devlet ki gümrükleri için resmi işlemleri ve diğer işlemleri yapma hakkından yasaklanır, bir devlet ki yabancılar üzerinde yargı yetkisinden yoksundur, o devlete bağımsız denemez …. Osmanlı ülkesi yabancıların sömürgesinden başka bir şey değildi." 13

"…Zannedilmesin ki, yabancı sermayeye düşmanız, hayır bizim ülkemiz geniştir. Çok emeğe ve sermayeye ihtiyacımız var. Kanunlarımıza uymak kaydıyla yabancı sermayeye gereken güvenceyi vermeye her zaman hazırız. Yabancı sermaye bizim emeğimize eklensin ve bizim ile onlar için faydalı sonuçlar versin. Fakat eskisi gibi değil." 14

Atatürk, bu konuşma ile kurulması planlanan yeni Türk Devletinin izleyeceği ekonomi politikasını belirlemiştir. Atatürk'ün ekonomi politikamızın ana prensibi olarak gördüğü en önemli konulardan biri de, köylünün çalışmasının sonuçlarını kendi yararına en yüksek düzeye çıkarması olarak belirlemiştir. Bu nedenle, hem çiftçinin çalışmasını ve verimini arttıracak bilgilendirmenin, araç ve teknik aletlerin tamamlanması, hem de bu çalışmalardan doğacak sonuçla en fazla faydayı

sağlayacak ekonomik tedbirlerin alınması için çalışmak gerekliydi. Yolların ve modern taşıma araçlarının bulunmaması, yapılan değişikliklerin çiftçinin aleyhine olması ve uygulamaya konulan kanunların çiftçiyi korumaması gibi engellerin ortadan kaldırılması şarttı. Bu konuyla ilgili olarak Atatürk şunları söylemiştir:

"Eğer milletimizin çoğunluğu çiftçi olmasaydı, biz bugün dünya yüzünde bulunmayacaktık.

Milletimiz çiftçidir. Milletin çiftçilikteki emeklerini asrî, iktisadî tedbirlerle azamî haddine çıkarmalıyız. Köylünün çalışmalarının netice ve semeresini kendi menfaati lehine azamî haddine yükseltmek, iktisadî siyasetimizin temel taşıdır.

Onun için, bir yandan çiftçinin emeğini artıracak ve semereli kılacak bilgi, vasıta ve fennî aletlerin kullanma ve yapılmasına, öte yandan onun çalışmalarının neticelerinden azamî derecede faydalanmasını temin edecek iktisadî tedbirlerin alınmasına çalışmak lâzımdır.

Millî ekonominin temeli ziraattir. Bunun içindir ki, ziraatte kalkınmaya büyük önem vermekteyiz. Köylere kadar yayılacak programlı ve pratik çalışmalar, bu maksada erişmeyi kolaylaştıracaktır.

Efendiler! Milletimiz çiftçidir. Milletin çiftçilikteki çalışmasını yeni ekonomik tedbirlerle son hadde eriştirmeliyiz. Köylünün çalışmasının neticeleri ve verimleri kendi menfaati lehine son hadde çıkarmak ekonomik siyasetimizin temel ruhudur.15

NOTLAR

1 "Atatürk'le Övünüyorum", Hürriyet, 10 Kasım 1963

2 www.tekadam.8k.com/15.html

3 *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri,* 1922, s. 224

4 www.geocities.com/mxez/kehanet4.htm

5 www.gazi.edu.tr/ataturk/sozler.htm

6 Doç. Dr. Ramazan Özey, Türk Dünyası, Tarih ve Medeniyet Dergisi, Aralık 1996, s.60

7 *Atatürk'ün Sofrası*, İsmet Bozdağ, Kervan Yayınları, 1975, s. 138-143

8 Feridun Kandemir, *Yakın Tarihimiz Yayınları*, 2. cilt,s.118

9 Niyazi Ahmet Banoğlu, *Nükte Fıkralarla Atatürk*, s.707

10 www.geocities.com/mxez/kehanet4.htm

11 http://e-okul.kolayweb.com/ataturk/dusunce.htm

12 a.g.e

13 a.g.e

14 a.g.e

15 a.g.e

En Büyük Türk Atatürk

Atatürk'ün Milli Egemenlik Anlayışı

Millî Egemenlik, bir kişi veya sınıfın egemenliğine dayanmadan, milletin kendi yönetiminde söz sahibi olması demektir. Bunun, adaletin, eşitliğin ve hürriyetin dayanağı olduğunu düşünen Atatürk; *"Hürriyetin de, müsavatın da, adaletin de dayanağı milli hâkimiyettir''* diyerek bu düşüncesini dile getirmiş; *"Hakimiyet kayıtsız ve şartsız Milletindir"* diyerek de egemenlik anlayışını açık bir dille ifade etmiştir.

Atatürk'ün bu konudaki düşünceleri, askeri ve siyasi hayatındaki çalışmalarını da etkilemiş, Kurtuluş Savaşı'nın ilk gününden itibaren, kişi ya da zümre hakimiyetinden, milli hakimiyete geçişi sağlamak için uğraşmıştır.

Mustafa Kemal, giriştiği mücadelenin bu temel unsurunu, Amasya Genelgesi'ndeki şu sözleriyle ortaya koymuştur:

''Milletin istiklâlini yine milletin azmi ve kararı kurtaracaktır."

Atatürk önderliğinde başlatılan Milli Mücadele döneminde bazı kesimler, ülkenin kurtulması için büyük devletlerin mandası altına girmekten başka çare olmadığını savunurlarken; Atatürk, buna şiddetle karşı çıkmış ve milli iradeyi oluşturma ve bağımsızlığa kavuşma konusunda, inancını kaybetmemiştir.

Millî Mücadele'ye ''millî hakimiyet'' düşüncesi ile başlayan Atatürk, diğer devletlerin manda yönetimi altına girmek yönündeki düşüncesini, Nutuk'ta şöyle açıklamıştır:

''Efendiler, ben bu kararların hiçbirinde isabet göremedim. Çünkü bu kararların dayandığı deliller ve mantıklar çürük ve esassızdı.

Efendiler, bu vaziyet karşısında bir tek karar vardı: O da millî hâkimiyete dayanan, kayıtsız ve şartsız yeni bir Türk Devleti kurmak. İşte, daha İstanbul'dan çıkmadan önce düşündüğümüz ve Samsun'da Anadolu topraklarına ayak basar basmaz uygulamaya başladığımız karar bu karar olmuştur.''

Milletin, hedeflediği tüm amaçlara ulaşma gücüne sahip olduğunu vurgulayan Atatürk, *"Millet girişimlerinin önüne geçebilecek hiçbir kuvvet yoktur. Kuvvet birdir ve o Milletindir."* diyerek bu düşüncesini belirtmiştir. Erzurum Kongresinde, *''Millî iradenin başlıca güç kaynağı''* olduğunu, *"Kuva-yı Milliyeyi âmil ve İdare-i Milliyeyi hakim kılmak esastır"* sözleriyle ilân eden Atatürk'ün bu ilkesi; daha sonraki tarihî gelişmelerde Türk İnkılâbının temel bir dayanağı olmuştur.

11 Eylül 1919'da 'Umumi Kongre' tarafından ilân edilen, ''Sivas Kongresi Beyannamesi'' adı ile anılan ve kongrede alınan kararları içeren belgede; Erzurum Kongresi'nde alınan bu kararın aynen tekrarlanması, Atatürk'ün milli iradenin millete verilmesi konusundaki kararlılığının göstergesidir. Kronolojik açıdan bakıldığında, bütün bu çalışmaların Türkiye'de millî egemenliği gerçekleştirmek esasına dayandığı görülecektir. Kongrelerde alınan kararların yanı sıra, millî egemenlik konusunda atılmış önemli adımlardan birisi de Misak-ı Millî kararlarıdır. Misak-ı Millî ile "millî ve bölünmez" bir Türk ülkesinin sınırları çizilmiş, Erzurum ve Sivas Kongreleri kararlarındaki millî kurtuluş programı, hukuk ve siyaset anlayışı esaslarına oturtulmuştur.

Atatürk'ün Türkiye'de milli egemenlik ilkesini tam anlamıyla gerçekleştirmesi ise TBMM'nin açılması ile olmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılmasıyla,Türkiye'de Millî Egemenlik ilkesi resmen ve de fiilen gerçekleştirilmiştir.

"Hakimiyet kayıtsız şartsız Milletindir" ifadesiyle, iradeyi TBMM'ye veren Atatürk, milli hakimiyetin korunması konusunda Türk Milletine düşen görevi, şu sözleriyle ifade etmiştir:

"Hiç şüphe yok, Devletimizin ebedi müddet yaşaması için, memleketimizin kuvvetlenmesi için, milletimizin refah ve mutluluğu için hayatımız, namusumuz, şerefimiz, geleceğimiz için ve bütün kutsal kavramlarımız ve nihayet herşeyimiz için, bütün uyanıklığımızla ve bütün kuvvetimizle millî egemenliğimizi muhafaza ve müdafaa edeceğiz."

Türk Milli Kimliğini Korumadaki Azmi

Atatürk için görev demek, milletine hizmet etmek demekti. O, ömrü boyunca Türk Milletinin bağımsızlığı ve yükselmesi için gösterdiği fedakarlıktan gurur duymuştur. *"Memlekette tek bir kaya kalsa, o kayanın başına çıkarak oradan vatanı müdafaa edeceğim*" diyen Atatürk, Milletinden aldığı kuvvetle, yaşamının sonuna dek bu sorumluluğunu başarıyla taşımıştır. Atatürk, Kurtuluş Savaşı'nda kazanılan zaferden sonra, Afyonlulara hitaben yaptığı bir konuşmada şöyle demiştir:

"Ben vazifemin bitmediğini, yüklendiğim sorumluluğun da büyük ve çetin olduğunu idrak ediyorum. Arkadaşlar bu vazife bitmeyecektir. Ben toprak olduktan sonra da devam edecektir. Ben ise sevine sevine bütün varlığımı bu kutsal göreve adayacağım. Ve bu yüksek sorumluluğu yüklenmekle mesut olacağım. Çünkü, büyük milletimizin kalp ve vicdanından bana karşı sarsılmaz bir emniyet ve itimadın taşmakta olduğunu görüyorum. Bu benim için büyük bir kuvvettir." 1

Bu sözleri ile, görevimizin asla bitmeyeceğini, Türk Milletinin refahı, saadeti için sürekli çalışmamız gerektiğini belirten Atatürk; bu konuda bizlere örnek olmuştur. Onu çok iyi tanıyan şahsiyetlerden biri olan İsmet İnönü Atatürk'ü anlatırken, onun Türk Milletini yükseltmeyi görev edinmiş karakterini, şu sözleriyle vurgulamıştır:

"En büyük zaferleri kazandıktan sonra da Atatürk ömrünü yalnız Türk Milletinin haklarını, insanlığa ezeli hizmetlerini ve tarihe kazıdığı meziyetlerini ispat etmekle geçirmiştir." 2

Atatürk, gerek savaşın zor zamanlarında, gerekse zaferin ardından gelen fikri mücadele döneminde hiç yılmadan çalışmış; milletini çağdaş medeniyetler seviyesine yükseltmek için, hayatı boyunca kişisel isteklerinden çok milletinin refahı için uğraşmıştır:

"Hayatımın bütün safhalarında olduğu gibi, son zamanların buhranları ve felaketleri arasında da, bir dakika geçmemiştir ki her türlü huzur ve istirahatımı, her nevi şahsi duygularımı, Milletin selameti ve saadeti namına feda etmekten zevk duymayayım. Gerek askerlik, gerekse siyaset hayatımın bütün devir ve safhalarını dolduran mücadelelerimde daima hareket prensibim milli iradeye dayanarak milletin, vatanın muhtaç olduğu gayelere yürümek olmuştur." 3

Masonluk ve Komünizme Karşı Aldığı Önlemler

Atatürk, yaşamı boyunca, Masonların faaliyetlerinden hoşlanmamış, yakın arkadaşları Mason localarına kayıtlı olmalarına rağmen, cemiyetin gizliliğinden rahatsız olmuş ve ülke çapında bunu yasaklamıştır. 18. ve 19. yüzyıl boyunca İstanbul başta olmak üzere Anadolu'daki birçok ilde kurulan Mason locaları, M. Kemal Atatürk'ün 10 Ekim 1935'te mason localarının kapatılması emri ile sarsılmış ve 13 Ekim 1935'te de tüm localar İçişleri Bakanlığı tarafından resmen kapatılmıştır. Gizli faaliyetleri engellenen Masonlar, bu dönemi 'uyku dönemi' olarak tanımlamışlardır. Ancak İsmet İnönü döneminde, 1948'de masonluk yeniden serbest bırakılmış, ve rahatça örgütlenmiştir.

Atatürk, milli olmayan akımların ülkeye girmesine ve bu gibi kuruluşlara karşıydı. Atatürk, hayatı boyunca milliyetçiliğin yerleşmesi için çalışırken, millete zarar verebilecek akımlarla da mücadele etmiştir.

Büyük Önder, milletine ve dinine olan sevgisini şu sözleriyle belirtirken, komünizm ile ilgili düşüncesini de dile getirmiştir:

"Şurasını unutmamalı ki, bu tarz-ı irade, bir Bolşevik sistemi değildir. Çünkü, biz ne Bolşevikiz ne de komünist; ne biri ne diğeri olamayız. Çünkü biz milliyetperver ve dinimize hürmetkarız." 4

Türk Diline ve Türk Tarihine Verdiği Önem

Ulu Önder Atatürk, Türk dilini, Türk Milleti için bir hazine olarak görmektedir. Atatürk'e göre *"Türk Milletinin dili Türkçe'dir. Türk dili dünyada en güzel, en zengin ve en kolay dildir.", "Türk dili, Türk Milletinin kalbidir, beynidir."5*

Atatürk'ün düşüncelerinde "millî dil", Türk Milletini birarada tutan, birlik ve beraberlik içinde yaşamasını sağlayan en önemli faktörlerden biridir. Milli duygular ile dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Dilin, milli ve zengin olması, milli duygunun gelişmesinde başlıca etkendir. Dil, millî duyguyu geliştirerek, milli şuuru ortaya çıkarır; bu yönüyle dil, bağımsızlığın korunmasında da görev almış olur. Büyük Önder, *"Türk dili, dillerin en zenginlerindendir. Yeter ki, bu dil şuurla işlensin. Ülkesini, yüksek bağımsızlığını, korumasını bilen Türk Milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır"* diyerek, milli dilin korunması konusundaki hassasiyetini belirtmiştir.

Atatürk, milli dilin korunması ve gelecek nesillere aktarılması doğrultusunda çalışmalar yapmış, *"Türk demek dil demektir. Milliyetin çok bariz vasıflarından birisi dildir"* diyerek, milletimizin birlikteliği için Türk diline verilmesi gereken önemi vurgulamıştır. *"Türk dilinin, kendi benliğine, aslındaki güzellik ve zenginliğine kavuşması için, bütün devlet teşkilatımızın, dikkatli, alakalı olmasını isteriz."6* sözüyle de, bu konuda devlete düşen göreve işaret etmiştir.

Atatürk, Türk milliyetçiliğinin yerleşmesi ve sağlamlaşması hususunda, milletin ortak dil konusunda bilgilenmesi gerektiğine inanmış ve bu amaçla çalışmıştır. Bu doğrultuda, Atatürk'ün talimatıyla; 12 Temmuz 1932'de, daha sonra "Türk Dil Kurumu" adını alacak olan Türk Dili Tetkik Cemiyeti kurulmuştur. Atatürk, Türk dili üzerindeki yerli ve yabancı araştırmaları bizzat incelemiş, dönemindeki bilginleri, Türk dili üzerinde araştırmalar yapmaya yönlendirmiştir. Nitekim Türk dilinin en eski anıtları olan Göktürk (Runik) yazılı metinlerin ilk iki cildi, onun sağlığında yayımlanmış; *Divanü Lügati't-Türk, Kutadgu Bilig* gibi eserler üzerinde de yine onun sağlığında çalışılmaya başlanmıştır.7

Atatürk, kendinden sonra gelecek nesillerin de Türk diline ve tarihine sahip çıkmalarını istemiş, bu amaçla kurulan kurumların çalışmalarına maddi manevi katkıda bulunmuştur. Atatürk'ün Türk Tarihi ve Türk Dili konularına ne denli önem verdiği, ölümünden kısa bir süre önce yazdığı vasiyetname ile, mal varlığını Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu'na bırakmış olmasından anlaşılır. Bu iki kurumun bütçesi, bugün de Atatürk'ün mirasından karşılanmaktadır.

Bir insanın milli değerlerine sahip çıkması için milletini sevmesi; milletini sevmesi için ise onu tanıması gerekir. Milletinin geçmişte yaşadıklarını öğrenen insan, ona daha sağlam bağlarla tutunur; sadakati katlanarak artar ve milli duyguları daha da perçinlenir. Türk Milletinin büyüklüğüne ve üstün uygarlık yeteneklerine gönülden inanan Atatürk; uygar milletlerin düzeyine çıkabilmek için, Türk Milletinin önce tarihini bilmesi gerektiğini düşünüyordu. Atatürk ayrıca, tarih öğrenim sürecinin, ilk kaynaklardan bizzat araştırılıp öğrenilmesi taraftarıydı. Atatürk, bu düşüncesinin nedenini şu sözleriyle açıklamıştır:

"Dünyanın bize hürmet göstermesini istiyorsak, evvela biz kendi benliğimize ve milliyetimize bu hürmeti hissen, fikren, fiilen bütün ef'al (faaliyet) ve hareketlerimizle gösterelim. Bilelim ki milli benliğini bulmayan milletler başka milletlerin avıdır." 8

Atatürk'e göre, Türklüğümüzü bütün asaleti ve tarihi ile tanımak ve tanıtmak şarttır. Yaşamı boyunca, tarih incelemelerinde, Türk ve yabancı tarihçilerle beraber çalışan Atatürk; bu araştırmalardan edindiği bilgileri, Türk Milletine aşılamak istemiştir. Türk Milletinin büyüklüğüne bütün Türklerin inanmasını arzulayan Atatürk, bu fikri savunmayı hayatı boyunca amaç edinmiştir. *"Büyük devletler kuran atalarımız büyük ve geniş uygarlıklara da sahip olmuştur. Bunu aramak, tetkik etmek Türklüğe ve dünyaya bildirmek bizler için bir borçtur."…"Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır."9* diyerek; Türk insanının tarihini öğrenmesinin önemini vurgulamış; aşağıdaki sözleriyle de bu konudaki çalışmalara olan güvenini belirtmiştir:

"Kültür işlerimiz üzerine, ulusça gönüllerimizin titrediğini bilirsiniz. Bu işlerin başında da Türk tarihini doğru temeller üstüne kurmak, öz Türk diline, değeri olan genişliği vermek için candan çalışılmakta olduğunu söylemeliyim. Bu çalışmaların göz kamaştırıcı sonuçlar vereceğine şimdiden inanmalısınız." 10

Türk kültürünü ve Türk tarihini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak amacıyla, Atatürk kurumun çalışmalarına önderlik etmiş, çalışma planını kendisi çizmiş; Türk ve Türkiye tarihini aydınlatacak araştırmacılara yol gösterici nitelikte aşağıdaki direktifleri vermiştir: 11

"…. Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir, yazan yapana sadık kalmazsa, değişmeyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır." 12

Çağdaş Türk Modelinin Kurucusu

"Büyük davamız en medeni ve en refahlı millet olarak varlığımızı yükseltmektir" diyerek, Türk Milletini medeni milletler seviyesine çıkarma

mücadelesini açıkça belirten Atatürk, çağdaş Türk modelinin de kurucusudur.

Atatürk, bütün milletlere saygı duyuyordu; ama Türk'ü hepsinin üstünde görüyordu. Atatürk, Türk Milletine olan sevgisini ve güvenini her fırsatta dile getirmiştir. *"Benim hayatta tek fahrim (şerefim), servetim, Türklükten başka bir şey değildir."13* diyerek, Türk olmaktan duyduğu gururu ve 10. Yıl Nutku'ndan alınan şu sözleri ile de, Türk Milletinin gelecekte büyük işler başaracağına olan inancını vurgulamıştır:

"Bugün, aynı iman ve katiyetle söylüyorum ki, milli ülküye, tam bir bütünlükle yürümekte olan Türk Milletinin büyük millet olduğunu, bütün medeni alem az zamanda bir kere daha tanıyacaktır. Asla şüphem yoktur ki, Türklüğün unutulmuş büyük medeni vasfı ve büyük medeni kabiliyeti, bundan sonraki gelişmesi ile, geleceğin yüksek medeniyet ufkundan yeni bir güneş gibi doğacaktır."

Atatürk'ün milletine olan sevgisi, bütün ömrünü millete hizmetle geçirmesini ve bundan büyük bir onur duymasını sağlamıştır:

"Benim için dünyada en büyük mevki ve mükâfat, milletin bir ferdi olarak yaşamaktır. Eğer Cenab-ı Hak beni bunda muvaffak etmiş ise, şükrederim. Bugün olduğu gibi ömrümün nihayetine kadar milletin hizmetinde olmakla iftihar edeceğim."

Atatürk'ün milletine olan güveni, Türk olmaktan duyduğu gururla perçinlenmiş; girdiği her ortamda, yaptığı her konuşmada bunu belirtmekten çekinmemiştir. O, içinde yaşadığı Milletin kültürünü içine sindirmiş; Türk Milletinin zekasını, cesaretini, merhametli oluşunu, kahramanlığını ve askeri başarısını kişiliğinde toplamış bir liderdir.

Atatürk'ün Ilımlı Milliyetçilik Anlayışı

Atatürk milliyetçiliği, milliyet, dil ve kültürde; üzüntüde ve sevinçte birlik ve beraberliği ifade eder. Bu anlayış, dünya milletlerini bir aile sayan, her milletin hakkına saygılı olan, haklarını ve onurunu koruma konusunda bilinçli ve barışçı bir milliyetçiliktir.

"Millet hayatı tehlikeye girmedikçe, çıkarılan savaş, savaş değil, cinayettir, öyleyse esas olan barıştır. İnsanları mutlu edeceğim diye onları birbirine boğazlatmak, insanlık dışı ve son derece üzücü bir sistemdir. İnsanları mutlu edecek tek vasıta onları birbirine yaklaştırmak, onlara birbirlerini sevdirmek, karşılıklı maddi ve manevi ihtiyaçlarını temine yarayan hareket ve enerjidir." sözleri; Atatürk'ün savaş yanlısı bir devlet adamı olmadığının göstergesidir.

Savaşın, bir millet için ne demek olduğunu en acı ve en açık biçimde yaşayan Atatürk; büyük zaferin kazanılmasından sonra hep barışçı bir

siyaset izlemiş, diğer devlet adamlarına örnek olmuştur. Atatürk'ün şu sözleri de, barışçı siyaset anlayışının bir göstergesidir:

”Dürüst ve açık olan dış siyasetimiz bilhassa sulh fikrine dayanır. Milletlerarası herhangi bir meselemizi sulh vasıtalarıyla halletmeyi aramak bizim menfaat ve zihniyetimize uyan bir yoldur. Milletlerarası sulh havasının korunması için Türkiye Cumhuriyeti, elinden gelen herhangi bir hizmetten geri kalmayacaktır.” 14

Atatürk'ün günümüzde önemi daha da iyi anlaşılan “Yurtta Sulh, Cihanda Sulh” ilkesi, milli politikamıza bugün de temel oluşturmaktadır. *“Barış yolunda nereden bir çağrı geliyorsa Türkiye onu can atarak karşıladı ve yardımını esirgemedi”* diyen Atatürk'ün bu tutumu, Türkiye'nin dış siyasetinin temel ilkelerinden biri olarak varlığını sürdürmektedir.

Yurtta sulh, milli birlik ve beraberlikten güç alan bir durumdur. Vatandaşlar birbirlerini kırmadan, birbirlerinin hak ve özgürlüklerine saygı duyarak yaşadıklarında; bölücü fikirlere ve yurdu bölmek isteyenlere karşı tek bir yürek olarak mücadele etmeyi kabul ettiklerinde; barış ve huzur kendiliğinden sağlanır. Bir ülkede barışı sağlamak, gelişmenin ve kalkınmanın önünün açılması için de gereklidir.

Cihanda sulh ise, devletlerin aralarındaki çekişmeleri, anlaşmazlıkları barışçı yollardan çözümlemeleridir. Savaşlar sadece acı, kan, gözyaşı ve felâket getirir; kazananlar dahi pek çok şeylerini yitirmiş olurlar. O halde, ancak ve ancak, tüm barışçı yollar tıkandığında savaşa gidilmelidir. Esas olan savaş değil, barıştır.

Atatürk büyük devletlerle, daima dostane ve samimi ilişkiler kurmayı prensip edinmiştir. Bütün dünya devletlerinin özgürlüklerine, toprak bütünlüklerine saygılı olmak; insanları felaketlere sürükleyen savaşları önlemek; dünya barışını temin etmek amacıyla diğer devletlerle işbirliği yapmayı istemiştir.

NOTLAR

1 Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, *Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı,*İstanbul, 1984, s. 17

2 Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, *Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı,* İstanbul, 1984, s. 331

3 *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri,* 1 Kasım 1920, cilt I, s. 61

4 *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri,* cilt III, s. 20

5 Afet İnan, *Medeni Bilgiler ve M. K Atatürk'ün El Yazıları*, 1969, s.18-19

6 *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri,* 1 Kasım 1932, cilt I, s. 372

7 Türk Dil Kurumu web sitesi, www.tdk.gov.tr

8 Afet İnan, *Medeni Bilgiler ve M.K Atatürk'ün El Yazıları*, 1969, s.25

9 Afet İnan, *Atatürk hakkında Hatıralar ve Belgeler*, 1968, s. 311

10 *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri*, 1 Kasım 1934, cilt I, s. 377

11 Türk Tarih Kurumu web sitesi, http://www.ttk.gov.tr

12 Ağustos 1931, T.T.K.M.

13 Utkan Kocatürk, *Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri,* Ankara, 1969, s. 95

14 *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri,* 1929, s. 347

Atatürk ve İslam Dini

Dinimize Karşı Olan Saygı ve Bağlılığı

Atatürk'ün Kuran-ı Kerim'e duyduğu derin sevgi ve saygısı, İslam dininin en saf şekliyle yaşanmasına olan inancı, onun dindar yönünü her dönemde ortaya çıkarmıştır. Gerçek din ile batıl inançlarla dolu gericiliği, her zaman net biçimde ayıran Atatürk; birçok konuşmasında, Allah'tan, İslam'dan, Kuran'dan saygı ve bağlılıkla bahsetmiştir. Hz. Peygamberimiz (sav)'i övmüş ve Türk Milletine, gerçek dine sarılmayı ve daha dindar olmayı tavsiye etmiş; Allah'a yönelmede Hz. Muhammed (sav)'i rehber göstermiştir:

"Bütün dünyanın Müslümanları Allah'ın son peygamberi Hz. Muhammed (sav)'in gösterdiği yolu takip etmeli ve verdiği talimatları tam olarak tatbik etmeli. Tüm Müslümanlar Hz. Muhammed (sav)'i örnek almalı ve kendisi gibi hareket etmeli; İslamiyet'in hükümlerini olduğu gibi yerine getirmeli. Zira ancak bu şekilde insanlar kurtulabilir ve kalkınabilirler." 1

Hz. Muhammed (sav)'i överek O'nu kendisine örnek alan Atatürk, Hz. Muhammed (sav)'in peygamberliğine kesin olarak iman etmişti. Peygamberimiz Hz. Muhammed'e duyduğu hayranlığı ve O'nun peygamberliğini heyecanla anlattığı bir sırada, yanında bulunan M. Şemseddin Günaltay, Ata'nın o anki halini şöyle anlatmıştır:

"... Atatürk'ün denizlerden renk alıp renk veren gözleri, masanın üzerinde serili haritaya dikildi ve beni kolumdan tutarak masanın başına çekip parmağını bir noktaya dikti. Bu, kendi elleriyle çizdikleri bir askeri harita idi ve Hz. Muhammed (sav)'in büyük Bedir Cengi'ni adım adım gösteriyordu. Hz. Muhammed (sav)'e ve O'nun peygamberliğine kadar, büyük askeri dehasına hayran olan eşsiz Sakarya Galibi, Bedir Galibi'ni göklere çıkarırken, "O'nun Hak Peygamber olduğundan şüphe edenler, şu haritaya baksınlar ve Bedir destanını okusunlar" diye heyecanlandı."

Atatürk; Peygamber Efendimizi çok iyi tanımış, üstün özelliklerini çeşitli vesilelerle anlatmıştır:

"O, Allah'ın birinci ve en büyük kuludur. O'nun izinde bugün milyonlarca insan yürüyor. Benim, senin adın silinir; fakat sonuca kadar O'nunki, ölümsüzdür." 2

"Tarih, hakikatleri tahrif eden bir sanat değil, belirten bir ilim olmalıdır. Bu küçük harbte bile askerî dehâsı kadar siyasî görüşüyle de yükselen bir insanı, cezbeli bir derviş gibi tasvire yeltenen cahil serseriler, bizim tarih çalışmamıza katılamazlar.... 3

Ata’nın son sözü şu olmuştu:

“Hz. Muhammed (sav)’in bir avuç imanlı Müslümanla mahşer gibi kalabalık ve alabildiğine zengin Kureyş ordusuna karşı Bedir meydan muharebesinde kazandığı zafer, fani insanların karı değildir, O’nun Peygamberliğinin en kuvvetli delili işte bu savaştır.” 4

Atatürk özel sohbetlerinde pek çok kez dindar olmanın gerekliliğinden, Peygamber Efendimizin hayatından, Asr-ı Saadet ve Hülefayı Raşidin (dört halife) dönemlerinden, dinimizin yüceliğinden, Allah’ın kudretinden söz etmiştir. İslam dininin son ve mükemmel din, Peygamberimiz (sav)’in de son peygamber olduğunu her fırsatta vurgulayan Atatürk, ulusuna da dindar olmayı, dinini öğrenmeyi öğütlemiştir.

Atatürk'ün Hz. Muhammed (sav)'e olan sevgisini tarif ettiği sözleri ise şöyledir:

“Büyük bir inkılap yaratan Hazreti Muhammed (sav)'e karşı beslenilen sevgi, ancak onun ortaya koyduğu fikirleri, esasları korumakla tecelli edebilir.” 5

Atatürk, dinimizin tam anlamıyla ve aslına uygun olarak yaşanmasını; milletimize doğru, modern, hurafelerden arındırılmış bir din anlayışını benimsetmeyi hedeflemiştir. Kuran’ın aslını özümsemiştir.

Açıkça anlaşılmaktadır ki, gerçek manada dindarlık, Atatürk’ün tarif ettiği ılımlı, insancıl, modern yapıda kendini göstermektedir.

Büyük Atatürk’ün, İslam dinini, Kuran-ı Kerim’i, Hz. Peygamber (sav)'i ve dini müesseseleri öven tüm bu sözleri, onun dinimize olan içten bağlılığını gösteren somut ve tartışılmaz belgelerdir.

Atatürk Dini Eğitime Büyük Önem Vermiştir

Din eğitiminin öneminin de farkında olan Atatürk, bu eğitimin okullarda verilmesi gerektiğini şu sözleriyle ifade etmiştir:

“Her fert din ve diyanetini, imanını öğrenmek için bir yere muhtaçtır. Orası mekteptir. Fakat nasıl ki her hususta yüksek mektep ve ihtisas sahipleri yetiştirmek lazımsa, dinimizin hakikatini tetkik, tetebbu ilmi ve fenni kudretine sahip olacak güzide ve hakiki ulema yetiştirecek yüksek müesseselere sahip olmalıyız.” 6

Dinimizin üzerinde önemle durduğu konulardan olan bilim ve eğitim, Atatürk’ün de dikkatle yaklaştığı kavramlardandır. Peygamberimiz (sav) de bilimle ilgili görüşlerini aşağıdaki hadislerinde açıkça belirtmiştir:

“İlim Çin’de de olsa alınız.”

“Bilim Müslümanın yitiğidir, nerede bulursa oradan alır.”

“Hikmeti al, herhangi bir kaptan çıkmış olmasının sana zararı olmaz.”

Bu hadislerin de gösterdiği gibi, bilim ve medeniyet, Allah’ın insanlara bahşettiği nimetlerdir; ve Müslümanlar, bu nimetleri en etkili şekilde öğrenmeli ve kullanmalıdırlar. Bu açık fikirli yaklaşımı benimseyen Atatürk de, bilim Çin’de bile olsa onu almayı, diğer bir deyişle Türkiye’yi muasır medeniyetler arasına sokmayı en önemli hedef olarak kabul etmiştir:

“Evlatlarımızı o suretle talim ve terbiye etmeliyiz, onlara o suretle ilim ve irfan vermeliyiz ki, ticaret, ziraat ve sanat aleminde ve bütün bunların faaliyet sahalarında faydalı olsunlar, ameli bir uzuv olsunlar. Binaenaleyh maarif programımız, gerek ilk tahsilde, gerek orta tahsilde verilecek bütün şeyler bu görüşe göre olmalıdır.” 7

Atatürk, okulların toplum hayatındaki önemiyle ilgili olarak da şunları dile getirmiştir:

“Mektep namını hep beraber hürmetle, tazimle zikredelim. Mektep genç dimağlara, insanlığa saygıyı, millet ve memlekete sevgiyi, istiklalin şerefini öğretir. İstiklal tehlikeye düştüğü zaman onu kurtarmak için takibi uygun olan en salim yolu belletir. Memleket ve milleti kurtarmaya çalışanların aynı zamanda mesleklerinde namuskar mütehassıs ve birer alim olmaları lazımdır. Bunu temin eden mekteptir.” 8

"Hutbeden maksat, halkın aydınlatılması ve halka yol göstermektir." 9 diyen Atatürk, hem çağdaş medeniyeti özümsemiş, hem de dinine samimiyetle bağlı bir millet istemiştir. Onun gerçek amacı ve bizlere bıraktığı miras budur.

Dini Kaynakların Tercümesi

Allah Kuran’ı insanlara bir rehber ve rahmet olarak indirmiştir. Allah, Kuran’la insanları karanlıklardan aydınlığa çıkarır, onlara kurtuluş yollarını gösterir. Kuran’ın bu özelliğini bize bildiren ayetlerden biri şöyledir:

(Bu Kur’an,) Ayetlerini, iyiden iyiye düşünsünler ve temiz akıl sahipleri öğüt alsınlar diye sana indirdiğimiz mübarek bir Kitaptır. (Sad Suresi, 29)

Atatürk de Kuran’ı rehber edinmiş bir Müslümandır. Yaşamının her döneminde, Kuran okutulmasına son derece önem vermiştir. Hafız Zeki Çağlarman, Atatürk’ün bu yönünü şöyle anlatmıştır:

“Atatürk’ün kız kardeşi Makbule Hanım’la uzun yıllar komşuluk yaptık. Her yıl Ramazan ayı yaklaşınca Atatürk kız kardeşine; “Makbule,

Ramazan geliyor, annemize hatim okutmayı ihmal etme" der ve hatim okuyacak hafıza hediye edilmek üzere bir zarf içerisinde para verirdi." 10

Atatürk, Kuran'a olan bağlılığını, onu 'Kitab-ı Ekmel' yani (En Mükemmel Kitap) diye tanımlayarak dile getiriyordu. Dolmabahçe Sarayı ve Çankaya Köşkü'ne hafızları çağırtarak sık sık Kuran okutur, ayetler üzerinde incelemeler de yapar ve hafızlarla meal ve tefsir konularında fikir alışverişinde bulunurdu.

Atatürk, Kuran'ın manasının halk tarafından anlaşılması için de çok büyük bir çaba göstermiştir. Bu amaçla, o dönemde var olmayan bir Türkçe meal ve tefsir yazılmasını istemiştir. Hadimli Efendi'nin *Hulasatü'l Beyan fi Tefsiri'l Kuran* ve Elmalılı Hamdi Yazır'ın *Hak Dini Kuran Dili: Yeni Mealli Türkçe Tefsir*'i başta olmak üzere, Cumhuriyet'in ilk 15 yılında -yani Atatürk'ün sağlığı süresince- Kuran'la ilgili 10 eser yazılıp neşredilmiştir. Bu eserlerin pek çoğu, başta, 1936'da Hamdi Yazır'a yaptırdığı eser olmak üzere, halkımıza ücretsiz olarak dağıtılmıştır. Türkçeye çevrilen hadisler de, halkımıza gerçek İslam'ı öğretme amacıyla yine ücretsiz olarak dağıtılmıştır.11 Yine aynı dönemde camilerin din görevlisi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla İmam-Hatip okulları açılmıştır.

Atatürk, dinin ihyası doğrultusunda gerçekleştirdiği bu faaliyetleri şöyle anlatmaktadır:

"İlk olarak Kuran'ın dilimize çevrilmesini istedim. Bu da ilk defa olarak Türkçeye çevriliyor: Hz. Muhammed (sav)'in hayatına ait bir kitabın çevrilmesini emrettim." 12

Atatürk, camilerde okunan hutbelerin gerçek amacına ulaşması, yani insanlara faydalı ve yol gösterici olması için aldığı tedbirleri de şöyle açıklamaktadır:

"Hutbeden maksat; halkın aydınlanması ve halka yol göstermektir. Hutbe okuyan kimselerin siyasi durumu, toplum durumunu, uygarlık durumunu, uygarlık dünyasının sorunlarını her gün izlemeleri şarttır. Bunun için hutbeler tamamen Türkçe ve günümüze uygun olmalıdır ve olacaktır." (Balıkesir Hutbesi)13

Kuran'ın halka öğretilmesi ve açıklanması çalışmaları da, Atatürk'ün dine olan inancının ve dine hizmet anlayışının açık bir göstergesidir. O döneme kadar Türkçeye çevrilmeyen Kuran, ilk olarak Atatürk döneminde Türkçe tercüme ve tefsir edilmiş; bu girişimle toplumun Kuran'ı anlaması ve ondan öğüt alması hedeflenmiştir. Nitekim bu, Kuran'ın indiriliş amacıdır. Ayetlerde Kuran'ın insanlar tarafından anlaşılmasının ve kendi dillerinde okunup kavranmasının önemine şöyle işaret edilir:

Belki onlar öğüt alıp-düşünürler diye, Biz onu (Kur'an'ı), senin dilinle kolaylaştırdık. (Duhan Suresi, 58)

Eğer Biz onu A'cemi (Arapça olmayan bir dilde) olan bir Kur'an kılsaydık, herhalde derlerdi ki: "Onun ayetleri açıklanmalı değil miydi? Arap olana, A'cemi (Arapça olmayan bir dil)mi?" De ki: "O, iman edenler için bir hidayet ve bir şifadır. İman etmeyenlerin ise kulaklarında bir ağırlık vardır ve o (Kur'an), onlara karşı bir körlüktür. İşte onlara (sanki) uzak bir yerden seslenilir. (Fussilet Suresi, 44)

Atatürk'ün Laiklik İlkesi

Laiklik İlkesi ve İslam

Türkiye Cumhuriyeti, Anayasamızda belirtildiği üzere "laik" bir devlettir. Laiklik, tarihte ve günümüzde zaman zaman yanlış anlaşılmış ve yanlış uygulanmış bir ilkedir. Bu nedenle, bu ilkeyi ve sonuçlarını detaylı olarak incelemekte yarar vardır.

Öncelikle belirtilmelidir ki, laiklik ilkesinin temel amacı, toplumda inanç ve ibadet özgürlüğünü tesis etmektir. Laiklik, Devletimizin vatandaşlarını bir dini benimseme, bu dinin gereklerini yerine getirme ya da getirmeme konusunda kendi vicdanları ile başbaşa bırakmaktadır; bu da onlara özgür bir seçim yapma imkanı vermektedir. Bu ilke doğrultusunda, Türkiye Cumhuriyeti'nin her vatandaşı, sahip olduğu inanca göre özgürce yaşama ve ibadet etme imkanını ve güvencesini bulacaktır.

1938 yılında yayımlanan *Cumhuriyet Halk Partisi'nin Onbeşinci Yılı* kitabında, Atatürk'ün sağlığında benimsenen 'Laiklik Prensibi', şu şekilde izah edilmiştir:

"Milli ve içtimai hayata ferdin dinsiz, şu veya bu itikat sistemine mensup oluşu, milli ve içtimai vazifesi bakımından ne bir kusur, ne de bir fazilet sayılamaz. Türkiye'de dinin dünya işlerinden ayrı tutulduğu, laikliğin ilan olduğu andan itibaren, hiç kimse, hiçbir ibadete icbar edilemez. Hiç kimse vicdanının ilhamı ile kabul ettiği ibadetten men olunamaz." 14

Dikkat edilirse görülecektir ki, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin sahip olduğu bu laiklik modeli, aslında İslam dininin özüne de son derece uygundur. Çünkü İslam, inanç için özgür iradeyi ve vicdani bir kabulü şart koşar. Bir insanın İslam'ı din olarak benimsemesi tamamen kendi özgür iradesine bağlıdır. İslam'ı kabul ettikten sonra da, Kuran'da emredilen

ibadetleri uygulaması ya da men edilen yasaklardan sakınması; tamamen şahsın kendi vicdanıyla ilgilidir. Elbette Müslümanlar, birbirlerini Kuran'da anlatılan ahlaki vasıfların uygulanması için uyarabilir, teşvik edebilirler. Ama bu konuda asla bir zorlama yapılamaz, kişi baskı yoluyla dini uygulamaya yönlendirilemez.

Kısacası laiklik, bütün yurttaşların vicdan, ibadet ve din hürriyetini güvence altına almaktır. Atatürk'ün laiklik fikrini açıklayan Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgil, bu konuyla ilgili olarak şunları söylemiştir:

"En canlı cephesi ve en kısa ifadesiyle laiklik, din hürriyetini ve bundan doğan vatandaşlık haklarını düşmanlarına karşı korumaktır. Devlet hayatında laikliğin gayesi budur. Laik devlet, din hürriyetini ve dindarı her çeşit saldırıya karşı koruyan devlettir."

Prof. Dr. Hamza Eroğlu da laikliği, 'din hürriyetinin ve bundan doğan hakların korunması ve teminatı' için zorunlu bir şart olarak göstermektedir.15

Bunun aksi bir devlet modelini düşünelim: Örneğin, insanların zorla Müslüman ya da Hıristiyan yapıldığı bir ülkeyi düşünelim. Dahası bu dinlere inanan kişilerin, dinlerin kurallarına göre yaşamaları için de zorlandıklarını farz edelim. Diyelim ki söz konusu devlet modeli, toplumdaki insanları namaz kılmaları ya da kiliseye gitmeleri için devletin kolluk kuvvetleriyle zorlasın. Ya da biraz daha 'ılımlı' bir yöntem benimseyip, namaz kılanlara ya da kiliseye gidenlere ödül verilsin... Böyle bir devlet, laikliğe tamamen aykırı bir devlet olacaktır. Dahası, bu türden tutumlar, İslam'a ve Kuran ahlakına da aykırı olacaktır.

Çünkü, zorla ya da menfaat karşılığı elde edilen bir dini inancın ya da ibadetin, İslam'a göre hiçbir değeri yoktur. İnanç ve ibadet, Allah'a yönelik ve Allah rızası için olduğunda bir değer taşır. Eğer devlet, insanları inanca ve ibadete zorlayacak olursa, insanlar devletten korktukları için dindar olurlar. Din açısından makbul olan, vicdanların tamamen serbest bırakıldığı bir ortamda dinin yaşanmasıdır.

Devletimizin temel ilkelerinden olan laiklik, hem vicdan özgürlüğü gibi temel bir insani değere hizmet ettiği, hem de bu değere büyük önem veren İslam diniyle uyum sağladığı için, her Türk vatandaşının benimsemesi ve savunması gereken bir ilkedir.

Atatürk, laiklik ilkesini şöyle açıklamıştır:

"Din, bir vicdan meselesidir. Herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir. Biz de dine saygı gösteririz. Düşünüşe ve düşünceye karşı değiliz. Biz sadece din işlerini, devlet ve millet işleri ile karıştırmamaya çalışıyoruz. Kaste ve eyleme dayanan tutucu hareketlerden sakınıyoruz."16

“Türkiye Cumhuriyeti’nde her ergin kişi dinini seçmekte hür olduğu gibi, bir dinin töreni de serbesttir. Yani, ibadet hürriyetine dokunulamaz. Tabiatıyla ibadetler, asayiş ve genel ahlak kurallarına karşıt olamaz; politik nümayiş şeklinde yapılamaz. Türkiye Cumhuriyeti’nde herkes Allah’a istediği gibi ibadet eder. Hiç kimseye dini fikirlerinden dolayı bir şey yapılamaz…” 17

Atatürk’ün bu açıklamalarından da anlaşılacağı gibi laiklik din özgürlüğünü savunur. Bunun aksini savunan bazı art niyetli kişilere en güzel cevabı yine Atatürk vermiştir:

“Laik hükümet kavramından dinsizlik manası çıkarmaya çalışan fesatçılara fırsat vermeyiniz.” 18

Bir Fransız gazeteciyle yaptığı ropörtajda, ‘inkılapların dine karşı nasıl bir tutum içerisinde olduğu’ sorusuna da, Atatürk şu cevabı vermiştir:

“Siyasetimizi, dine aykırı olmak şöyle dursun, din bakımından eksik bile hissediyoruz.” 19

Atatürk’ün söz konusu laiklik tarifi, İslam’ın ruhuna ve amacına tamamen uygundur. Kuran-ı Kerim’de, bir kimsenin dini kabul etmesinin kendi kararına bağlı olduğu, dini kabul etmezse bunun için kendisine zorlama yapılamayacağı şöyle bildirilir:

Dinde zorlama (ve baskı) yoktur. Şüphesiz, doğruluk (rüşd) sapıklıktan apaçık ayrılmıştır. Artık kim tağutu tanımayıp Allah’a inanırsa, o, sapasağlam bir kulba yapışmıştır; bunun kopması yoktur. Allah, işitendir, bilendir. (Bakara Suresi, 256)

Samimi Dindar Atatürk

Atatürk, İslam ahlakını ve dinimizin vecibelerini daha aile ocağındayken öğrenmiş, tahsil yaşamı boyunca da bu bilgilerini pekiştirerek geliştirmiştir. Mustafa Kemal, “Ilımlı-modern-dindar” yapının, en güzel örneği ve en başarılı uygulayıcısı, laik Cumhuriyetimizin kurucusudur. Atatürk, gericilikle mücadele ederken İslam’ı yüceltmiş; dolayısıyla bu ikisi arasındaki ayrımı en doğru biçimde yapmıştır. Tekke, türbe ve zaviyeler onun döneminde kapanmış, ama ilk Türkçe Kuran meali de, yine onun döneminde yayınlanmıştır. Türk insanının ihtiyaçlarını ve özelliklerini çok iyi bilen; yobazlığa her zaman karşı çıkan Atatürk; Türk Milletini dinin özüne yöneltmeyi amaçlamış ve bugün milletçe ulaşmayı hedeflediğimiz yapıyı her yönüyle tecelli ettirmiştir.

Şüphesiz ki din, Atatürk’ün de dikkat çektiği gibi; demokrasinin ve milli bütünlüğümüzün vazgeçilmez bir ihtiyacıdır. Bir milletin fertlerini

birarada tutan en güçlü bağ olan din; aile, ahlak ve devlet müesseselerinin de devamını sağlayan en önemli unsurdur.

Din ahlakının var olmadığı veya dini değerlerin ortadan kalktığı bir toplumda, bunun kaçınılmaz bir sonucu olarak aile, ahlak ve devlet kavramları da geçerliliğini yitirecek, ve kısa süre sonra da ortadan kalkacaktır. Bu türden bir gelişme ayrıca, tarihi ve kültürü ne kadar eskiye dayanırsa dayansın, milleti birbirine bağlayan milli ve manevi tüm bağların parçalanmasına, anarşinin dirilmesine ve toplumun bölünmesine neden olacaktır.

İşte bütün bu nedenlerden ötürü, toplum dokusunun vazgeçilmez bir parçası olma özelliği taşıyan din müessesesinin devamını sağlayamayan bir milletin sosyolojik ve bilimsel açıdan, ayakta durması mümkün değildir. Gerek kişi, gerekse toplum açısından dinin lüzumlu bir müessese olduğunu belirten, siyasi alanda yaptığı sayısız reformla bu sağlıklı bakış açısını geniş kitlelere yaymayı hedefleyen Atatürk; Türk Milletinin dindar olmasını ve dini değerlerini muhafaza etmesini, *"Din lüzumlu bir müessesedir. Dinsiz milletlerin devamına imkan yoktur"; "Din vardır ve lazımdır."20* sözleriyle teşvik etmiştir. Milletini, batıl inanışlardan arındırmayı ve gerçek dine yöneltmeyi amaçlamıştır.

Büyük Önder, gerçek dinin temelini ve Müslümanların konuyu hangi kıstaslara göre değerlendirmeleri gerektiğini, 7 Şubat 1923'te, Balıkesir'deki Paşa Camii'nde verdiği hutbede kendisini dinleyenlere şöyle ifade etmiştir:

"Allah birdir, şanı büyüktür. Allah'ın selameti, sevgisi üzerinize olsun. Peygamberimiz Efendimiz Hazretlerini Allah insanlara dini gerçekleri duyurmaya memur ve elçi seçmiştir. Bunun temel esası, hepimizce bilinmektedir ki, Yüce Kuran'daki anlamı açık olan ayetlerdir. İnsanlara feyz ruhu vermiş olan dinimiz son dindir. En mükemmel dindir. Çünkü dinimiz akla, mantığa, gerçeğe tamamen uyuyor ve uygun düşüyor." 21

Atatürk, İslam dininin ilme ve mantığa tamamen uygun bir din olduğunu bir başka konuşmasında da şöyle ifade etmiştir:

"Bizim dinimiz en makul ve en doğal bir dindir. Ve ancak bundan dolayıdır ki son din olmuştur. Bir dinin doğal olması için akla, tekniğe, ilme ve mantığa uygun olması gerekir. Bizim dinimiz bunlara tamamen uygundur. ... İslam'ın sosyal hayatı içinde hiç kimsenin, bir özel sınıf halinde varlığını sürdürme hakkı yoktur. Kendilerinde böyle bir hak görenler dini kurallara uygun harekette bulunmuş olmazlar. Bizde ruhbanlık yoktur, hepimiz eşitiz ve dinimizin kurallarını eşit olarak öğrenmeye mecburuz" 22

Büyük Önder Atatürk, Türk Milletinin dindar olmasını ve dini değerlerini muhafaza etmesini de, sıklıkla vurgulamıştır. Atatürk'ün, Osmanlı devletinin çöküşünü dine bağlayan Türk düşmanlarına yanıtı şu olmuştur:

"Düşmanlarımız, bizi dinin etkisi altında kalmış olmakla itham ediyor, duraklamamızı ve çöküşümüzü buna bağlıyorlar; bu bir hatadır. Bizim dinimiz hiçbir vakit kadınların, erkeklerden geri kalmasını talep etmemiştir. Allah'ın emrettiği şey, Müslüman erkekle, Müslüman kadının beraberce din öğrenerek eğitilmesidir. Kadın ve erkek bu ilim ve eğitimi aramak ve nerede bulursa oraya gitmek ve onunla mücehhez olmak zorundadır. İslam ve Türk tarihi incelenirse görülür ki, bugün kendimizi bin türlü kuralla bağlanmış zannettiğimiz şey yoktur. Türk sosyal yaşantısında kadınlar bilimsel yönden eğitim ve öğretim görmekte ve diğer konularda erkeklerden katiyen geri kalmamışlardır. Belki daha ileri gitmişlerdir." 23

Atatürk, dini meseleler hakkındaki görüşlerini öğrenmek isteyen Fransız gazeteci Maurice Perno'ya yine kesin bir şekilde şu cevapları vermiştir:

M. Perno, şu halde yeni Türkiye'nin siyasetinde dine aykırı hiçbir temayül ve mahiyet olmayacak demek?

Atatürk: "Siyasetimiz dine aykırı olmak şöyle dursun, din bakımından eksik bile hissediyoruz."

M. Perno: Zat-ı asilaneleri, düşündüklerini bendenize daha iyi izah buyururlar mı?

Atatürk: "Türk Milleti daha dindar olmalıdır, yani bütün sadeliği ile dindar olmalıdır, demek istiyorum. Dinime, bizzat hakikate nasıl inanıyorsam, buna da öyle inanıyorum. Şuura muhalif, terakkiye engel hiçbir şey ihtiva etmiyor. Halbuki Türkiye istiklalini veren bu Asya milleti içinde daha karışık, sun'i, batıl inanışlardan ibaret bir din daha vardır. Fakat bu cahiller, bu acizler sırası gelince aydınlanacaklardır. Eğer ışığa yaklaşamazlarsa kendilerini mahv ve mahkum etmişler demektir. Onları kurtaracağız." 24

Atatürk, her yönüyle olduğu gibi dindarlığıyla da milletine en güzel örnek olmuştur. Ulu Önder, dindar kişiliğinin bir göstergesi olarak, din adamlarına karşı her zaman hürmetkar olmuş ve onlara saygı duymuştur.

Cumhuriyet'in ilk Diyanet İşleri Başkanı Rıfat Börekçi, Atatürk'ün kendisine gösterdiği saygı ve hürmeti şöyle anlatmıştır:

"Ata'nın huzuruna girdiğimde beni ayakta karşılardı. Utanır, ezilir, büzülür, "Paşam beni mahcup ediyorsunuz" dediğim zaman "Din adamlarına saygı göstermek Müslümanlığın icaplarındandır."

buyururlardı. Atatürk, şahsi çıkarları için kutsal dinimizi siyasete alet eden cahil din adamlarını sevmezdi.” 25

Atatürk bağnazlığın her türlüsüne karşıydı. Bu gerçeği Atatürk şöyle dile getirmişti:

‘Türkler’ diyor Atatürk, ‘İslam oldukları halde, bozulmaya, yoksulluğa, gerilemeye maruz kaldılar; geçmişin batıl alışkanlık ve inançlarıyla İslamiyet’i karıştırdıkları ve bu suretle gerçek İslamiyet’ten uzaklaştıkları için, kendilerini düşmanlarının esiri yaptılar. Gerçek İslam’ın çok yüce, çok kıymetli gerçeklerini olduğu gibi almamakta inatçı bulundular. İşte gerilememizin belli başlı sebeplerini bu nokta teşkil ediyor... 26

Atatürk gerçek İslam’ın halka anlatılması için çalışmıştır. 'Akla, fenne, ilme uygun...'27 ifadesiyle de belirttiği gibi Atatürk, dinin özünü teşkil eden Kuran ahlakının, halka anlatılması gerektiği konusunun üzerinde durmuştur.

İslam dini hakkında böylesi güzel fikirlere sahip olan ve her ortamda bu düşüncelerini dile getiren Atatürk, açıktır ki Allah’tan korkan, Allah’ın emirlerini elinden geldiği kadar yerine getirmeye çalışan bir Müslümandı.

Atatürk’ün Dindar Kişiliği

Vefatından bu yana, Atatürk’le ilgili pek çok eser kaleme alınmış, konferanslar ve toplantılar düzenlenmiş, çeşitli yorum ve değerlendirmeler yapılmıştır. Şüphesiz Atatürk; tarihin şahit olduğu en büyük komutan ve devlet adamlarından biridir. Bunu tüm dünya kabul etmektedir.

Atatürk’ün burada saydığımız özellikleri, aslında onu tanımak için yeterlidir. Ancak Atatürk, bütün bu üstün özelliklerinden başka, hayatında ve davranışlarında önemli yer tutan, sosyal yönünü ve karakterini belirleyen ve İslam ahlakından kaynaklanan başka pek çok özelliğe de sahiptir. Tevazusu, hoşgörüsü, barışçı ve uzlaşmacı kişiliği; duygusallıktan uzak, akılcı yapısı; ahlak anlayışı; dinine karşı hassasiyeti; kararlılığı, giyim ve kuşamına, temizlik ve bakımına, sanat ve estetiğe verdiği önemi, bu özellikleri arasında sayabiliriz.

TBMM’nin açılışı için hazırlattığı bildiri ya da Balıkesir’de verdiği hutbe bile, tek başına Atatürk’ün dindar kişiliğini gözler önüne sermek için yeterlidir.

Atatürk’ün İslam’da Vicdan Özgürlüğü Konusundaki Yorumu

İslamiyet, insanları din ahlakına uymaya çağırır. Din ahlakını yaşamayı kabul edenin mükafatı veya kabul etmeyenin cezası Allah

katındadır. Müslümanlara bu konuda düşen görev, insanları Allah yoluna çağırmaktır. Bu çağrıya uyup uymamak, kişinin kendi seçimidir. Atatürk'ün bu konuyla ilgili şu sözleri, Kuran ahlakına tamamen uymaktadır:

"Din bir vicdan meselesidir. Herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir. Biz, dine saygı gösteririz. Düşünce ve tefekküre muhalif değiliz. Biz sadece din işlerini millet ve devlet işleriyle karıştırmamaya çalışıyor, kasde ve fiile dayanan taassupkar hareketlerden sakınıyoruz." 28

İstişareye Verdiği Önem

Atatürk'ün istişareye, yani farklı insanların görüşlerini almaya verdiği önem, bir kaynakta şöyle anlatılır:

"O, harikulade zekasına, büyük görüş kuvvetine, hadiseleri tahlil derinliğine dayanmakla beraber, başkalarının fikir ve mütalaalarına da kıymet verirdi. Onun en kuvvetli tarafı, en büyük kudreti, belki istişare etmesini bilmesi ve istişareler sonunda kendi eşsiz mantığını hadiselere hakim kılmasıydı." 29

Atatürk de kendisinin bu özelliğini şu cümlelerle özetlemiştir:

"Ben diktatör değilim... Çünkü, ben zoraki ve insafsız davranmayı bilmem. Ben kalpleri kırarak değil, kazanarak hükmetmek isterim." 30

Atatürk'ün, istişare yapma ve diğer insanlara yumuşak davranma gibi özellikleri, Kuran'da bildirilmiş mümin vasıflarındandır. Allah Kuran'da Müslümanları tarif ederken **"işleri kendi aralarında şura ile olanlar"** (Şura Suresi, 38) buyurmaktadır. Bir diğer ayette ise, insanlara yumuşak söz söylemek, şöyle emredilir:

Eğer Rabbinden ummakta olduğun bir rahmeti beklerken (darlıkta olduğundan) onlara sırt çevirecek olursan, bu durumda onlara yumuşak söz söyle. (İsra Suresi, 28)

Peygamberimiz (sav) de her zaman insanlara çok yumuşak ve ılımlı davranmış, onlarla istişare edip görüşlerine başvurmuştur. Bir ayette Peygamberimiz (sav)'in bu vasıfları şöyle anlatılır:

Allah'tan bir rahmet dolayısıyla, onlara yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın onlar çevrenden dağılır giderlerdi. Öyleyse onları bağışla, onlar için bağışlanma dile ve iş konusunda onlarla müşavere et. Eğer azmedersen artık Allah'a tevekkül et. Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever. (Al-i İmran Suresi, 159)

Kararlılık

En önemli mümin özelliklerinden biri de kararlılıktır. Bir ayette, zalim inkarcılara boyun eğmeyen Kehf Ehlinin kararlılığı şöyle bildirilir:

Onların kalpleri üzerinde (sabrı ve kararlılığı) rabtetmiştik; Kıyam ettiklerinde demişlerdi ki: “Bizim Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbi’dir; ilah olarak biz O’ndan başkasına kesinlikle tapmayız, (eğer tersini) söyleyecek olursak, andolsun, gerçeğin dışına çıkarız.” (Kehf Suresi, 14)

Kararlılık, Atatürk’ün de en belirgin vasıflarındandı. O, Müslüman toprağı, Türkiye’yi, işgalci güçlere karşı korumak için hayatı boyunca çok kararlı bir mücadele yürüttü. Tüm zorluklara rağmen, Samsun’a ayak bastığı andan Milli Mücadele’nin sonuna kadar, çabasından asla vazgeçmedi. Ata’nın bu kişisel özelliğinin en güzel örnekleri, Samsun’a ayak basmasından, Erzurum Kongresi’ne uzanan dönemde görülür. Halkın ve idarecilerin büyük bir umutsuzluğa kapıldıkları anda, onun kararlılığı ve davasına olan inancı, başarıya giden yolda tek ışık olmuştu.

Mustafa Kemal Paşa, bu zorlu dönemde bir yandan kumandanlarla temas kuruyor, yapılacak savunma konusunda onlarla bir fikir birliği sağlamaya çalışıyor; bir yandan da yorgun ve perişan durumda olan halkın moralini ve kendine olan güvenini kuvvetlendirmeye uğraşıyordu. Çalışmaları, bu konuda sağlam temeller atmasını sağladı ve çevresine, çalışma arkadaşlarına ve halka moral aşılamayı başardı.

Atatürk’ün kararlılığının bir başka örneği de, Sakarya Meydan Savaşı’ndan önce yaşanan gelişmelerde görülür.

Sakarya Meydan Savaşı’ndan önce, Türk kuvvetlerine göre daha kalabalık olan; daha modern silahlara ve daha çok erzağa sahip olan Yunan kuvvetleri, çok büyük bir taarruz başlatmışlardır. Bu durum karşısında, Türk Ordusu gerilemeye başlar. Öyle ki, Yunan toplarının sesleri Ankara’dan duyulacak noktaya gelmiştir. TBMM’de bir kargaşa yaşanmaya başlanmış, cepheye milletvekillerinden oluşan bir heyet gönderilmiştir. Halkta ve Meclis’te oluşan havayı fark eden Atatürk; bir genelge yayınlayarak tüm halkın moralini düzeltmiş, zafere olan inancın tekrar tesisini sağlamıştır. Atatürk’ün aşıladığı bu inanç ve güven duygusu kısa bir süre sonra büyük bir zafere vesile olmuştur. Söz konusu genelgede şunlar yazılıdır:

“Düşmanın ilerlemesi ihtimaline karşı halkın, kesinlikle tereddüt ve kuşku duymasına yer yoktur. Düşmanın Anadolu ve içlerine doğru uzanmak isteyen kolları mezarlarına yaklaşıyor; bu yeni sefer, düşmanın ölüm yolculuğudur. Allah’ın yardımı, yakın olaylar bu sonucu gösterecektir.” 31

Osmanlı devletinin başarılı olmasındaki en önemli etkenlerden biri olarak, padişahların orduyu şahsen komuta etmeleri gösterilir. Padişahın

ordunun bizzat başında olması, askerlere büyük moral vermiştir. Fakat duraklama ve gerileme dönemlerinde padişahlar, orduyu vekillerine emanet etmeye başlamışlar; bu da askerin moralini olumsuz yönde etkilemiştir. Milli Mücadele döneminde, ordu tekrar milletin lideri tarafından bizzat sevk ve idare edilmeye başlanmıştır.

Kurtuluş Savaşı sırasında, sayı ve mühimmat açısından çok kısıtlı imkanlara sahip olan Ordumuz; Atatürk ve silah arkadaşlarının cesaret ve kararlılığından aldığı moralle, tarihte eşi görülmemiş bir zafere imza atmıştır. Sadece Kurtuluş Savaşı dönemi değil, öncesindeki I. Dünya Savaşı muharebelerinde de Atatürk'ün cesareti kayda değerdir. Mustafa Kemal Çanakkale'de yaralanmış, Sakarya Savaşı sırasında da kaburga kemiği kırılmıştır. Buna rağmen, yaralı olarak sedye üzerinde orduyu idare etmiştir. Atatürk'ün bu cesareti ve kararlılığı, inandığı mukaddes değerlerden kaynaklanmaktadır.

Atatürk'ün yıllar sonra, Hafız Sadettin Kaynak'a Türk Ordusu için hazırlattığı hitabe; onun şehitliğe, vatan yolunda mücadeleye verdiği önemi açıkça ortaya koymaktadır. Atatürk, ordu müfettişleri için hazırlattığı bu hitabede, aşağıdaki Kuran ayetlerine yer verdirmiştir:

Allah yolunda öldürülenleri sakın 'ölüler' saymayın. Hayır, onlar, Rableri katında diridirler, rızıklanmaktadırlar. (Al-i İmran Suresi, 169)

Ey iman edenler, bir toplulukla karşı karşıya geldiğiniz zaman, dayanıklık gösterin ve Allah'ı çokça zikredin. Ki kurtuluş (felah) bulasınız. (Enfal Suresi, 45)

Onlara karşı gücünüzün yettiği kadar kuvvet ve besili atlar hazırlayın. Bununla, Allah'ın düşmanı ve sizin düşmanınızı ve bunların dışında sizin bilmeyip Allah'ın bildiği diğer (düşmanları) korkutup-caydırasınız. Allah yolunda her ne infak ederseniz, size 'eksiksiz olarak ödenir' ve siz haksızlığa uğratılmazsınız. (Enfal Suresi, 60)

Ey peygamber, mü'minleri savaşa karşı hazırlayıp-teşvik et. Eğer içinizde sabreden yirmi (kişi) bulunursa, iki yüz (kişiyi) mağlub edebilirler. Ve eğer içinizden yüz (sabırlı kişi) bulunursa, kâfirlerden binini yener. Çünkü onlar (gerçeği) kavramayan bir topluluktur. Şimdi, Allah sizden (yükünüzü) hafifletti ve sizde bir za'f olduğunu bildi. Sizden yüz sabırlı (kişi) bulunursa, (onların) iki

yüzünü bozguna uğratır; eğer sizden bin (kişi) olursa, Allah'ın izniyle (onların) iki binini yener. Allah, sabredenlerle beraberdir. (Enfal Suresi, 65-66)

Şüphesiz Allah, Kendi yolunda, sanki birbirlerine kenetlenmiş bir bina gibi saf bağlayarak çarpışanları sever. (Saf Suresi, 4)

Ey iman edenler, sizi acı bir azabdan kurtaracak bir ticareti haber vereyim mi? Allah'a ve O'nun Resulü'ne iman edersiniz, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz. Bu, sizin için daha hayırlıdır; eğer bilirseniz. O da sizin günahlarınızı bağışlar, sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere ve Adn cennetlerindeki güzel konaklara yerleştirir. İşte 'büyük mutluluk ve kurtuluş' budur. (Saf Suresi, 10-12) 32

Atatürk'ün, içinde Kuran ayetleri yer alan bir hitabeyi, Türk Ordusunun müfettişleri için hazırlatması, maneviyata ne derece önem verdiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Atatürk'teki Bir Diğer Özellik: Tevazu

Atatürk'ün en önemli özelliklerinden biri de, çağının çok ötesinde bir dehaya ve başarılarla dolu bir yaşama sahip olmasına rağmen, son derece mütevazi ve alçakgönüllü olmasıydı.

Tevazu sahibi ve alçakgönüllü olmak, Kuran ayetlerinde tavsiye edilen önemli Müslüman özelliklerindendir. Bu konuyla ilgili ayetlerden bazıları şöyledir:

O Rahman (olan Allah) ın kulları, yeryüzü üzerinde alçak gönüllü olarak yürürler ve cahiller kendileriyle muhatap oldukları zaman "Selam"derler. (Furkan Suresi, 63)

... İşte sizin İlahınız bir tek İlahtır, artık yalnızca O'na teslim olun. Sen alçakgönüllü olanlara müjde ver. (Hac Suresi, 34)

Atatürk'ün tevazusunu ortaya koyan belgelerde, kişiliğinin bir başka özelliği de ön plana çıkmaktadır. Bu özellik, söylemek istediğini en çarpıcı kelimelerle, en güzel şekilde anlatmadaki ustalığıdır. Atatürk, karşısındaki insanları hep onore etmiş ve bunu yaparken söz söyleme sanatındaki ustalığını kullanmıştır. Alçakgönüllülüğü, hitabetteki ustalığı; dünya

tarihinde çok az insanda görülen gerçek bir mümin özelliğidir. Bir ayette şöyle buyrulur:

İnsanlara yanağını çevirip (büyüklenme) ve böbürlenmiş olarak yeryüzünde yürüme. Çünkü Allah, büyüklük taslayıp böbürleneni sevmez. (Lokman Suresi, 18)

Çalışkanlığı

Atatürk çalışkan olmanın önemini ısrarla vurgulamış, dahası bunun İslam dininin bir gereği olduğu üzerinde durmuştur. Aşağıdaki sözleri bu konudaki düşüncelerini ortaya koymaktadır:

"Geçen zamana nispetle daha çok çalışacağız, daha az zamanda büyük işler başaracağız. Bunda da muvaffak olacağımıza şüphem yoktur. Çünkü, Türk Milletinin karakteri yüksektir." (Onuncu Yıl Nutku)

Belirttiğimiz gibi, Atatürk'ün bu öğütleri Kuran ahlakına uygundur. Kuran'da Allah insana çalışkan olmayı şöyle emretmektedir:

Şu halde boş kaldığın zaman, durmaksızın yorulmaya-devam et. (İnşirah Suresi, 7)

Atatürk'ün Güzel Konuşma Hakkındaki Öğütleri

Kuran'da yer alan önemli mümin özelliklerinden biri de, insanlara güzel söz söylemektir. Yani insanlarla yapıcı, samimi, etkileyici ve akılcı şekilde konuşmak, insanlara karşı en kibar ve nezih üslubu kullanmaktır. Kuran ayetlerinde bu konunun önemi şöyle açıklanır:

Görmedin mi ki, Allah nasıl bir örnek vermiştir: Güzel bir söz, güzel bir ağaç gibidir ki, onun kökü sabit, dalı ise göktedir. Rabbinin izniyle her zaman yemişini verir. Allah insanlar için örnekler verir; umulur ki onlar öğüt alır-düşünürler. (İbrahim Suresi, 24-25)

Kullarıma, sözün en güzel olanını söylemelerini söyle. Çünkü şeytan aralarını açıp bozmaktadır. Şüphesiz şeytan insanın açıkça bir düşmanıdır. (İsra Suresi, 53)

Atatürk de Kuran ahlakının bir parçası olan "güzel söz söyleme" konusuna büyük önem vermiştir. Sohbetleri, söylev ve demeçleri incelendiğinde bu açıkça görülür. Dahası, bu konuda topluma da önemli

öğütler vermiştir. Atatürk, aşağıdaki sözleriyle, Türk gençliğine bu konuda yol göstermiştir:

"Türk çocuğu konuşurken, onun beyan ve anlatış tarzı, Türk çocuğu yazarken, onun ifade üslubu, kendisini dinleyenleri, onun yürüdüğü yola götürebilecek; bu kabiliyeti sayesinde Türk çocuğu kendisini dinleyen veya yazısını okuyanları, peşine takarak yüksek Türk ülküsüne iletebilecek, ulaştırabilecektir." 35

Atatürk, Dinimizde Emredildiği Gibi, Barış Yanlısı Bir İnsandır

Kuran, Allah'ın insanlara yol gösterici olarak indirdiği bir kitaptır; Allah, Kuran'da insanlara en güzel ahlakı yaşamayı emretmektedir. Bu ahlakın temelinde, sevgi, şefkat, hoşgörü, adalet ve merhamet gibi kavramlar yatar. İslam, bireyler arasında olduğu gibi, toplumlar ve ülkeler arasında da bu vasıfların hakim olmasını öngörür.

İslam kelimesi, Arapçada "barış" kelimesiyle aynı anlama gelir. Kuran ayetlerinde insanlar, yeryüzünde merhametin, şefkatin, hoşgörünün ve barışın yaşanabileceği model olarak İslam ahlakına çağırılmaktadırlar. Bakara Suresi'nin 208. ayetinde şöyle buyrulmaktadır:

Ey iman edenler, hepiniz topluca "barış ve güvenliğe (Silm'e, İslam'a) girin ve şeytanın adımlarını izlemeyin. Çünkü o, size apaçık bir düşmandır. (Bakara Suresi, 208)

Kuran'a göre savaş, sadece son çare olarak başvurulacak ve mutlaka belirli insani ve ahlaki sınırlar içinde yürütülecek bir "istenmeyen zorunluluk"tur. Bir ayette, yeryüzünde savaşları çıkaranların inkarcılar olduğu, Allah'ın ise savaşa rıza göstermediği şöyle açıklanır:

... Onlar ne zaman savaş amacıyla bir ateş alevlendirdilerse Allah onu söndürmüştür. Yeryüzünde bozgunculuğa çalışırlar. Allah ise bozguncuları sevmez. (Maide Suresi, 64)

Peygamberimiz Hz. Muhammed'in hayatına baktığımızda da, savaşın ancak zorunlu hallerde ve savunma amaçlı olarak başvurulan bir yöntem olduğunu görebiliriz.

Atatürk de, İslam ahlakının bu barışçı özelliğini rehber edinmiştir. Atatürk'ün siyasi doktrini, aynen Kuran'da emredildiği gibi, gerektiğinde savunma amaçlı olarak savaşmak; asıl olarak barış yanlısı olmaktır. Onun

ünlü “Yurtta sulh, cihanda sulh”sözü, bu konuda tarihe geçmiş bir slogandır. Atatürk, bir konuşmasında da şöyle demiştir:

“Cumhuriyet'in dış siyasette özenle güttüğü amaç, uluslararası barışı korumak ve güven içinde yaşamaktır. Komşularımızla dostluk ve iyi geçinme yolunda her gün biraz daha ilerlemekteyiz.” 36

NOTLAR

1 Nedim Senbai, Atatürk, A.Ü. Dil, Tarih, Coğrafya Yay., s. 102, 1979

2 Dr. Utkan Kocatürk, Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri (Atatürk ve Din Eğitimi, A. Gürtaş, s. 26)

3 Şemsettin Günaltay, Ülkü Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 100, 1945, s. 3

4 Ahmet Gürbaş, Atatürk ve Din Eğitimi, DİBY, s.28

5 Şemsettin Günaltay, Ülkü Dergisi, sayı 100, s. 4

6 Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, 1959, c. 2, s. 86 (Atatürk'ün Düşünce Yapısı, G.Tüfekçi, s. 117)

7 Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt II, s. 111

8 Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt II, s. 43

9 Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt II, s. 93

10 Ercüment Demirer, Din, Toplum ve Kemal Atatürk, s.10

11 Ahmet Nazım, Kamil Miras, 1932, (http://www.mkataturk.gen.tr/ozel/ozel4.html)

12 Fethi Naci, Atatürk'ün Temel Görüşleri, s. 55

13 Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, c. 2, s. 93

14 CHPXV. Yıl Kitabı, sh. 12-13, zikreden; Ş.S. Aydemir, a.g.e., s. 454

15 Gerçek Yönüyle Atatürkçülük, Türk Devriminin Temel Prensipleri ve Cumhuriyet Rejimi, Ankara, 1965

16 Dr. Utkan Kocatürk, Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri, Ankara, 1971 (Ahmet Gürtaş, s. 34)

17 Afet İnan, Medeni Bilgiler, s. 470 (Rönesans, Kasım 1990, s. 23)

18 Osman Pazarlı, Sosyoloji, Lise III, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1979

19 Maurice Perno'yla ropörtaj, Akşam, 11 Şubat 1924 (Cumhuriyet Gazetesi eki, Atatürk'le Konuşmalar, s. 111, Nisan 2000)

20 Asaf İlbay, Yakınlarından Hatıralar, s. 102

21 Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, c. 2, s. 93

22 Atatürk"ün Söylev ve Demeçleri, 1959, c.2, s. 90

23 a.g.e, s.86

24 Ahmet Gürbaş Atatürk ve Din Eğitimi, , Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s.32

25 a.g.e, s.12

26 Sadi Borak, Atatürk ve Din, s. 36-37 (Rönesans,Aralık 1991, s. 61)

27 İzmir, 3 Şubat 1923, Atatürk Diyor ki, Varlık Yayınları, s. 46

28 Sadi Borak, Atatürk ve Din, 1962 (A. Gürtaş, s. 34)

29 Atatürk'ün Hususiyetleri, s. 73

30 Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı, Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, s. 33

31 Türk Tarihi, Silahlı Kuvvetleri ve Atatürkçülük, Genelkurmay Başkanlığı 50. Yıl Yayını, 1973, s. 252

32 Sadi Borak, Atatürk ve Din, 1962 (A. Gürtaş, s. 50)

33 Atatürk'ün S.D. II, 1923, s. 128

34 Atatürk'ün İzinde Bir Ömür Böyle Geçti, Sabiha Gökçen, s. 55

35 Prof. Dr. Afet İnan, Atatürk Hakkındaki Hatıralar ve Belgeler, s. 285

36 Atatürk'ün SD, I, 1935, s. 361 (Fethi Naci, s. 93)

Atatürk'ün Üstün Kişiliği

Cumhuriyet tarihi boyunca Ulu Önder Atatürk'le ilgili sayısız eser kaleme alınmış, pek çok konferans, seminer ve söyleşi düzenlenmiş, birçok yorum ve değerlendirme yapılmıştır. Elbette ki, Atatürk çok büyük bir komutan, güçlü bir devlet adamı, kararlı bir devrimcidir. Gerek kendi milleti, gerekse dünya milletleri açısından çok büyük bir kahraman; eşsiz bir siyasi dehadır.

Gerçekten de bütün bu vasıflar, Atatürk'ü tanımlamakta son derece belirleyici unsurlardır. Bunların yanı sıra, Atatürk'ün güçlü şahsiyetini ve medeni kişiliğini belirleyen, insani ve sosyal yönünü ortaya koyan başka üstün karakter özellikleri de vardır: Tevazusunu, hoşgörüsünü, barışçı ve uzlaşmacı kişiliğini, akılcı ve duygusallıktan uzak yapısını, milli ahlak anlayışını, dinine karşı hassasiyetini, giyim ve kuşamına, temizlik ve bakımına, sanat ve estetiğe, sofra adabına verdiği önemi, bunlar arasında sayabiliriz.

Atatürk'ün bu medeni kişiliğini, sosyal ve beşeri açılardan ele alacağız. Üstün karakter özelliklerine değinerek, her Türk'ün örnek alması gereken vasıflarına yer vereceğiz.

Burada önemli olan nokta, nihai hedefin, Atatürk'ün müstesna şahsiyetinin, vatandaşlık şuuruna varmış her Türk ferdi tarafından örnek alınması ve yaşatılmasıdır. Zira, 70 milyonu bulan genç ve dinamik nüfusuyla, dev adımlarla büyüyen ekonomisiyle, Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar uzanan kültürel etki alanıyla, en büyük çalkantıların dahi sarsamadığı örnek iç istikrarıyla Türkiye; hiç şüphesiz ki, 21. yüzyıla damgasını vuracak ülkeler arasında yer almaktadır. Böyle bir ideal içinde, millet olarak örnek alınacak bir karaktere ulaşılması gerektiği de açıktır.

İşte bu noktada Büyük Önder'in müstesna kişiliği, Türk insanına örnek olmaya ve ışık tutmaya devam edecektir.

Bir Eylem İnsanı Atatürk

Atatürk'ün en önemli vasıflarından biri, bir eylem insanı olmasıdır. Yani düşüncelerini lafta bırakmaması; onları gerçekleştirmek için harekete geçip ortaya somut bir şeyler koymaya çalışmasıdır. Bu nedenledir ki, Avrupalıların "Hasta Adam" diye nitelendirdiği bir milleti ayağa kaldırmıştır. Ortaya koyduğu ve biraraya getirip kaynaştırdığı ilkelerle, ülke karanlıklardan aydınlığa taşınmış ve müreffeh Türkiye'nin temelleri atılmıştır. İçindeki coşkun vatan sevgisi ve yokluk içinde dahi başarıyı

hedefleyen “Kuva-i Milliye Ruhu”, ülkeye önce askeri alanda, sonra da sosyal ve ekonomik alanda birçok zafer kazandırmıştır.

Atatürk, ülke sorunlarını çözerken, daima aklın ve ilmin gereklerine göre hareket etmiştir. Olayları geniş ve detaylı düşünmüş; basit hedefler peşinde değil, köklü çözümler peşinde koşmuştur. Her zaman vatanın ve milletinin menfaatlerini gözetmiş, hiçbir zaman kişisel çıkarlarını önemsememiştir.

“Bugüne dek elde ettiğimiz başarı, bize ancak gelişme ve uygarlığa bir yol açmıştır… Bize ve bizden sonra gelenlere düşen görev, bu yol üzerinde tereddütsüz ilerlemektir” diyen Atatürk, yeni nesillere, kendi düşünce ve ilkeleri ışığında yürüme görevini vermiştir.

Bugün, vatanın ve milletin hayrı adına yola çıkanlardan, yalnızca Atatürk’ün açtığı yolda yürüyenlerin başarıya ulaştıkları bir gerçektir. Ülkemizin sorunlarıyla ilgili olarak üretilen, gerçekçi yaklaşımlar ve sağlıklı çözümler, yine Atatürk’ün çizdiği çerçevede şekillenmektedir.

Öyle ise, Atatürk’ü ve Atatürkçülüğü, geçmişte kalmış parlak bir olay ve ilkeler bütünü olarak düşünmek; birtakım süslü sözlerle övmek, yetersiz ve yanlıştır. Burada önemli olan, Türk Milletinin modernleşmesinin reçetesi olan Atatürkçülük’ün pratik hayata geçirilmesidir.

Ülkemiz yeni bir yüzyıla hazırlanıyor. Hedefimiz belli: Dünyanın gelişmiş ve çağdaş devletleri arasındaki yerimizi almak… Türkiye, bunu başaracak güce, akla ve kaynağa, fazlasıyla sahiptir. Yapılması gereken tek şey, Atatürk’ün yıllar önce ortaya koyduğu ilke ve düşüncelerle, yokluktan ortaya çıkardığı modern Türk Devletini, yine aynı ilke ve düşüncelerle çağımızın ötesine taşımak… Türkiye bunu, Atatürk ile başarmış ve adeta bir Türk Rönesansı yaşamıştır. Onun ilke ve düşüncelerine sadık kalacak samimi Atatürkçülerle, bugün de bu başarının çok daha fazlasının gösterilebileceğine inancımız tamdır.

Atatürk’ün Bağımsızlık Tutkusu

Atatürk’ün ve Atatürkçülük’ün önemini kavrayabilmek ve samimi bir Atatürkçü olabilmek için; herşeyden önce onun hayatını incelemek, neler yaptığını, neyi hangi düşünce ve ruh hali içerisinde gerçekleştirdiğini iyi analiz etmek gerekir.

Onun düşünce ve devrimlerinin temelini araştırdığımızda, bunun “tam bağımsızlık ve özgürlük” ilkesine dayandığı hemen göze çarpar.

Mustafa Kemal, daha öğrencilik yıllarında, bağımsız bir millet olmadan çağdaş bir devletin kurulamayacağını anlamış ve özgürlükten uzak bir ortamda yaşamaktansa, her türlü tehlikeye göğüs gererek bağımsız bir millet için savaşmayı göze almıştır. Buradan aldığı güçle,

vatan topraklarını işgal eden güçlere karşı amansız bir mücadele vermiş; Türk Milletinin iradesini bağlayacak yönetim şekillerine razı olmamıştır. Başka ülkelerin boyunduruğu altına girmiş bir milletin zamanla tarihten silineceğini bilen Atatürk, *"Ben yaşayabilmek için mutlaka müstakil bir milletin evladı kalmalıyım. Milli istiklal bence bir hayat meselesidir"* demiştir.

Askerlik yıllarında, Suriye'de görevliyken gizlice geldiği Selanik'te, Askeri Rüştiye öğretmenlerinden Hakkı Baha (Pars)'ın evinde arkadaşlarıyla yaptığı bir toplantıda şunları söylemiştir:

"…. Millet zulüm ve istibdat altında mahvoluyor. Hürriyet olmayan bir memlekette ölüm ve izmihlal vardır. Her terakkinin ve kurtuluşun anası hürriyettir."

Bu sözler, Mustafa Kemal'in kurmayı tasarladığı devleti hangi temel üzerine inşa edeceğinin ilk işaretlerini veriyordu.

Mustafa Kemal "Ya istiklal ya ölüm" sözüyle hiçbir şekilde vazgeçmeyeceğini gösterdiği bağımsızlığı öylesine içine sindirmişti ki, "Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir" diyerek, onu kişiliğinin bir parçası haline getirmişti.

Atatürk'ün bağımsızlık anlayışı, sadece siyasi bağımsızlığı değil, askeri, ekonomik ve kültürel bağımsızlığı da içine almıştır. O, tam bağımsızlıkla, kendi kendine yetebilen; savunmasından teknolojisine, tarımından ekonomisine kadar her alanda, tek başına ayakta durabilen bir yapıyı kastetmiş ve şöyle demiştir:

"İstiklal-i tam denildiği zaman, bittabi siyasi, mali, iktisadi, adli, askeri, harsi ve ila ahiri her hususta istiklal-i tam ve serbest-i tam demektir. Bu saydıklarımın herhangi birinde istiklalden mahrumiyet, millet ve memleketin, manayı hakikisiyle istiklalinden mahrumiyet demektir."

Yüksek dehasıyla, gelecekte sadece siyasi bağımsızlığın yeterli olamayacağını anlayan Ulu Önder'imiz; imkansızlıklara rağmen, ülkemizin ekonomik yönden de bağımsızlığını sağlayacak sanayi hamlelerini başlatmış, milletimizi ortak bir kültür potasında eritip kaynaştırmak için milli bir kimlik oluşturma gayretini göstermiştir.

Atatürk'ün tam bağımsızlık anlayışının ne kadar isabetli olduğunu, bugünün dünyasına baktığımızda hemen gözlemleyebiliyoruz. Artık ülkeler güçlerini, başka devletlerin topraklarını işgal ederek değil, uyguladıkları ekonomik ve kültürel politikalarla ortaya koymakta ve bu şekilde milletlerin bağımsızlığını tehdit etmektedirler.

Ülkemizin böyle bir tehlikeden korunması, Atatürk'ün ortaya koyduğu tam bağımsızlık anlayışının yürekten benimsenmesi ve bu anlayışın gereklerinin kararlı bir şekilde uygulanmasıyla mümkün olacaktır.

Bağımsızlık gibi barış da, Atatürk'ün kişiliğinin önemli bir parçasıydı. Atatürk, dünya tarihinin gelmiş geçmiş en büyük askerlerinden biridir. Hayatının önemli bir bölümünü cephelerde geçirmiş, bir askerin ulaşabileceği en yüksek mevkide bulunmuş, en ağır sorumlulukları almıştır. Bununla beraber Atatürk, barışın önemini herkesten daha iyi bilmektedir. Nitekim "Yurtta sulh, cihanda sulh" sözleri, barışı yalnızca Türk Milletinin refahı için değil, tüm dünya milletleri için istediğini ortaya koymaktadır. Atatürk barışı, refaha ve saadete götüren yol olarak tanımlamaktadır:

"Barış, milletleri refah ve saadete eriştiren en iyi yoldur… Memleketimizi her gün daha çok kuvvetlendirmek, her alanda her türlü ihtimallere karşı koyacak bir halde bulundurmak ve dünya olaylarının bütün safhalarını büyük bir uyanıklık içinde izlemek, barışsever siyasetimizin dayanacağı esasların başlangıcıdır." 1

Kararlı ve Çevresine Moral Aşılayan Lider

Atatürk en zor anlarda dahi kararlılığından ve inancından hiçbir şey yitirmez ve sürekli çevresine moral aşılardı.

Atatürk'ün silah arkadaşı İsmet (İnönü) Paşa, İkinci İnönü Zaferi'nden sonra, kendisini kazandığı zaferden dolayı tebrik eden Mustafa Kemal Paşa'ya cevaben bir mektup yazmıştır. Mektubunda, elde edilen zaferin arkasındaki esas gücün, Atatürk'ün ruhundaki ateş olduğunu, bu ateşte milletin maddi ve manevi bütün kabiliyet ve kuvvetlerinin toplandığını şu satırlarla ifade etmiştir:

"TBMM Reisi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine: Zulüm ve istibdat dünyasının en zalimane hücumlarına karşı yalnız ve şaşkın kalan milletimizin maddi ve manevi bütün kabiliyet ve kuvvetlerini ruhundaki ateşle toplayan ve harekete getiren Büyük Millet Meclisi'nin Reisi Mustafa Kemal Paşa!. Kahraman askerlerimiz; Subay ve erlerimizle Avcı hatlarında omuz omuza vuruşan Tümen ve Kolordu Komutanları adına takdir ve tebriklerinize Kemali Fahr ile arzı şükran ederim."

Atatürk'ün kararlılığının bir başka örneği, Sakarya Meydan Savaşı'ndan önce yaşananlarda görülmüştür. Bu gelişmeler, Atatürk'ün zamanın ötesinde bir dehaya sahip olduğunu, mevcut şartları analiz etme gücünü ve milletine olan sarsılmaz inancını bir kez daha ortaya koymuştur.

Sakarya Meydan Savaşı'ndan önce, söz konusu olaylar şöyle gelişmiştir: 1920 senesinin Temmuz ayında, Yunan İşgal Kuvvetleri Geyve Boğazı'ndan Afyon'a kadar uzanan hat boyunca mevzilenmiş Türk Ordusuna karşı büyük bir taarruza girişirler. Mustafa Kemal, düşmana

karşı daha elverişli şartlarda savaşmak için orduya Sakarya'nın doğusuna çekilme emri verir. Bu taktiksel çekilmesi ve Yunan ordusunun ilerlemesi, bütün yurtta ve TBMM'de büyük heyecan uyandırmıştır. Harp sanatından anlamayan ve Atatürk'ün askeri dehasını hakkıyla takdir edemeyenler, bu durumu büyük bir yenilgi olarak değerlendirmişlerdir. TBMM'de tartışmalar ve hiddet son dereceyi bulmuştur ki, Mustafa Kemal'in inanç ve kararlılığı bu tartışmalara son noktayı koyar. Yayımlanan bir genelgeyle, halkın ve mebusların moralleri düzeltilir ve güvenleri tazelenir. Atatürk'ün aşıladığı bu inanç ve güven duygusu, kısa bir süre sonra büyük bir zafere vesile olacaktır. Söz konusu genelge şöyledir:

"Düşmanın ilerlemesi ihtimaline karşı halkın, kesinlikle tereddüt ve kuşku duymasına yer yoktur. Düşmanın Anadolu ve içlerine doğru uzanmak isteyen kolları mezarlarına yaklaşıyor; bu yeni sefer, düşmanın ölüm yolculuğudur. Allah'ın yardımı, yakın olaylar bu sonucu gösterecektir."

Sakarya Meydan Savaşı öncesinde, Büyük Millet Meclisi, Mustafa Kemal'in ordunun başına geçmesini istedi. Çünkü milletin ve Meclis'in umudu, onun şahsında bütünleşmişti. Sonuçta 5 Ağustos 1921 tarihli bir kanun ile Meclis bütün yetkilerini Mustafa Kemal'e devretti ve Başkomutanlık sıfatı verdi. Böylece, Erzurum Kongresi sırasında bütün sıfatlarını bırakan ve tüm memuriyetlerinden çekilmiş olan Mustafa Kemal Paşa; ulusal iradeyle, ve Meclis Reisi olarak, askerlikteki en sorumlu fakat en şerefli göreve, Başkomutanlığa yükselmiş bulunuyordu.

Osmanlı devletinde, Başkumandanlık daima padişaha ait olmuş ve ordular Başkomutan vekilleri tarafından sevk ve idare edilmiştir. Mustafa Kemal ise bir milli kahraman olarak, Türk tarihi boyunca milli iradeye dayanarak başkomutanlık makamına geçen ilk Türk komutandır.

Mustafa Kemal bu şerefli makam ile aziz Türk Ordusunun başına geçti ve 22 gün 22 gece süren Sakarya Meydan Muharebesi boyunca orduyu yönetti.

Savaş sırasında atından düşen ve kaburga kemiği kırılan Mustafa Kemal, yaralı olarak sedye üzerinden harekatı idare etti. Bu büyük kumandanın cesareti, fedakarlığı ve inancı, askerlere moral aşıladı. Bu inanç, komutası altındaki kahraman askerlerin kendisine duydukları güvenle birleşince, hiç kimsenin ihtimal vermediği bir mucize gerçekleşti. Sayı, mühimmat ve askeri olanaklar açısından çok eksik bırakılmış Türk Ordusu, Batı'nın bütün imkanlarını arkasına almış olan Yunan ordusunu hezimete uğrattı.

Atatürk'ün kararlı ve önder kişiliğinin insanlar üzerinde bıraktığı etki, Kurtuluş Savaşı'ndan yıllar sonra bile, birçok yabancı gazeteci ve devlet

adamının dikkatini çekmiştir. Bu gazeteci ve devlet adamlarından bazıları, Atatürk hakkında şunları söylemişlerdir:

Fransız Gazeteci Madam Golis;

"Ani olarak fosfor gibi ışıldayan yine birdenbire kendi içinde dönen garip bakışları vardı. Kuvvetli kişiliği, herşeyi kavramadaki süratle, el hareketleriyle, kendini belli ediyor. Mustafa Kemal, gerçekten genç temiz, candan inanmış, ulusunu yönetmek için doğmuş bir insandır." 2

İngiliz Yazar Ravlinson;

"Kuvvetli karakterli ve dünya milletleri arasında kendi milletini, haklı gururu üzerine kesin görüşlü bir adam olarak hiçbir zaman kişisel ün peşinde koşmadı. Yurdunun çıkarlarını herşeyin üstünde tutan ve milleti için her faydalı sonuca ulaşmaya çalışan bu zat gücünü damarlarına işleyen görev duygusundan alıyor." 3

İtalyan Bakan Soforça;

"Hayatının sonuna kadar ulusunun mutlak güveniyle kurduğu devletin başında kalan muzaffer kumandanın kişiliği, eşi görülmemiş bir karakter örneğidir." 4

İngiliz Elçisi Persi Loren;

"Görüşü o kadar keskin ve sıhhatli idi ki, olayların gidişi, halkın duyguları ve Türkiye'nin iş ilişkileri ile ilgili sezişleri şaşılacak bir şekilde doğru çıkardı." 5

Tevazu Sahibi Bir Deha

Atatürk'ün alçakgönüllüğü, hitabetteki ustalığı ve bu ustalığı en etkili şekilde kullanması, dünya tarihinde, çok az sayıda liderde görülebilecek gerçek bir beyefendilik özelliğidir.

Birinci İnönü Zaferi'nden sonra, silah arkadaşı İsmet Paşa'ya yazdığı teşekkür mektubu bu özelliğini açık bir şekilde ortaya koymuştur;

"İnönü Muharebe Meydanı'nda, Metris Tepe'de Batı Cephesi Komutanı ve Genelkurmay Başkanı General İsmet'e: Dünya tarihinde sizin İnönü Meydan Muharebeleri'nde üzerine aldığınız görev kadar ağır bir görev kabul etmiş komutanlar azdır.

Düşmanın çılgın istilası, azim ve hamiyetinizin kayalarına başını çarparak paramparça oldu. Namınızı, tarihin şeref sahifelerine kaydeden ve bütün milleti hakkınızda sonsuz minnet ve şükrana sevk eden büyük gaza ve zaferinizi tebrik ederken üstünde durduğunuz tepenin, size

binlerce düşman ölüleriyle dolu bir şeref meydanını seyrettirdiği kadar, Milletimiz ve kendiniz için parlak yükselme ile dolu bir gelecek ufkuna da baktığını ve egemen olduğunu söylemek isterim.”

Atatürk’ün vurgulamakta ve yüceltmekte en hassas olduğu konu, Yüce Türk Milletinin fedakarlığı, cesareti ve özverisi olmuştur. Nitekim kazanılan eşsiz zaferin mimarı Mustafa Kemal, bu zaferin Anadolu halkının eseri olduğunu her fırsatta dile getirmiştir:

“Düşünmediler ki Türklerin vatan sevgisiyle dolu olan göğüsleri kendilerinin mel’un ihtiraslarına karşı daima demirden bir duvar gibi yükselecektir. Nitekim milletimiz düşmanın hazırlıklarına karşılık için, hiçbir fedakarlıktan çekinmedi. Ordumuzu takviye para, insan, silah, hayvan, araba velhasıl her ne lazımsa seve seve verdi. Avrupa’nın en mükemmel araçlarıyla donatılan Konstantin ordusundan, Ordumuzun donatım itibariyle de geri kalmaması ve hatta ona üstün gelmesi gibi inanılmaz mucizeyi Anadolu halkının fedakarlığına borçluyuz.” 6

Atatürk aynı alçakgönüllüğü, 30 Ağustos Zaferi’nden sonra da göstermiş; kazanılan bu büyük zaferin arkasında Türk Ordusunun komuta heyetinin ve Türk subaylarının bulunduğunu belirtmiş; bu büyük zaferi Türk Milletinin bir anıtı olarak gördüğünü ifade etmiştir. Türk Miletinin bir evladı olmak ve bu milletin ordusunda Başkumandan olarak hizmet etmek; eşsiz deha sahibi bu Büyük Kumandan için övünülecek tek özellikti:

“Her safhasıyla düşünülmüş, hazırlanmış, idare edilmiş ve zaferle sonuçlandırılmış olan bu muharebe; Türk Ordusunun, Türk subaylarının ve komuta heyetinin yüksek kudret ve kahramanlığını tarihte bir daha tesbit eden çok büyük bir eserdir. Bu eser, Türk Milletinin ölmez bir anıtıdır. Bu eseri meydana getiren bir milletin evladı, bir ordunun başkomutanı olduğum için, sonsuza dek mesut ve bahtiyarım.”

Burada dikkat edilmesi gereken önemli nokta, Atatürk’ün Türk Milletinin ve Türk Ordusunun bir bütün olarak işlenmesinden, millet ve ordusu arasındaki bağ ve yardımlaşmadan bahsetmesidir. Bu bağ yalnızca Kurtuluş Savaşı’nda görülmemiş; Cumhuriyet sonrasındaki yıllarda da açıkça hissedilmiştir. Günümüzde de Türk halkının Kahraman Ordusu’na karşı gösterdiği hassasiyetin ve onun, her Türk’ün kalbinde özel bir yeri bulunmasının sebebi; tarih boyu süregelen ve Atatürk’ün de sözlerinde altını çizmiş olduğu bu kopmaz bağdır.

Atatürk, Kurtuluş Savaşı’nın zaferle sonuçlanmasının ardından, hükümdar, diktatör, halife ve benzeri sıfatlar alabilirdi. Fakat büyük adam olabilmek için, onun parlak ünvanlara ihtiyacı yoktu. Zeminini hazırladığı ve ilkeleri doğrultusunda kurduğu Cumhuriyet’in başkanı olduktan sonra; çizdiği medeniyet yolunda yürümeye başladı. İsteseydi, şüphesiz ki tahta

çıkabilirdi. Fakat basireti buna mani oldu. Kibirsizdi; gösterişi sevmez, öğünmesini bilmezdi. Hergün biraz daha filozoflaşmış, halk arasında kıymeti artmıştır. 7

Bu büyük insanın sahip olduğu tevazu, yakın çevresi ve diğer insanlarla birebir ilişkilerinde daha da net bir şekilde ortaya çıkıyordu. Cumhuriyet dönemi ressamlarından İbrahim Çallı'nın Atatürk'le yapmış olduğu sohbet, bu tevazunun açık bir örneği olmuştur.

İbrahim Çallı'nın o gün yaşadıklarını, Hasan Cemil Çanbel şöyle anlatıyor:

Çallı - "Büyük reisimiz, beni huzurunuza kabul buyurdunuz. Ve beni konuşturdunuz, siz ne büyüksünüz ki, bizi dinliyorsunuz."

Atatürk - "Ben sizi dinlerim, sizin konuşmak ne kadar hakkınızsa, benim de bu büyük millete söylemek, kendimi ona dinletmek hakkımdır."

Çallı - " Size malik olmak, bu güzel talih Türk Milletine nasib oldu."

Atatürk - " Aynı milletin çocuklarının beraber bulunarak birbirini tanımaları, sevmeleri ve yüksek hislerle aynen tabi olmaları güzel bir şeydir. Eğer siz güzel sanatlar mensubu olarak bunu tesbit ederseniz bütün millete ve bütün insanlığa hizmet etmiş olursunuz."

Çallı - "Büyük Reisi Cumhur..."

Atatürk - "Hayır ben bu akşam sizinle Cumhurbaşkanı olarak değil, bir vatandaş olarak konuşuyorum. Bu memlekette ve her memlekette, daima bir cumhurbaşkanı vardır. Ben sizinle şimdi konuşurken bir vatandaş sıfatını düşünüyorum."

Çallı - "Siz bu milleti kurtardınız."

Atatürk - "Bu bahsi burada bırak, şimdi Gazi Mustafa Kemal yok, sizinle eşit koşullar altında konuşabilirim."

"Sözleriniz güzel ama bitti, yalnız sen mi söyleyeceksin. Sanatçılar sanırlar ki yalnız kendileri heyecanlanırlar. Etraflarındaki insanların kendilerinden ziyade heyecanlandıklarını unuturlar."

Çallı- "Büyük Paşam, bir eserim var, Fındıklı Sarayı'nda duruyor."

Atatürk- "Fındıklı Sarayı neresi? Ben saraylardan hoşlanmam. Devlet Başkanı olmak mecburiyetinde, İstanbul'a gittiğimde Dolmabahçe denen soğuk bir yerde oturuyorum. Ve ben orada rahatsız oturuyorum. Bir evde otursam daha rahat ederim." 8

Atatürk, yaşamının önemli bir bölümünü cephelerde mücadele etmekle geçirmiş, bir ülkenin Kurtuluş Savaşı'na tek başına yön vermiş, Türk Ordusunun başına geçmiş ve büyük bir zafere imza atmış, eşsiz bir devlet adamıdır. Ancak kahramanlıklarla dolu bir geçmişe sahip olan bu insan; günlük yaşantısında gösterişten uzak, sakin bir hayat sürmeyi tercih

etmiştir. Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı sonrasındaki yaşamı onun bu özelliğini göstermektedir.

Atatürk Ankara'daki zamanlarını Marmara Köşkü'nde geçirir, öğle yemeklerini orada yer, sıradan bir vatandaş gibi çiftlikle meşgul olur, bazen sohbet etmek için yakın arkadaşlarına uğrardı. İstanbul'dayken de motorla boğaz gezintisinden, Anadolu sahilini takiben Ada'ya gitmekten hoşlanırdı. En büyük zevki halkın arasına karışarak, onların eğlencesine iştirak etmekti. Herkes bilirdi ki Ata'nın en mutlu olduğu dakikalar, halkıyla beraber olduğu anlardı.

Atatürk'ün Bilime Verdiği Önem

Atatürk'ün önem verdiği ve savunduğu kavramların hayatımızla olan uyumunu, hemen her alanda görmek mümkündür. Atatürk'ün bilim konusuna yaklaşımı, bunun bir başka örneğidir. Atatürk, *"İlim ve fen nerede ise oradan alacağız ve her millet ferdinin kafasına koyacağız. İlim ve fen için kayıt ve şart yoktur*" derken, konuya olan ilgisini ön plana çıkartmaktadır.

Türk Milleti, gerçek karakterine ters düşen, cahillikten ve geri kalmışlıktan kurtulmak için, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün göstermiş olduğu çağdaş uygarlık yolunda ilerlemeli; hedeflerine ulaşmak için bir an önce harekete geçmelidir. Bu hedeflere ulaşmak için gereken herşey yapılmalıdır. Türk Milletinin üstün karakteri bunu yapacak güçtedir. Atatürk'ün bilime verdiği önem de, Türk Milletini bu hedefe ulaştıracak yollardan biri olduğu düşünülerek değerlendirilmelidir.

Atatürk'ün Çocuk Sevgisi

Çağımıza adını altın harflerle yazdıran Önderimiz Atatürk, ölümünden bu yana her yönüyle araştırılmış; kendisini tanıyanlar da onu çeşitli yönleriyle anlatmaya çalışmışlardır. Çünkü O, öğrenilmesi, tanınması gereken çok yönlü bir liderdir.

Atatürk çocukları çok severdi; etrafında çocukları görmek isterdi; çocuk onun gözünde saflığı ve dürüstlüğü, temizliği temsil ederdi. Sabiha Gökçen, Ata'nın bu özelliğini, bir konuşmasında şöyle anlatmıştır:

"Bizim yetişmemizde ise dikkat ettiği hususlar, yalan söylemememiz, dürüst ve ciddî olmamız, dedikodu yapmamamız ve başkalarını çekiştirmememizi, insanlarla ilişkilerimizin temelinin saygı ve sevgiye dayanmasını isterdi." 9

Yine aynı şekilde, Hasan Rıza Soyak Atatürk'ün bu özelliğini anılarında şöyle anlatır:

“Çocukluk ne güzel şey..” deyip şunları ekler: “Çocuklar ne güzel, ne tatlı yaratıklar değil mi? En çok hoşuma giden halleri nedir bilir misin? Riyakarlık bilmemeleri, bütün istek ve duygularını içlerinden geldiği gibi açıklamaları.” 10

Çocukluk günlerinden söz ederken Çankaya’da yakınlarına “Ben çocukken fakirdim. İki kuruş elime geçince, bunun bir kuruşunu kitaba ayırırdım. Eğer, böyle olmasaydı, bu yaptıklarımı yapamazdım” demişti.11

Atatürk, çocuklara olan sevgisinin en büyük tecellisi olarak, 23 Nisan 1920’de TBMM’yi açmış, bu mutlu ve önemli günü Cumhuriyetimizin geleceği ve teminatı olan çocuklarımıza ‘Milli Hakimiyet ve Çocuk Bayramı’ adıyla armağan etmiştir. Dünyada ilk kez bizim ülkemizde, bir çocuk bayramı kutlanmaya başlanmıştır. Bu bayram daha sonra, UNESCO’nun, 1979 yılını çocuk yılı ilan etmesiyle bütün dünya çocuklarının, Türkiye çocuklarının öncülüğünde kutladığı tek çocuk bayramı olmuştur.

Atatürk’ün dinine bağlılığından kaynaklanan samimi vicdanı, onu ülkedeki her konuya eğilmesini ve duyarlı olmasını sağlamıştır. Bunun en güzel örneği de, kimsesiz, öksüz ve yetimlere karşı duyduğu sorumluk duygusudur. Osmanlı devletinin yıllardır bir çok cephede giriştiği savaşlar, özellikle de Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı, çok asker kaybedilmesine ve neticede de bir çok çocuğun yetim ve kimsesiz kalmasına neden olmuştur. Savaşın getirdiği sosyal bunalımlar, büyük şehirlere göçü başlatmış; böylece bu sosyal yara büyümeye başlamıştır.

Bu duruma bir çare bulmak için halkın ve devletin girişimleriyle çözüm aranmaya başlanmış; önce yetim evleri, sonra da İstanbul’da Himaye-i Eftal Cemiyeti kurulmuştur. TBMM hükümeti de Mustafa Kemal’in öncülüğünde 30 Haziran 1921’de bugünkü adı Çocuk Esirgeme Kurumu olan kurumun açılmasına öncülük etmiştir.

Mustafa Kemal’in o zorlu savaş yıllarında, insanların açlıktan sarsıldığı günlerde dahi geleceğimiz olan çocuklarlarla yakından ilgilendiğini; birçoğunu koruması altına aldığını, yakın çevresinden de görürüz. Sonraki yıllarda, Kurtuluş Savaşı’nın yetim çocuklarının sağlık, eğitim ve temel ihtiyaçlarının karşılanması için, günün şartlarına uygun bir çalışma içine girilmiştir. “Memleketin çocuklarını korumayı üzerine alan Çocuk Esirgeme Kurumuna vatandaş yardıma mecburdur” sözleriyle, konunun ehemmiyetine dikkat çeken Mustafa Kemal Atatürk; yurt gezilerinde bakıma ve korumaya muhtaç çocukların kaldıkları yurtları gezerek onlara hediyeler dağıtmıştır. Atatürk, bu konuda hassas olunması gerektiğini, himayesine aldığı manevi evlatlarla (Makbule, Afet İnan,

Sabiha, Ülkü, Rukiye, Nebile, Abdurrahim, Afife, Zehra ve Mustafa) göstermiştir.

Ülkenin içerisinde bulunduğu durumu yansıtması açısından, *Atatürk'ün Hatıra Defteri*'nde yer alan bir bölüm gerçekten dikkat çekicidir.

9 Kasım 1916

"Yollarda birçok muhacirin gördük, Bitlis'e avdet ediyorlar. Cümlesi aç, sefil, ölüme mahkum bir halde 4-5 yaşlarında bir çocuğu ebeveyni yol üzerinde terk etmişler, bu da bir karı kocanın peşine takılmış. Onları ağlayarak 100 metreden takip ediyor. Kendilerini niçin çocuğu almadıkları için tekdir ettim. "Bizim evladımız değildir" demişlerdir. Sanırız ülkenin içine düştüğü durumu en yalın şekilde bu cümleler özetlemektedir." 12

Atatürk Bursa'ya yapmış olduğu bir ziyaret sırasında kendisini karşılamaya gelen çocuklara şöyle seslenmiştir:

"Sizler hepiniz geleceğin bir gülü, yıldızı ve ikbal ışığısınız.

Memleketi asıl ışığa boğacak olan sizsiniz.

Kendinizin ne kadar önemli, değerli olduğunuzu düşünerek ona göre çalışınız. Sizlerden çok şey bekliyoruz. (Atatürk Albümü-1992)

Atatürk'ün Kadınlara Verdiği Değer

Sosyal hayatın başlangıcı olan aile hayatının, toplumun psikolojik ve sosyal yapısının şekillenmesinde önemli bir payı vardır. Türk'ün yüksek karakterinin aileye verdiği değeri kavrayan ve bir milletin sürekliliği için maneviyat, aile, ahlak gibi kavramlara sahip olmasının gerekliliğini bilen Atatürk de; ailenin kutsiyetine inanır, toplumun bekası için aileye ve manevi değerlere sahip çıkılmasının gerekliliğini bilirdi.

Türklerin tarihine baktığımızda, Türk kadınının çok önemli ve saygın bir yeri olduğunu görürüz. Erkeklerle eşit haklara sahip olan kadınlar, devlet yönetiminde hakanların yanında söz hakkına da sahiplerdi. Oysa daha sonraki yüzyıllarda Türk kadınları, Osmanlı İmparatorluğu yönetimi içinde, geri kalmışlıktan kurtulamamış, adeta ikinci sınıf insan muamelesi görmüştür. Tarih boyunca hür yaşayan, tarih yazan, birçok Türk büyüğünü yetiştiren Türk kadını, bu durumda daha fazla kalamazdı. Zaten asırlardır karakterine uymayan bir yapı içinde yaşamak zorunda kalmıştı. Atatürk, *"Ey kahraman Türk kadını! Sen yerde sürünmeye değil, omuzlar üzerinde göklere yükselmeye layıksın"* diyerek, Türk kadınını yeniden ayağa kaldırmıştı.

Din, ahlak ve aile müesseselerine sahip çıkan, ailenin temeli sayılan Türk kadınının toplumla bir bağ, kurmasını isteyen Atatürk; kadınlara, medeni ülkeler seviyesine çıkmanın en önemli amillerinden olan eşitlik

haklarını vermek istemiştir. Türk kadının daha rahat bir hayat sürdürmesini isteyen, onun omuzlarındaki ağırlığın farkında olan Mustafa Kemal Atatürk; Cumhuriyetimizin teminatı olan çocuklarımızın analarına haklarını vermiştir. Haklarını alan Türk kadını, bu gelişmenin ardından sosyal hayattaki yerini alır; öğretmen, hakim, doktor, mühendis, ressam, yazar, asker, polis, siyasetçi, vali, bakan, başbakan olarak, erkeklerle eşit şartlarda yaşar.

Bir Osmanlı Beyefendisi Atatürk

Şık Giyimi ve Sofra Adabı

Atatürk, aydın, düşünceye saygılı, nezih bir aile ortamında yetişmiş tam bir Osmanlı beyefendisidir. Atatürk'ü seçkin bir Osmanlı beyefendisi yapan özelliklerinden birisi giyimine gösterdiği özen ve bu konudaki derin zevkiydi. Atatürk, gayet temiz giyinen, giydiğini kendine yakıştıran; şık, kuvvetli, zinde bir insandı. Yaz günleri daima, ince gri pantalon üzerine kısa kollu ipek veya keten gömlek giyerdi. Bu kıyafetinin altına da çorapsız sandalet giyerdi. 13

Atatürk'ün giyim zevki, günümüz modacılarının da dikkatini çekmiştir. Nitekim ünlü Türk modacı Faruk Saraç, Atatürk'ün ölümünden 60 yıl sonra, Atatürk'ün kostümlerini arşiv fotoğraflarından incelemiş ve iki yıllık bir çalışma sonucunda, Ata'nın giyim zevkini ortaya koyan bir defile düzenlemiştir. Ünlü modacı, bu defileyi meslek hayatının en önemli olayı olarak nitelendirmiş; Atatürk'ün giyim zevkine ve giyimindeki detaylara olan hayranlığını açık bir şekilde ifade etmiştir.

Büyük devlet adamı Atatürk'ün gerçek bir beyefendi olduğunu gösteren özelliklerinden biri de, sofra adabına verdiği önemdi. Sofrası, Atatürk'ün en büyük zevklerinden biriydi. Çok dikkatli olduğu için, sofranın da çok muntazam olmasını isterdi. Bu nedenle, sofraya otururken herşeyin yerli yerinde olmasına özellikle dikkat ederdi. Sofranın tanziminde, sofra örtüsünde, tabaklarda çatal bıçaklarda bir yanlış görürse, bizzat düzeltir, ondan sonra sofraya otururdu.

Bu düzene, sadece kendi evinde değil, davetli bulunduğu başka yerlerde de dikkat ederdi. Sofra, Atatürk'ün karar ve düşüncelerinin bir nevi mihrak noktası; müdavimlerinin ise adeta feyz kaynağı idi.

Atatürk'ün sofrası sadece bir yemek sofrası değil; bir nevi akademi, bir dershane idi. Sabiha Gökçen Ata'nın bu özelliğini şu sözleriyle anlatmıştır:

"Şu bilinmelidir ki, Gazi Paşa'nın sofrası asla bir işret alemi yeri, bir vakit geçirme, bir zaman öldürme yeri değildi.. O bu sofrayı adeta bir okul haline sokmuştu. Dünya sorunlarının, yurt sorunlarının, ilmin, felsefenin,

sanatın, insanlık idealinin ve uygar Türk Ulusu'nun geleceğinin sabahlara kadar tartışıldığı bir okuldu bu sofra... Aydınlıklarla, iyi niyetlerle dolu bir sofra." 14

Bununla beraber Ata'nın sofrası, bazılarının sandığı gibi, tüm devlet işlerinin müzakere edildiği yer de değildi. Atatürk, sofrasında dedikodu mevzularının konuşulmasına da asla müsaade etmezdi.15

Akşam sofrasında, iltifat etmek istediği beş-on arkadaşını etrafına toplamak, onlarla sohbet etmek ve böylece iyi bir gece geçirmek, tek eğlencesiydi. Onlara geçmiş hadiselerden bahseder, olaylar nakleder, sırasına getirerek hoş öyküler, maceralar anlatırdı. Bu, onun için bir zevkti.

Atatürk sofra adabının yanı sıra, ince bir musiki zevkine de sahipti. Alaturka sazdan hoşlanır, çoğu zaman da şarkılara iştirak ederdi. Ancak en keyifli anında bile, karşısında görevlilerden birini gördü mü sohbeti, konuşmayı hemen yarıda keser, "Beni mi istiyordun?" diye kalkıp giderdi. Ülke işlerini herşeyin üstünde tutardı.16

Atatürk'ün Örnek Tavır ve Davranışları

Askeri dehası, devlet adamlığı, Büyük Önder ve Başkumandan olmasının yanı sıra; Atatürk'ün ön plana çıkan başka kişisel özellikleri de vardı. Atatürk'ün yakın arkadaşı, TBMM'nin Gaziantep vekili Kılıç Ali Paşa, Atatürk'ün kişiliğini şöyle özetlemiştir:

"Atatürk, çok müşfik, çok ince, çok vefakar bir adamdı. Vefasızlara, vefasızlıklara karşı son derece gücenir ve üzüntü duyardı. Yakınlarının, sevdiklerinin hususi, hatta ailevi dertlerini dinler, adeta bir baba şefkatiyle onlara çareler arar, teselli ederdi. İnsan onun huzuruna çıkarak dertlerini döktükten sonra rahatlar, kalbi huzur dolarak, büyük bir ferahlık içinde yanından çıkardı."

Atatürk, hiç kimsenin, hatta düşmanlarının bile ıstırabına, sıkıntı çekmesine asla tahammül ve müsaade etmezdi. 17

Atatürk çok sabırlı bir adamdı. Bazen sofrasında, kendisiyle davetlileri arasında, mebuslarla, arkadaşlarıyla mücadele şekline dökülen öyle münakaşalar olurdu ki, onun müsaade ve müsamahasından cüret alınarak gösterilen taşkınlıklara sabır ve tahammül gösterebilmek için, ancak ve ancak Mustafa Kemal olmak lazımdı. Bu sabır ve tahammül ona mahsus, ona yakışan bir meziyetti. 18

Atatürk, ikiyüzlü, riyakar, dalkavuk insanlardan hoşlanmazdı. Hiç kimsenin gammazlık etmesine, yahut birbiri aleyhinde dedikodu yapmasına ve bu kabil bayağılıklara müsamaha etmezdi. Onun huzurunda şu veya bu, filan veya falan aleyhinde dedikodu yapmak kimin haddiydi?

Böyle bir hal vukua geldiği takdirde, bir punduna getirir, derhal o iki insanı yüzleştirirdi. 19

NOTLAR

1 Atatürk'ün Söylev ve Demeçler, c.1, s.412
2 Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı, Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, s. 333
3 a.g.e., s.333
4 a.g.e., s.334
5 a.g.e., s.334
6 TBMM Tutanakları, c. 12, s. 210
7 Atatürk Yolu, Otomarsan Kültür Yayını, s.115
8 Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı, Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, s. 349
9 11 Mart 1999 tarihinde Genelkurmay ATASE Başkanlığı ATATÜRK Araştırma ve Eğitim Merkezinden Dr.Öğ.Kd.Yzb. Zekeriya Türkmen ile Hv. Öğ.Kd.Yzb.Hülya Şahin Türkiye Cumhuriyeti'nin ve dünyanın ilk kadın savaş pilotu olan Sabiha Gökçen ile röportajı Silahlı Kuvvetler Dergisi'nin 361. sayısından
10 Hasan Rıza Soyak, Doğumundan Cumhuriyet'in İlânına Kadar Fotoğraflarla Atatürk ve Atatürk'ün Hususiyetleri, Hayat Yayınları, İstanbul 1965, s.78-79; Hasan Rıza Soyak, Atatürk'ten Hatıralar, Cilt:I, Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Yayınları, İstanbul 1973, s.60-61.
11 Hasan Rıza Soyak, Doğumundan Cumhuriyet'in İlânına Kadar Fotoğraflarla Atatürk ve Atatürk'ün Hususiyetleri, Hayat Yayınları, İstanbul 1965, s.78-79; Hasan Rıza Soyak, Atatürk'ten Hatıralar, Cilt:I, Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Yayınları, İstanbul 1973, s.60-61.
12 http://www.shcek.gov.tr/dosyalar/tarihce/t2.htm
13 Kılıç Ali, Atatürk'ün Hususiyetleri, s.100
14 Sabiha Gökçen, Atatürk'ün İzinde Bir Ömür Böyle Geçti, s.55
15 Ali Kılıç, Atatürk'ün Hususiyetleri, s.100
16 Devrim Tarihi ve Toplum Bilim Açısından Atatürk, s.138
17 A.g.e., s.71
18 A.g.e., s.72
19 A.g.e., s.80

Atatürk'ün Kaleme Aldığı Bazı Kitaplar

Mustafa Kemal’in yazma merakı, askeri okul sıralarında başlamıştır. Okul sıralarında edebiyat ve şiire merak salmış; tüm fırsatları değerlendirerek, kendini hatip olarak da yetiştirmeye çalışmıştır.

Suriye ve Makedonya cephelerinde mesleki bilgilerini uygulama fırsatı bulan Mustafa Kemal Atatürk, ordunun aksayan taraflarını tespit etmiş; Alman ordusunun düzenine kendi Ordumuzun tecrübelerini de ekleyerek yeni bir ıslahat hareketinin yapılması yönünde fikirler geliştirmiştir. 1908-1918 yılları arasında, bu konu ile ilgili bazı kitap ve broşürler de kaleme almıştır. Bunlardan;

Takımın Muharebe Eğitimi

Alman General Litzmann’ın *Seferber Mevcudunda Takım, Bölük ve Taburun Muharebe Talimleri* adlı eserinin tercüme ettiği ilk bölümü; kurmay kıdemli yüzbaşıyken 10 Şubat 1908 yılında tercüme edip haritalı olarak Selanik’te basılmıştır.

Bölüğün Muharebe Eğitimi

Mustafa Kemal’in yine Alman General Litzman’ın *Seferber Mevcudunda Takım, Bölük ve Taburun Muharebe Talimleri* eserinden tercüme ettiği eser, 1912 yılında krokili olarak hazırlanmıştır.

Diğer iki kitapçık ise tatbikatların ve manevraların, daha fazla kişiye ulaşması, mesleki ilerlemelerinde faydalı olması amacıyla kaleme alınmış ve bol kroki kullanılmıştır. Bunlar;

Cumalı Ordugâhı

Makedonya’daki Cumalı ordugâhında 3. Süvari Tümen komutanı Tuğgeneral Suphi Paşa’nın komutanlığında gerçekleştirilen, kendisinin de katıldığı 10 günlük eğitim ve manevralar ile bunlara ilişkin gözlemlerini anlattığı bu eser; 1909 yılında basılmıştır. Bu esere 7 adet kroki de eklenmiştir.

Taktik ve Tatbikat Gezisi

Atatürk bu kitapçığı, bir muharebe sırasında sadece belli kuralların uygulanmasıyla zafer kazanılamayacağını; komutanların yüksek bilgiyle

donanmış olmaları sayesinde birliklerin başarılı olacağını belirtmek için kaleme almıştır.

Zabit ve Kumandan İle Konuşmalar

Arkadaşı Nuri Conker’in *Zabit ve Kumandan* adlı eserine karşılık olmak üzere, Atatürk’ün askerlik konusunda yazmış olduğu en önemli eseridir.

Nutuk

Nutuk, Atatürk'ün, İstiklal Savaşı'nı, Cumhuriyet'in kuruluşunu ve inkılapların gerçekleştirilişini ve o günün koşullarını anlattığı eseridir. Atatürk bu eserini, 15-20 Ekim 1927 tarihleri arasında Meclis'te okumuştur. *Nutuk*, 1934 yılında, Milli Eğitim Bakanlığınca üç cilt halinde yeniden basılmıştır.

Geometri

Öğrencilerin Arapça ve Farsça terimleri anlamakta zorluk çektiklerini gören Atatürk; ders kitaplarından bu yabancı terimleri temizlemek için bizzat örnek olmuş, 1936-1937 yılları arasında, bu eseri kaleme almıştır.

ŞİİRLERİ

BİR ASKERİN MEZARINA

Şurada, kabrin üzerinde konulmuş bir
Beyaz taş var, onun altında bayraklar
Temevvüç ederken, kelleler uçuşurken...
Celâdeti tâbân olurken aldığı cerîhai mevt
İle bu âlemi hîçîye vedâ etmiş bir
Asker yatıyor...
Onun hâbı istirahate çekildiği şu
Makberin üzerine rüfekası eşki teessür döktüler.
Kadınlar dümü rizi mâtem oldular.
İhtiyarlar nâle eylediler, çocuklar ağladılar.
Şu söğüt ağacının nim setreylediği senin
Mezarın üzerine bir zırh başlık ile kılıç hak,
Olunmuştur. İşte orası o
kahramanı muhteremin
Câyi istirahatidir. Ne mutlu ki, hâki pâye vatan
Ona nâilini intizar olmuş!...

HAKİKAT NEREDE?

Gafil, hangi üç asır, hangi on asır
Tuna ezelden Türk diyarıdır.
Bilinen tarihler söylememiş bunu
Kalkıyor örtüler, örtülen doğacak,
Dinleyin sesini doğan tarihin,
Aydınlıkta karaltı, karaltıda şafak

Yalan tarihi gömüp doğru tarihe gidin.
Asya'nın ortasında Oğuz oğulları,
Avrupa'nın Alplerinde Oğuz torunları
Doğudan çıkan biz
Nerde olsa, ne olsa kendimizi biliriz
Türk sadece bir milletin adı değil,
Türk bütün adamların birliğidir.
Ey birbirine diş bileyen yığınlar,
Ey yığın yığın insan gafletleri
Yırtılsın gözlerdeki gafletten perde,
Hakikat nerede?

KASİDEİ İSTİBDAT YAHUT KIRMIZI İZLER

Bir köhne kadit parçası, bir çehrei menhus,
Zulmetler içinde mütereddit, mütelâşi,
Daim mütefekkir görünen, kendine mahsus
Efkârı sakimane ile âleme karşı
Ateş saçarak etmede her gün bizi tehdit,
Âmali harisanesini eyledi tezyit...
Gördükçe bu mazlumlarını, sinesi mağrur,
Tırnaklarını aileler kalbine saplar;
Mağdurlarının her biri bir kûşede ağlar,
Katlandı vatan görmeğe evlâdını makhur...
Birçoklarımız mahpes-ü menfada süründük.
Ey gazii mecruhu vega dideye döndük.
Ey kanlı eliyle vatan âmaline hail,
Ey en milei sürbu cinayata delâil
Teşkil eden ey köhne kadit, katili efkâr,
Ey katili şübbanı vatan, katili ahrar,
Ey varlığı bir millet için bâdii zillet.
Ey çehresi ifrite veren dehşeti vahşet,
Zindanları, menfaları, mahpesleri doldur,
Zinciri esaretle bütün hisleri dondur.
Teslimi nefes, nefyi ebet, sonra denizler..
Her girdiğin evlerde durur kırmızı izler...
Kâbusi hiyanetle vatan can çekişirken
Âtimizi dendanı harisin kemirirken
Bir gün Rumeli dağları envara boyandı;
Hürriyetin enfası ile herkes uyandı. 1
24 Kasım 1908

Atatürk'ün Okuduğu Kitaplardan Bazıları

- Ahmet Vefik Paşa : Lehçe-i Osmani
- Mehmet Salahi : Kamus-u Osmani
- Avram Galanti : Türkçede Arabi ve Latin Harfleri ve İmla Meselesi
- Mehmet Ali : Tahsil-i Lisan-ı Alman
- Nüzhet : Kendi Kendine Almanca
- Ahmet Cevat : Türkçe Sarf ve Nahif
- Kazım Nami : Türkçe Oku, Türkçe Yaz
- Mithat Sadullah : Latin Harflerinin Türkçe'ye tatbiki
- İbn Emin Mahmut Esat : Tarih-i Din-i İslam
- Osman Bin Süleyman : Kamus
- Lütfullah Ahmet : Hayat-ı Hazret-i Muhammed
- Abdunnaim Bin Hasan: Ceridetül Evail ve Hamidetül Evahir
- Ahmet Halit : İslam Büyükleri
- Abdurrahmanil Cami : Tercüme-i Nefhatül İnsan
- Mehmet Cemil : Hukuku Düvel
- Katip Çelebi : Cihannüma
- Feridun Bey : Feridun Bey Münşeatı
- Mehmet Bin Sait : Kitabü'l Tabakatü'l-Kebir
- Şemseddin Sami : Kamusu Okyanus
- H.Z. Ülken : Aristo Metafizik
- Süheyl Ünver : İbn-i Sina
- Ahmet Rifat : Lügat-ı Tarihiye ve Osmaniye
- M.Fuat : Amerika'da Türkler ve Gördüklerim
- Rıza Tevfik : Kamus-u Felsefe
- Cemal Paşa : Hatırat (1913 - 1922)
- Mehmet Cemil : Sulhta ve Harpte Hukuku Düvel
- Evliya Çelebi : Seyahatname
- Suphi : Tekmiletül'l-iber
- Lütfi Simavi : Devr-i İnkılap
- Mustafa Necip : Selimname
- Osmanzade Taib : Hakikatü'l Vüzera
- Ahmet Saip : Vaka-i Sultan Aziz
- Ahmet Hilmi : Tarih-i İslam
- Mazhar Fevzi : Hayr-i Sahil
- Ziya Paşa : Endülüs Tarihi
- Resulzade Mehmet Emin : Azerbaycan Cumhuriyeti
- Ali Reşat : Tarih-i Osmaniye
- Ali Reşat : Kurun-u Cedide Tarihi

- Sebahattin : İttihat ve Terakki Cemiyeti’ne Açık Mektuplar
- Mahmut Esat : Tarih-i Dini İslam
- Ahmet Mithat : İnkılap
- Ahmet Cevdet : Kısas-ı Enbiya ve Tevarih-i Hulefa
- Mustafa Efendi : Tarih-i Selanik
- M. Şemsettin : İslam Tarihi
- Ahmet Rasim : Osmanlı Tarihi
- Necip Asım : Türk Tarihi
- Mustafa Nuri Paşa : Netayic-ül Vukuat
- Mehmet Zihni : Neşahir-ün Nisa
- Mehmet Şemsettin : Mufassal Türk Tarihi
- Dede Korkut Hikayeleri
- Ziya Gökalp : Türk Medeniyeti Tarihi
- Roux de Rochelle : Etats-Unis D’Amerique
- M. Dubois de Jancigny ve M. Xavier Raymond : Inde
- M. Chopin : Russie
- M. G. L. Domeny de Nenzi : Oceanique
- Bary de St Vinvent : Iles de l’Ocean
- M. Ph. Le Bas : Etats de la Confederation Germanique
- M. Van Hasselt : Belgique et Hollande
- M. Louis Lacrcix : Iles de la Grece
- M. Louis Lacrcix : Chili, Paraguay, Uruguay, Buenos Aires
- Champollion Figeac : Egypte Ancienne
- M. J. J. Marcel : Egypte depuis la conquete des Arabes
- Rozet et Carette : Algerie, Etats Tripolitains, Tunisie
- Lavalle ve Gueroult : Espagne
- M. Ph de Golbery : Histoire et Description de la Suisse et du Tyrol
- M. G. Pauthier : Chine et son Description Historique
- M. Chepin ve A. Ubicini : Provinces Danubiennes et Roumanies
- M. Ph. le Bas : Suede et Norvege
- Ferdinand Denis : Portugal
- Ferdinand Denis : Afrique
- Ferdinand Denis - M. C. Famin : Bresil, Colombie et Guyane
- M. Larenaudiere ve M. Lacroix : Mexique Guatamala Perou
- M. Davezat : Iles de l’Afrigue
- M. A. Tardieu, M. S. Cherubini : Senegambie et Guinee
- M. N. Desvergers : Nubie, Abyssinie
- Lacroix Yanoski : Italie Ancienne

- M. Le Chevalier Artaud : Italie Sicile
- Frederic Lacroix : İles Baleres et Pithyuse
- M. Friess De Colonma : Histoires des Antilles
- M. Elias Rensult M. Roux De Rochelle : Villes Anseatiques
- M. Ferdinand Hoeger : Chaldee Assyrie Medie Babylonie
- M. Neel Desverges : Arabie
- S. Munk : Palestine Description Geographique historique et areheologique
- Jean Yanosky ve M. Jules David: Syrie Ancienne et Moderne
- M. Dubeux : Tatarie, Beloutchistan
- M. V. Valmont, M. Xavier Raymond: Boutan et Nepal
- Ernest Lqvi see ve Alfred Rambaud: Histoire Generale du IV e Siecle a nos jours (12 cilt)
- Jean Jaures : Histoire Socialiste de la Revolution Française
- Hilaire de Barenton : Le Mystere des pyramides 2

NOTLAR

1 www.ataturk.net
2 www.ataturk.net

Ek Bölüm
Evrim Yanılgısı

Darwinizm, yani evrim teorisi, yaratılış gerçeğini reddetmek amacıyla ortaya atılmış, ancak başarılı olamamış bilim dışı bir safsatadan başka bir şey değildir. Canlılığın, cansız maddelerden tesadüfen oluştuğunu iddia eden bu teori, evrende ve canlılarda çok mucizevi bir düzen bulunduğunun bilim tarafından ispat edilmesiyle çürümüştür. Böylece Allah'ın tüm evreni ve canlıları yaratmış olduğu gerçeği, bilim tarafından da kanıtlanmıştır. Bugün evrim teorisini ayakta tutmak için dünya çapında yürütülen propaganda, sadece bilimsel gerçeklerin çarpıtılmasına, taraflı yorumlanmasına, bilim görüntüsü altında söylenen yalanlara ve yapılan sahtekarlıklara dayalıdır.

Ancak bu propaganda gerçeği gizleyememektedir. Evrim teorisinin bilim tarihindeki en büyük yanılgı olduğu, son 20-30 yıldır bilim dünyasında giderek daha yüksek sesle dile getirilmektedir. Özellikle 1980'lerden sonra yapılan araştırmalar, Darwinist iddiaların tamamen yanlış olduğunu ortaya koymuş ve bu gerçek pek çok bilim adamı tarafından dile getirilmiştir. Özellikle ABD'de, biyoloji, biyokimya, paleontoloji gibi farklı alanlardan gelen çok sayıda bilim adamı, Darwinizm'in geçersizliğini görmekte, canlıların kökenini artık "yaratılış gerçeğiyle" açıklamaktadırlar.

Evrim teorisinin çöküşünü ve yaratılışın delillerini diğer pek çok çalışmamızda bütün bilimsel detaylarıyla ele aldık ve almaya devam ediyoruz. Ancak konuyu, taşıdığı büyük önem nedeniyle, burada da özetlemekte yarar vardır.

Darwin'i Yıkan Zorluklar

Evrim teorisi, tarihi eski Yunan'a kadar uzanan bir öğreti olmasına karşın, kapsamlı olarak 19. yüzyılda ortaya atıldı. Teoriyi bilim dünyasının gündemine sokan en önemli gelişme, Charles Darwin'in 1859 yılında yayınlanan Türlerin Kökeni adlı kitabıydı. Darwin bu kitapta dünya üzerindeki farklı canlı türlerini Allah'ın ayrı ayrı yarattığı gerçeğine karşı çıkıyordu. Darwin'e göre, tüm türler ortak bir atadan geliyorlardı ve zaman içinde küçük değişimlerle farklılaşmışlardı.

Darwin'in teorisi, hiçbir somut bilimsel bulguya dayanmıyordu; kendisinin de kabul ettiği gibi sadece bir "mantık yürütme" idi. Hatta

Darwin'in kitabındaki "Teorinin Zorlukları" başlıklı uzun bölümde itiraf ettiği gibi, teori pek çok önemli soru karşısında açık veriyordu.

Darwin, teorisinin önündeki zorlukların gelişen bilim tarafından aşılacağını, yeni bilimsel bulguların teorisini güçlendireceğini umuyordu. Bunu kitabında sık sık belirtmişti. Ancak gelişen bilim, Darwin'in umutlarının tam aksine, teorinin temel iddialarını birer birer dayanaksız bırakmıştır.

Darwinizm'in bilim karşısındaki yenilgisi, üç temel başlıkta incelenebilir:

1) Teori, hayatın yeryüzünde ilk kez nasıl ortaya çıktığını asla açıklayamamaktadır.

2) Teorinin öne sürdüğü "evrim mekanizmaları"nın, gerçekte evrimleştirici bir etkiye sahip olduğunu gösteren hiçbir bilimsel bulgu yoktur.

3) Fosil kayıtları, evrim teorisinin öngörülerinin tam aksine bir tablo ortaya koymaktadır.

Bu bölümde, bu üç temel başlığı ana hatları ile inceleyeceğiz.

Aşılamayan İlk Basamak: Hayatın Kökeni

Evrim teorisi, tüm canlı türlerinin, bundan yaklaşık 3.8 milyar yıl önce ilkel dünyada ortaya çıkan tek bir canlı hücreden geldiklerini iddia etmektedir. Tek bir hücrenin nasıl olup da milyonlarca kompleks canlı türünü oluşturduğu ve eğer gerçekten bu tür bir evrim gerçekleşmişse neden bunun izlerinin fosil kayıtlarında bulunamadığı, teorinin açıklayamadığı sorulardandır. Ancak tüm bunlardan önce, iddia edilen evrim sürecinin ilk basamağı üzerinde durmak gerekir. Sözü edilen o "ilk hücre" nasıl ortaya çıkmıştır?

Evrim teorisi, yaratılışı reddettiği, hiçbir doğaüstü müdahaleyi kabul etmediği için, o "ilk hücre"nin, hiçbir tasarım, plan ve düzenleme olmadan, doğa kanunları içinde rastlantısal olarak meydana geldiğini iddia eder. Yani teoriye göre, cansız madde tesadüfler sonucunda ortaya canlı bir hücre çıkarmış olmalıdır. Ancak bu, bilinen en temel biyoloji kanunlarına aykırı bir iddiadır.

"Hayat Hayattan Gelir"

Darwin, kitabında hayatın kökeni konusundan hiç söz etmemişti. Çünkü onun dönemindeki ilkel bilim anlayışı, canlıların çok basit bir yapıya sahip olduklarını varsayıyordu. Ortaçağ'dan beri inanılan "spontane jenerasyon" adlı teoriye göre, cansız maddelerin tesadüfen biraraya gelip,

canlı bir varlık oluşturabileceklerine inanılıyordu. Bu dönemde böceklerin yemek artıklarından, farelerin de buğdaydan oluştuğu yaygın bir düşünceydi. Bunu ispatlamak için de ilginç deneyler yapılmıştı. Kirli bir paçavranın üzerine biraz buğday konmuş ve biraz beklendiğinde bu karışımdan farelerin oluşacağı sanılmıştı.

Etlerin kurtlanması da hayatın cansız maddelerden türeyebildiğine bir delil sayılıyordu. Oysa daha sonra anlaşılacaktı ki, etlerin üzerindeki kurtlar kendiliklerinden oluşmuyorlar, sineklerin getirip bıraktıkları gözle görülmeyen larvalardan çıkıyorlardı.

Darwin'in Türlerin Kökeni adlı kitabını yazdığı dönemde ise, bakterilerin cansız maddeden oluşabildikleri inancı, bilim dünyasında yaygın bir kabul görüyordu.

Oysa Darwin'in kitabının yayınlanmasından beş yıl sonra, ünlü Fransız biyolog Louis Pasteur, evrime temel oluşturan bu inancı kesin olarak çürüttü. Pasteur yaptığı uzun çalışma ve deneyler sonucunda vardığı sonucu şöyle özetlemişti: *"Cansız maddelerin hayat oluşturabileceği iddiası artık kesin olarak tarihe gömülmüştür." 1*

Evrim teorisinin savunucuları, Pasteur'ün bulgularına karşı uzun süre direndiler. Ancak gelişen bilim, canlı hücresinin karmaşık yapısını ortaya çıkardıkça, hayatın kendiliğinden oluşabileceği iddiasının geçersizliği daha da açık hale geldi.

20. Yüzyıldaki Sonuçsuz Çabalar

20. yüzyılda hayatın kökeni konusunu ele alan ilk evrimci, ünlü Rus biyolog Alexander Oparin oldu. Oparin, 1930'lu yıllarda ortaya attığı birtakım tezlerle, canlı hücresinin tesadüfen meydana gelebileceğini ispat etmeye çalıştı. Ancak bu çalışmalar başarısızlıkla sonuçlanacak ve Oparin şu itirafı yapmak zorunda kalacaktı: *"Maalesef hücrenin kökeni, evrim teorisinin tümünü içine alan en karanlık noktayı oluşturmaktadır." 2*

Oparin'in yolunu izleyen evrimciler, hayatın kökeni konusunu çözüme kavuşturacak deneyler yapmaya çalıştılar. Bu deneylerin en ünlüsü, Amerikalı kimyacı Stanley Miller tarafından 1953 yılında düzenlendi. Miller, ilkel dünya atmosferinde olduğunu iddia ettiği gazları bir deney düzeneğinde birleştirerek ve bu karışıma enerji ekleyerek, proteinlerin yapısında kullanılan birkaç organik molekül (aminoasit) sentezledi.

O yıllarda evrim adına önemli bir aşama gibi tanıtılan bu deneyin geçerli olmadığı ve deneyde kullanılan atmosferin gerçek dünya koşullarından çok farklı olduğu, ilerleyen yıllarda ortaya çıkacaktı.3

Uzun süren bir sessizlikten sonra Miller'in kendisi de kullandığı atmosfer ortamının gerçekçi olmadığını itiraf etti.4

Hayatın kökeni sorununu açıklamak için 20. yüzyıl boyunca yürütülen tüm evrimci çabalar hep başarısızlıkla sonuçlandı. San Diego Scripps Enstitüsü'nden ünlü jeokimyacı Jeffrey Bada, evrimci Earth dergisinde 1998 yılında yayınlanan bir makalede bu gerçeği şöyle kabul eder:

Bugün, 20. yüzyılı geride bırakırken, hala, 20. yüzyıla girdiğimizde sahip olduğumuz en büyük çözülmemiş problemle karşı karşıyayız: Hayat yeryüzünde nasıl başladı? 5

Hayatın Kompleks Yapısı

Evrim teorisinin hayatın kökeni konusunda bu denli büyük bir açmaza girmesinin başlıca nedeni, en basit sanılan canlı yapıların bile inanılmaz derecede karmaşık yapılara sahip olmasıdır. Canlı hücresi, insanoğlunun yaptığı bütün teknolojik ürünlerden daha karmaşıktır. Öyle ki bugün dünyanın en gelişmiş laboratuvarlarında bile cansız maddeler biraraya getirilerek canlı bir hücre üretilememektedir.

Bir hücrenin meydana gelmesi için gereken şartlar, asla rastlantılarla açıklanamayacak kadar fazladır. Hücrenin en temel yapı taşı olan proteinlerin rastlantısal olarak sentezlenme ihtimali; 500 aminoasitlik ortalama bir protein için, 10^{950}'de 1'dir. Ancak matematikte 10^{50}'de 1'den küçük olasılıklar pratik olarak "imkansız" sayılır. Hücrenin çekirdeğinde yer alan ve genetik bilgiyi saklayan DNA molekülü ise, inanılmaz bir bilgi bankasıdır. İnsan DNA'sının içerdiği bilginin, eğer kağıda dökülmeye

kalkılsa, 500'er sayfadan oluşan 900 ciltlik bir kütüphane oluşturacağı hesaplanmaktadır.

Bu noktada çok ilginç bir ikilem daha vardır: DNA, yalnız birtakım özelleşmiş proteinlerin (enzimlerin) yardımı ile eşlenebilir. Ama bu enzimlerin sentezi de ancak DNA'daki bilgiler doğrultusunda gerçekleşir. Birbirine bağımlı olduklarından, eşlemenin meydana gelebilmesi için ikisinin de aynı anda var olmaları gerekir. Bu ise, hayatın kendiliğinden oluştuğu senaryosunu çıkmaza sokmaktadır. San Diego California Üniversitesi'nden ünlü evrimci Prof. Leslie Orgel, Scientific American dergisinin Ekim 1994 tarihli sayısında bu gerçeği şöyle itiraf eder:

Son derece kompleks yapılara sahip olan proteinlerin ve nükleik asitlerin (RNA ve DNA) aynı yerde ve aynı zamanda rastlantısal olarak oluşmaları aşırı derecede ihtimal dışıdır. Ama bunların birisi olmadan diğerini elde etmek de mümkün değildir. Dolayısıyla insan, yaşamın kimyasal yollarla ortaya çıkmasının asla mümkün olmadığı sonucuna varmak zorunda kalmaktadır. 6

Kuşkusuz eğer hayatın doğal etkenlerle ortaya çıkması imkansız ise, bu durumda hayatın doğaüstü bir biçimde "yaratıldığını" kabul etmek gerekir. Bu gerçek, en temel amacı yaratılışı reddetmek olan evrim teorisini açıkça geçersiz kılmaktadır.

Evrimin Hayali Mekanizmaları

Darwin'in teorisini geçersiz kılan ikinci büyük nokta, teorinin "evrim mekanizmaları" olarak öne sürdüğü iki kavramın da gerçekte hiçbir evrimleştirici güce sahip olmadığının anlaşılmış olmasıdır.

Darwin, ortaya attığı evrim iddiasını tamamen "doğal seleksiyon" mekanizmasına bağlamıştı. Bu mekanizmaya verdiği önem, kitabının isminden de açıkça anlaşılıyordu: *Türlerin Kökeni, Doğal Seleksiyon Yoluyla...*

Doğal seleksiyon, doğal seçme demektir. Doğadaki yaşam mücadelesi içinde, doğal şartlara uygun ve güçlü canlıların hayatta kalacağı düşüncesine dayanır. Örneğin yırtıcı hayvanlar tarafından tehdit edilen bir geyik sürüsünde, daha hızlı koşabilen geyikler hayatta kalacaktır. Böylece geyik sürüsü, hızlı ve güçlü bireylerden oluşacaktır. Ama elbette bu mekanizma, geyikleri evrimleştirmez, onları başka bir canlı türüne, örneğin atlara dönüştürmez.

Dolayısıyla doğal seleksiyon mekanizması hiçbir evrimleştirici güce sahip değildir. Darwin de bu gerçeğin farkındaydı ve Türlerin Kökeni adlı kitabında *"Faydalı değişiklikler oluşmadığı sürece doğal seleksiyon hiçbir şey yapamaz"* demek zorunda kalmıştı.7

Lamarck'ın Etkisi

Peki bu "faydalı değişiklikler" nasıl oluşabilirdi? Darwin, kendi döneminin ilkel bilim anlayışı içinde, bu soruyu Lamarck'a dayanarak cevaplamaya çalışmıştı. Darwin'den önce yaşamış olan Fransız biyolog Lamarck'a göre, canlılar yaşamları sırasında geçirdikleri fiziksel değişiklikleri sonraki nesle aktarıyorlar, nesilden nesile biriken bu özellikler sonucunda yeni türler ortaya çıkıyordu. Örneğin Lamarck'a göre zürafalar ceylanlardan türemişlerdi, yüksek ağaçların yapraklarını yemek için çabalarken nesilden nesile boyunları uzamıştı.

Darwin de benzeri örnekler vermiş, örneğin Türlerin Kökeni adlı kitabında, yiyecek bulmak için suya giren bazı ayıların zamanla balinalara dönüştüğünü iddia etmişti.8

Ama Mendel'in keşfettiği ve 20.yüzyılda gelişen genetik bilimiyle kesinleşen kalıtım kanunları, kazanılmış özelliklerin sonraki nesillere aktarılması efsanesini kesin olarak yıktı. Böylece doğal seleksiyon "tek başına" ve dolayısıyla tümüyle etkisiz bir mekanizma olarak kalmış oluyordu.

Neo-Darwinizm ve Mutasyonlar

Darwinistler ise bu duruma bir çözüm bulabilmek için 1930'ların sonlarında, "Modern Sentetik Teori"yi ya da daha yaygın ismiyle neo-Darwinizm'i ortaya attılar. Neo-Darwinizm, doğal seleksiyonun yanına "faydalı değişiklik sebebi" olarak mutasyonları, yani canlıların genlerinde radyasyon gibi dış etkiler ya da kopyalama hataları sonucunda oluşan bozulmaları ekledi.

Bugün de hala dünyada evrim adına geçerliliğini koruyan model neo-Darwinizm'dir. Teori, yeryüzünde bulunan milyonlarca canlı türünün, bu canlıların, kulak, göz, akciğer, kanat gibi sayısız kompleks organlarının "mutasyonlara", yani genetik bozukluklara dayalı bir süreç sonucunda oluştuğunu iddia etmektedir. Ama teoriyi çaresiz bırakan açık bir bilimsel gerçek vardır: Mutasyonlar canlıları geliştirmezler, aksine her zaman için canlılara zarar verirler.

Bunun nedeni çok basittir: DNA çok kompleks bir düzene sahiptir. Bu molekül üzerinde oluşan herhangi rasgele bir etki ancak zarar verir. Amerikalı genetikçi B. G. Ranganathan bunu şöyle açıklar:

Mutasyonlar küçük, rasgele ve zararlıdırlar. Çok ender olarak meydana gelirler ve en iyi ihtimalle etkisizdirler. Bu üç özellik, mutasyonların evrimsel bir gelişme meydana getiremeyeceğini gösterir. Zaten yüksek derecede özelleşmiş bir organizmada meydana gelebilecek rastlantısal bir değişim, ya etkisiz olacaktır ya da zararlı. Bir kol saatinde

meydana gelecek rasgele bir değişim kol saatini geliştirmeyecektir. Ona büyük ihtimalle zarar verecek veya en iyi ihtimalle etkisiz olacaktır. Bir deprem bir şehri geliştirmez, ona yıkım getirir. 9

Nitekim bugüne kadar hiçbir yararlı, yani genetik bilgiyi geliştiren mutasyon örneği gözlemlenmedi. Tüm mutasyonların zararlı olduğu görüldü. Anlaşıldı ki, evrim teorisinin "evrim mekanizması" olarak gösterdiği mutasyonlar, gerçekte canlıları sadece tahrip eden, sakat bırakan genetik olaylardır. (İnsanlarda mutasyonun en sık görülen etkisi de kanserdir.) Elbette tahrip edici bir mekanizma "evrim mekanizması" olamaz. Doğal seleksiyon ise, Darwin'in de kabul ettiği gibi, "tek başına hiçbir şey yapamaz." Bu gerçek bizlere doğada hiçbir "evrim mekanizması" olmadığını göstermektedir. Evrim mekanizması olmadığına göre de, evrim denen hayali süreç yaşanmış olamaz.

Fosil Kayıtları: Ara Formlardan Eser Yok

Evrim teorisinin iddia ettiği senaryonun yaşanmamış olduğunun en açık göstergesi ise fosil kayıtlarıdır.

Evrim teorisine göre bütün canlılar birbirlerinden türemişlerdir. Önceden var olan bir canlı türü, zamanla bir diğerine dönüşmüş ve bütün türler bu şekilde ortaya çıkmışlardır. Teoriye göre bu dönüşüm yüz milyonlarca yıl süren uzun bir zaman dilimini kapsamış ve kademe kademe ilerlemiştir.

Bu durumda, iddia edilen uzun dönüşüm süreci içinde sayısız "ara türler"in oluşmuş ve yaşamış olmaları gerekir.

Örneğin geçmişte, balık özelliklerini taşımalarına rağmen, bir yandan da bazı sürüngen özellikleri kazanmış olan yarı balık-yarı sürüngen canlılar yaşamış olmalıdır. Ya da sürüngen özelliklerini taşırken, bir yandan da bazı kuş özellikleri kazanmış sürüngen-kuşlar ortaya çıkmış olmalıdır. Bunlar, bir geçiş sürecinde oldukları için de, sakat, eksik, kusurlu canlılar olmalıdır. Evrimciler geçmişte yaşamış olduklarına inandıkları bu teorik yaratıklara "ara geçiş formu" adını verirler.

Eğer gerçekten bu tür canlılar geçmişte yaşamışlarsa bunların sayılarının ve çeşitlerinin milyonlarca hatta milyarlarca olması gerekir. Ve bu ucube canlıların kalıntılarına mutlaka fosil kayıtlarında rastlanması gerekir. Darwin, Türlerin Kökeni'nde bunu şöyle açıklamıştır:

Eğer teorim doğruysa, türleri birbirine bağlayan sayısız ara-geçiş çeşitleri mutlaka yaşamış olmalıdır... Bunların yaşamış olduklarının kanıtları da sadece fosil kalıntıları arasında bulunabilir. 10

Darwin'in Yıkılan Umutları

Ancak 19. yüzyılın ortasından bu yana dünyanın dört bir yanında hummalı fosil araştırmaları yapıldığı halde bu ara geçiş formlarına rastlanamamıştır. Yapılan kazılarda ve araştırmalarda elde edilen bütün bulgular, evrimcilerin beklediklerinin aksine, canlıların yeryüzünde birdenbire, eksiksiz ve kusursuz bir biçimde ortaya çıktıklarını göstermiştir.

Ünlü İngiliz paleontolog (fosil bilimci) Derek W. Ager, bir evrimci olmasına karşın bu gerçeği şöyle itiraf eder:

Sorunumuz şudur: Fosil kayıtlarını detaylı olarak incelediğimizde, türler ya da sınıflar seviyesinde olsun, sürekli olarak aynı gerçekle karşılaşırız; kademeli evrimle gelişen değil, aniden yeryüzünde oluşan gruplar görürüz. 11

Yani fosil kayıtlarında, tüm canlı türleri, aralarında hiçbir geçiş formu olmadan eksiksiz biçimleriyle aniden ortaya çıkmaktadırlar. Bu, Darwin'in öngörülerinin tam aksidir. Dahası, bu canlı türlerinin yaratıldıklarını gösteren çok güçlü bir delildir. Çünkü bir canlı türünün, kendisinden evrimleştiği hiçbir atası olmadan, bir anda ve kusursuz olarak ortaya çıkmasının tek açıklaması, o türün yaratılmış olmasıdır. Bu gerçek, ünlü evrimci biyolog Douglas Futuyma tarafından da kabul edilir:

Yaratılış ve evrim, yaşayan canlıların kökeni hakkında yapılabilecek yegane iki açıklamadır. Canlılar dünya üzerinde ya tamamen mükemmel ve eksiksiz bir biçimde ortaya çıkmışlardır ya da böyle olmamıştır. Eğer böyle olmadıysa, bir değişim süreci sayesinde kendilerinden önce var olan bazı canlı türlerinden evrimleşerek meydana gelmiş olmalıdırlar. Ama eğer eksiksiz ve mükemmel bir biçimde ortaya çıkmışlarsa, o halde sonsuz güç sahibi bir akıl tarafından yaratılmış olmaları gerekir. 12

Fosiller ise, canlıların yeryüzünde eksiksiz ve mükemmel bir biçimde ortaya çıktıklarını göstermektedir. Yani "türlerin kökeni", Darwin'in sandığının aksine, evrim değil yaratılıştır.

İnsanın Evrimi Masalı

Evrim teorisini savunanların en çok gündeme getirdikleri konu, insanın kökeni konusudur. Bu konudaki Darwinist iddia, bugün yaşayan modern insanın maymunsu birtakım yaratıklardan geldiğini varsayar. 4-5 milyon yıl önce başladığı varsayılan bu süreçte, modern insan ile ataları arasında bazı "ara form"ların yaşadığı iddia edilir. Gerçekte tümüyle hayali olan bu senaryoda dört temel "kategori" sayılır:

1) Australopithecus

2) Homo habilis

3) Homo erectus

4) Homo sapiens

Evrimciler, insanların sözde ilk maymunsu atalarına "güney maymunu" anlamına gelen *"Australopithecus"* ismini verirler. Bu canlılar gerçekte soyu tükenmiş bir maymun türünden başka bir şey değildir. Lord Solly Zuckerman ve Prof. Charles Oxnard gibi İngiltere ve ABD'den dünyaca ünlü iki anatomistin *Australopithecus* örnekleri üzerinde yaptıkları çok geniş kapsamlı çalışmalar, bu canlıların sadece soyu tükenmiş bir maymun türüne ait olduklarını ve insanlarla hiçbir benzerlik taşımadıklarını göstermiştir.13

Evrimciler insan evriminin bir sonraki safhasını da, *"homo"* yani insan olarak sınıflandırırlar. İddiaya göre *homo* serisindeki canlılar, *Australopithecuslar*'dan daha gelişmişlerdir. Evrimciler, bu farklı canlılara ait fosilleri ardı ardına dizerek hayali bir evrim şeması oluştururlar. Bu şema hayalidir, çünkü gerçekte bu farklı sınıfların arasında evrimsel bir ilişki olduğu asla ispatlanamamıştır. Evrim teorisinin 20. yüzyıldaki en önemli savunucularından biri olan Ernst Mayr, *"Homo sapiens'e uzanan zincir gerçekte kayıptır"* diyerek bunu kabul eder. 14

Evrimciler *"Australopithecus > Homo habilis > Homo erectus > Homo sapiens"* sıralamasını yazarken, bu türlerin her birinin, bir sonrakinin atası olduğu izlenimini verirler. Oysa paleoantropologların son bulguları, *Australopithecus, Homo habilis ve Homo erectus*'un dünya'nın farklı bölgelerinde aynı dönemlerde yaşadıklarını göstermektedir.15

Dahası *Homo erectus* sınıflamasına ait insanların bir bölümü çok modern zamanlara kadar yaşamışlar, *Homo sapiens neandertalensis ve Homo sapiens sapiens* (modern insan) ile aynı ortamda yan yana bulunmuşlardır.16

Bu ise elbette bu sınıfların birbirlerinin ataları oldukları iddiasının geçersizliğini açıkça ortaya koymaktadır. Harvard Üniversitesi paleontologlarından Stephen Jay Gould, kendisi de bir evrimci olmasına karşın, Darwinist teorinin içine girdiği bu çıkmazı şöyle açıklar:

Eğer birbiri ile paralel bir biçimde yaşayan üç farklı hominid (insanımsı) çizgisi varsa, o halde bizim soy ağacımıza ne oldu? Açıktır ki, bunların biri diğerinden gelmiş olamaz. Dahası, biri diğeriyle karşılaştırıldığında evrimsel bir gelişme trendi göstermemektedirler. 17

Kısacası, medyada ya da ders kitaplarında yer alan hayali birtakım "yarı maymun, yarı insan" canlıların çizimleriyle, yani sırf propaganda yoluyla ayakta tutulmaya çalışılan insanın evrimi senaryosu, hiçbir bilimsel temeli olmayan bir masaldan ibarettir.

Bu konuyu uzun yıllar inceleyen, özellikle *Australopithecus* fosilleri üzerinde 15 yıl araştırma yapan İngiltere'nin en ünlü ve saygın bilim adamlarından Lord Solly Zuckerman, bir evrimci olmasına rağmen, ortada maymunsu canlılardan insana uzanan gerçek bir soy ağacı olmadığı sonucuna varmıştır.

Zuckerman bir de ilginç bir "bilim skalası" yapmıştır. Bilimsel olarak kabul ettiği bilgi dallarından, bilim dışı olarak kabul ettiği bilgi dallarına kadar bir yelpaze oluşturmuştur. Zuckerman'ın bu tablosuna göre en "bilimsel" -yani somut verilere dayanan- bilgi dalları kimya ve fiziktir. Yelpazede bunlardan sonra biyoloji bilimleri, sonra da sosyal bilimler gelir. Yelpazenin en ucunda, yani en "bilim dışı" sayılan kısımda ise, Zuckerman'a göre, telepati, altıncı his gibi "duyum ötesi algılama" kavramları ve bir de "insanın evrimi" vardır! Zuckerman, yelpazenin bu ucunu şöyle açıklar:

Objektif gerçekliğin alanından çıkıp da, biyolojik bilim olarak varsayılan bu alanlara -yani duyum ötesi algılamaya ve insanın fosil tarihinin yorumlanmasına- girdiğimizde, evrim teorisine inanan bir kimse için herşeyin mümkün olduğunu görürüz. Öyle ki teorilerine kesinlikle inanan bu kimselerin çelişkili bazı yargıları aynı anda kabul etmeleri bile mümkündür. 18

İşte insanın evrimi masalı da, teorilerine körü körüne inanan birtakım insanların buldukları bazı fosilleri ön yargılı bir biçimde yorumlamalarından ibarettir.

Darwin Formülü!

Şimdiye kadar ele aldığımız tüm teknik delillerin yanında, isterseniz evrimcilerin nasıl saçma bir inanışa sahip olduklarını bir de çocukların bile anlayabileceği kadar açık bir örnekle özetleyelim.

Evrim teorisi canlılığın tesadüfen oluştuğunu iddia etmektedir. Dolayısıyla bu iddiaya göre cansız ve şuursuz atomlar biraraya gelerek önce hücreyi oluşturmuşlardır ve sonrasında aynı atomlar bir şekilde diğer canlıları ve insanı meydana getirmişlerdir. şimdi düşünelim; canlılığın

yapıtaşı olan karbon, fosfor, azot, potasyum gibi elementleri biraraya getirdiğimizde bir yığın oluşur. Bu atom yığını, hangi işlemden geçirilirse geçirilsin, tek bir canlı oluşturamaz. İsterseniz bu konuda bir "deney" tasarlayalım ve evrimcilerin aslında savundukları, ama yüksek sesle dile getiremedikleri iddiayı onlar adına "Darwin Formülü" adıyla inceleyelim:

Evrimciler, çok sayıda büyük varilin içine canlılığın yapısında bulunan fosfor, azot, karbon, oksijen, demir, magnezyum gibi elementlerden bol miktarda koysunlar. Hatta normal şartlarda bulunmayan ancak bu karışımın içinde bulunmasını gerekli gördükleri malzemeleri de bu varillere eklesinler. Karışımların içine, istedikleri kadar amino asit, istedikleri kadar da (bir tekinin bile rastlantısal oluşma ihtimali 10^{-950} olan) protein doldursunlar. Bu karışımlara istedikleri oranda ısı ve nem versinler. Bunları istedikleri gelişmiş cihazlarla karıştırsınlar. Varillerin başına da dünyanın önde gelen bilim adamlarını koysunlar. Bu uzmanlar babadan oğula, kuşaktan kuşağa aktararak nöbetleşe milyarlarca, hatta trilyonlarca sene sürekli varillerin başında beklesinler. Bir canlının oluşması için hangi şartların var olması gerektiğine inanılıyorsa hepsini kullanmak serbest olsun. Ancak, ne yaparlarsa yapsınlar o varillerden kesinlikle bir canlı çıkartamazlar. Zürafaları, aslanları, arıları, kanaryaları, bülbülleri, papağanları, atları, yunusları, gülleri, orkideleri, zambakları, karanfilleri, muzları, portakalları, elmaları, hurmaları, domatesleri, kavunları, karpuzları, incirleri, zeytinleri, üzümleri, şeftalileri, tavus kuşlarını, sülünleri, renk renk kelebekleri ve bunlar gibi milyonlarca canlı türünden hiçbirini oluşturamazlar. Değil burada birkaçını saydığımız bu canlı varlıkları, bunların tek bir hücresini bile elde edemezler.

Kısacası, bilinçsiz atomlar biraraya gelerek hücreyi oluşturamazlar. Sonra yeni bir karar vererek bir hücreyi ikiye bölüp, sonra art arda başka kararlar alıp, elektron mikroskobunu bulan, sonra kendi hücre yapısını bu mikroskop altında izleyen profesörleri oluşturamazlar. Madde, ancak Allah'ın üstün yaratmasıyla hayat bulur.

Bunun aksini iddia eden evrim teorisi ise, akla tamamen aykırı bir safsatadır. Evrimcilerin ortaya attığı iddialar üzerinde biraz bile düşünmek, üstteki örnekte olduğu gibi, bu gerçeği açıkça gösterir.

Göz ve Kulaktaki Teknoloji

Evrim teorisinin kesinlikle açıklama getiremeyeceği bir diğer konu ise göz ve kulaktaki üstün algılama kalitesidir.

Gözle ilgili konuya geçmeden önce "Nasıl görürüz?" sorusuna kısaca cevap verelim. Bir cisimden gelen ışınlar, gözde retinaya ters olarak düşer. Bu ışınlar, buradaki hücreler tarafından elektrik sinyallerine dönüştürülür

ve beynin arka kısmındaki görme merkezi denilen küçücük bir noktaya ulaşır. Bu elektrik sinyalleri bir dizi işlemden sonra beyindeki bu merkezde görüntü olarak algılanır. Bu bilgiden sonra şimdi düşünelim:

Beyin ışığa kapalıdır. Yani beynin içi kapkaranlıktır, ışık beynin bulunduğu yere kadar giremez. Görüntü merkezi denilen yer kapkaranlık, ışığın asla ulaşmadığı, belki de hiç karşılaşmadığınız kadar karanlık bir yerdir. Ancak siz bu zifiri karanlıkta ışıklı, pırıl pırıl bir dünyayı seyretmektesiniz.

Üstelik bu o kadar net ve kaliteli bir görüntüdür ki 21. yüzyıl teknolojisi bile her türlü imkana rağmen bu netliği sağlayamamıştır. Örneğin şu anda okuduğunuz kitaba, kitabı tutan ellerinize bakın, sonra başınızı kaldırın ve çevrenize bakın. şu anda gördüğünüz netlik ve kalitedeki bu görüntüyü başka bir yerde gördünüz mü? Bu kadar net bir görüntüyü size dünyanın bir numaralı televizyon şirketinin ürettiği en gelişmiş televizyon ekranı dahi veremez. 100 yıldır binlerce mühendis bu netliğe ulaşmaya çalışmaktadır. Bunun için fabrikalar, dev tesisler kurulmakta, araştırmalar yapılmakta, planlar ve tasarımlar geliştirilmektedir. Yine bir TV ekranına bakın, bir de şu anda elinizde tuttuğunuz bu kitaba. Arada büyük bir netlik ve kalite farkı olduğunu göreceksiniz. Üstelik, TV ekranı size iki boyutlu bir görüntü gösterir, oysa siz üç boyutlu, derinlikli bir perspektifi izlemektesiniz.

Uzun yıllardır on binlerce mühendis üç boyutlu TV yapmaya, gözün görme kalitesine ulaşmaya çalışmaktadırlar. Evet, üç boyutlu bir televizyon sistemi yapabildiler ama onu da gözlük takmadan üç boyutlu görmek mümkün değil, kaldı ki bu suni bir üç boyuttur. Arka taraf daha bulanık, ön taraf ise kağıttan dekor gibi durur. Hiçbir zaman gözün gördüğü kadar net ve kaliteli bir görüntü oluşmaz. Kamerada da, televizyonda da mutlaka görüntü kaybı meydana gelir.

İşte evrimciler, bu kaliteli ve net görüntüyü oluşturan mekanizmanın tesadüfen oluştuğunu iddia etmektedirler. şimdi biri size, odanızda duran televizyon tesadüfler sonucunda oluştu, atomlar biraraya geldi ve bu görüntü oluşturan aleti meydana getirdi dese ne düşünürsünüz? Binlerce kişinin biraraya gelip yapamadığını şuursuz atomlar nasıl yapsın?

Gözün gördüğünden daha ilkel olan bir görüntüyü oluşturan alet tesadüfen oluşamıyorsa, gözün ve gözün gördüğü görüntünün de tesadüfen oluşamayacağı çok açıktır. Aynı durum kulak için de geçerlidir. Dış kulak, çevredeki sesleri kulak kepçesi vasıtasıyla toplayıp orta kulağa iletir; orta kulak aldığı ses titreşimlerini güçlendirerek iç kulağa aktarır; iç kulak da bu titreşimleri elektrik sinyallerine dönüştürerek beyne gönderir.

Aynen görmede olduğu gibi duyma işlemi de beyindeki duyma merkezinde gerçekleşir.

Gözdeki durum kulak için de geçerlidir, yani beyin, ışık gibi sese de kapalıdır, ses geçirmez. Dolayısıyla dışarısı ne kadar gürültülü de olsa beynin içi tamamen sessizdir. Buna rağmen en net sesler beyinde algılanır. Ses geçirmeyen beyninizde bir orkestranın senfonilerini dinlersiniz, kalabalık bir ortamın tüm gürültüsünü duyarsınız. Ama o anda hassas bir cihazla beyninizin içindeki ses düzeyi ölçülse, burada keskin bir sessizliğin hakim olduğu görülecektir.

Net bir görüntü elde edebilmek ümidiyle teknoloji nasıl kullanılıyorsa, ses için de aynı çabalar onlarca yıldır sürdürülmektedir. Ses kayıt cihazları, müzik setleri, birçok elektronik alet, sesi algılayan müzik sistemleri bu çalışmalardan bazılarıdır. Ancak, tüm teknolojiye, bu teknolojide çalışan binlerce mühendise ve uzmana rağmen kulağın oluşturduğu netlik ve kalitede bir sese ulaşılamamıştır. En büyük müzik sistemi şirketinin ürettiği en kaliteli müzik setini düşünün. Sesi kaydettiğinde mutlaka sesin bir kısmı kaybolur veya az da olsa mutlaka parazit oluşur veya müzik setini açtığınızda daha müzik başlamadan bir cızırtı mutlaka duyarsınız. Ancak insan vücudundaki teknolojinin ürünü olan sesler son derece net ve kusursuzdur. Bir insan kulağı, hiçbir zaman müzik setinde olduğu gibi cızırtılı veya parazitli algılamaz; ses ne ise tam ve net bir biçimde onu algılar. Bu durum, insan yaratıldığı günden bu yana böyledir.

Şimdiye kadar insanoğlunun yaptığı hiçbir görüntü ve ses cihazı, göz ve kulak kadar hassas ve başarılı birer algılayıcı olamamıştır.

Ancak görme ve işitme olayında, tüm bunların ötesinde, çok büyük bir gerçek daha vardır.

Beynin İçinde Gören ve Duyan Şuur Kime Aittir?

Beynin içinde, ışıl ışıl renkli bir dünyayı seyreden, senfonileri, kuşların cıvıltılarını dinleyen, gülü koklayan kimdir?

İnsanın gözlerinden, kulaklarından, burnundan gelen uyarılar, elektrik sinyali olarak beyne gider. Biyoloji, fizyoloji veya biyokimya kitaplarında bu görüntünün beyinde nasıl oluştuğuna dair birçok detay okursunuz. Ancak, bu konu hakkındaki en önemli gerçeğe hiçbir yerde rastlayamazsınız: Beyinde, bu elektrik sinyallerini görüntü, ses, koku ve his olarak algılayan kimdir?

Beynin içinde göze, kulağa, burna ihtiyaç duymadan tüm bunları algılayan bir şuur bulunmaktadır. Bu şuur kime aittir?

Elbette bu şuur beyni oluşturan sinirler, yağ tabakası ve sinir hücrelerine ait değildir. İşte bu yüzden, herşeyin maddeden ibaret olduğunu zanneden Darwinist-materyalistler bu sorulara hiçbir cevap verememektedirler. Çünkü bu şuur, Allah'ın yaratmış olduğu ruhtur. Ruh, görüntüyü seyretmek için göze, sesi duymak için kulağa ihtiyaç duymaz. Bunların da ötesinde düşünmek için beyne ihtiyaç duymaz.

Bu açık ve ilmi gerçeği okuyan her insanın, beynin içindeki birkaç santimetreküplük, kapkaranlık mekana tüm kainatı üç boyutlu, renkli, gölgeli ve ışıklı olarak sığdıran yüce Allah'ı düşünüp, O'ndan korkup, O'na sığınması gerekir.

Materyalist Bir İnanç

Buraya kadar incelediklerimiz, evrim teorisinin bilimsel bulgularla açıkça çelişen bir iddia olduğunu göstermektedir. Teorinin hayatın kökeni hakkındaki iddiası bilime aykırıdır, öne sürdüğü evrim mekanizmalarının hiçbir evrimleştirici etkisi yoktur ve fosiller teorinin gerektirdiği ara formların yaşamadıklarını göstermektedir. Bu durumda, elbette, evrim teorisinin bilime aykırı bir düşünce olarak bir kenara atılması gerekir. Nitekim tarih boyunca dünya merkezli evren modeli gibi pek çok düşünce, bilimin gündeminden çıkarılmıştır. Ama evrim teorisi ısrarla bilimin gündeminde tutulmaktadır. Hatta bazı insanlar teorinin eleştirilmesini "bilime saldırı" olarak göstermeye bile çalışmaktadırlar. Peki neden?..

Bu durumun nedeni, evrim teorisinin bazı çevreler için, kendisinden asla vazgeçilemeyecek dogmatik bir inanış oluşudur. Bu çevreler, materyalist felsefeye körü körüne bağlıdırlar ve Darwinizm'i de doğaya getirilebilecek yegane materyalist açıklama olduğu için benimsemektedirler.

Bazen bunu açıkça itiraf da ederler. Harvard Üniversitesi'nden ünlü bir genetikçi ve aynı zamanda önde gelen bir evrimci olan Richard Lewontin, "önce materyalist, sonra bilim adamı" olduğunu şöyle itiraf etmektedir:

Bizim materyalizme bir inancımız var, 'a priori' (önceden kabul edilmiş, doğru varsayılmış) bir inanç bu. Bizi dünyaya materyalist bir açıklama getirmeye zorlayan şey, bilimin yöntemleri ve kuralları değil. Aksine, materyalizme olan 'a priori' bağlılığımız nedeniyle, dünyaya materyalist bir açıklama getiren araştırma yöntemlerini ve kavramları kurguluyoruz. Materyalizm mutlak doğru olduğuna göre de, İlahi bir açıklamanın sahneye girmesine izin veremeyiz. 19

Bu sözler, Darwinizm'in, materyalist felsefeye bağlılık uğruna yaşatılan bir dogma olduğunun açık ifadeleridir. Bu dogma, maddeden

başka hiçbir varlık olmadığını varsayar. Bu nedenle de cansız, bilinçsiz maddenin, hayatı yarattığına inanır. Milyonlarca farklı canlı türünün; örneğin kuşların, balıkların, zürafaların, kaplanların, böceklerin, ağaçların, çiçeklerin, balinaların ve insanların maddenin kendi içindeki etkileşimlerle, yani yağan yağmurla, çakan şimşekle, cansız maddenin içinden oluştuğunu kabul eder. Gerçekte ise bu, hem akla hem bilime aykırı bir kabuldür. Ama Darwinistler kendi deyimleriyle "İlahi bir açıklamanın sahneye girmemesi" için, bu kabulü savunmaya devam etmektedirler.

Canlıların kökenine materyalist bir ön yargı ile bakmayan insanlar ise, şu açık gerçeği göreceklerdir: Tüm canlılar, üstün bir güç, bilgi ve akla sahip olan bir Yaratıcının eseridirler. Yaratıcı, tüm evreni yoktan var eden, en kusursuz biçimde düzenleyen ve tüm canlıları yaratıp şekillendiren Allah'tır.

Evrim Teorisi Dünya Tarihinin En Etkili Büyüsüdür

Burada şunu da belirtmek gerekir ki, ön yargısız, hiçbir ideolojinin etkisi altında kalmadan, sadece aklını ve mantığını kullanan her insan, bilim ve medeniyetten uzak toplumların hurafelerini andıran evrim teorisinin inanılması imkansız bir iddia olduğunu kolaylıkla anlayacaktır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, evrim teorisine inananlar, büyük bir varilin içine birçok atomu, molekülü, cansız maddeyi dolduran ve bunların karışımından zaman içinde düşünen, akleden, buluşlar yapan profesörlerin, üniversite öğrencilerinin, Einstein, Hubble gibi bilim adamlarının, Frank Sinatra, Charlton Heston gibi sanatçıların, bunun yanı sıra ceylanların, limon ağaçlarının, karanfillerin çıkacağına inanmaktadırlar. Üstelik, bu saçma iddiaya inananlar bilim adamları, pofesörler, kültürlü, eğitimli insanlardır. Bu nedenle evrim teorisi için "dünya tarihinin en büyük ve en etkili büyüsü" ifadesini kullanmak yerinde olacaktır. Çünkü, dünya tarihinde insanların bu derece aklını başından alan, akıl ve mantıkla düşünmelerine imkan tanımayan, gözlerinin önüne sanki bir perde çekip çok açık olan gerçekleri görmelerine engel olan bir başka inanç veya iddia daha yoktur. Bu, eski Mısırlıların Güneş Tanrısı Ra'ya, Afrikalı bazı kabilelerin totemlere, Sebe halkının Güneş'e tapmasından, Hz. İbrahim'in kavminin elleri ile yaptıkları putlara, Hz. Musa'nın kavminin altından yaptıkları buzağıya tapmalarından çok daha vahim ve akıl almaz bir körlüktür. Gerçekte bu durum, Allah'ın Kuran'da işaret ettiği bir akılsızlıktır. Allah, bazı insanların anlayışlarının kapanacağını ve gerçekleri

görmekten aciz duruma düşeceklerini birçok ayetinde bildirmektedir. Bu ayetlerden bazıları şöyledir:

Şüphesiz, inkar edenleri uyarsan da, uyarmasan da, onlar için fark etmez; inanmazlar. Allah, onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir; gözlerinin üzerinde perdeler vardır. Ve büyük azab onlaradır. (Bakara Suresi, 6-7)

... Kalpleri vardır bununla kavrayıp-anlamazlar, gözleri vardır bununla görmezler, kulakları vardır bununla işitmezler. Bunlar hayvanlar gibidir, hatta daha aşağılıktırlar. İşte bunlar gafil olanlardır. (Araf Suresi, 179)

Allah, Hicr Suresi'nde ise, bu insanların mucizeler görseler bile inanmayacak kadar büyülendiklerini şöyle bildirmektedir:

Onların üzerlerine gökyüzünden bir kapı açsak, ordan yukarı yükselseler de, mutlaka: "Gözlerimiz döndürüldü, belki biz büyülenmiş bir topluluğuz" diyeceklerdir. (Hicr Suresi, 14-15)

Bu kadar geniş bir kitlenin üzerinde bu büyünün etkili olması, insanların gerçeklerden bu kadar uzak tutulmaları ve 150 yıldır bu büyünün bozulmaması ise, kelimelerle anlatılamayacak kadar hayret verici bir durumdur. Çünkü, bir veya birkaç insanın imkansız senaryolara, saçmalık ve mantıksızlıklarla dolu iddialara inanmaları anlaşılabilir. Ancak dünyanın dört bir yanındaki insanların, şuursuz ve cansız atomların ani bir kararla biraraya gelip; olağanüstü bir organizasyon, disiplin, akıl ve şuur gösterip kusursuz bir sistemle işleyen evreni, canlılık için uygun olan her türlü özelliğe sahip olan Dünya gezegenini ve sayısız kompleks sistemle donatılmış canlıları meydana getirdiğine inanmasının, "büyü"den başka bir açıklaması yoktur.

Nitekim, Allah Kuran'da, inkarcı felsefenin savunucusu olan bazı kimselerin, yaptıkları büyülerle insanları etkilediklerini Hz. Musa ve Firavun arasında geçen bir olayla bizlere bildirmektedir. Hz. Musa, Firavun'a hak dini anlattığında, Firavun Hz. Musa'ya, kendi "bilgin büyücüleri" ile insanların toplandığı bir yerde karşılaşmasını söyler. Hz. Musa, büyücülerle karşılaştığında, büyücülere önce onların marifetlerini sergilemelerini emreder. Bu olayın anlatıldığı ayetler şöyledir:

(Musa:) "Siz atın" dedi. (Asalarını) atıverince, insanların gözlerini büyüleyiverdiler, onları dehşete düşürdüler ve (ortaya) büyük bir sihir getirmiş oldular. (Araf Suresi, 116)

Görüldüğü gibi Firavun'un büyücüleri yaptıkları "aldatmacalar"la -Hz. Musa ve ona inananlar dışında- insanların hepsini büyüleyebilmişlerdir. Ancak, onların attıklarına karşılık Hz. Musa'nın ortaya koyduğu delil, onların bu büyüsünü, ayetteki ifadeyle "uydurduklarını yutmuş" yani etkisiz kılmıştır:

Biz de Musa'ya: "Asanı fırlatıver" diye vahyettik. (O da fırlatıverince) bir de baktılar ki, o bütün uydurduklarını derleyip-toparlayıp yutuyor. Böylece hak yerini buldu, onların bütün yapmakta oldukları geçersiz kaldı. Orada yenilmiş oldular ve küçük düşmüşler olarak tersyüz çevrildiler. (Araf Suresi, 117-119)

Ayetlerde de bildirildiği gibi, daha önce insanları büyüleyerek etkileyen bu kişilerin yaptıklarının bir sahtekarlık olduğunun anlaşılması ile, söz konusu insanlar küçük düşmüşlerdir. Günümüzde de bir büyünün etkisiyle, bilimsellik kılıfı altında son derece saçma iddialara inanan ve bunları savunmaya hayatlarını adayanlar, eğer bu iddialardan vazgeçmezlerse gerçekler tam anlamıyla açığa çıktığında ve "büyü bozulduğunda" küçük duruma düşeceklerdir. Nitekim, yaklaşık 60 yaşına kadar evrimi savunan ve ateist bir felsefeci olan, ancak daha sonra gerçekleri gören Malcolm Muggeridge evrim teorisinin yakın gelecekte düşeceği durumu şöyle açıklamaktadır:

Ben kendim, evrim teorisinin, özellikle uygulandığı alanlarda, geleceğin tarih kitaplarındaki en büyük espri malzemelerinden biri olacağına ikna oldum. Gelecek kuşak, bu kadar çürük ve belirsiz bir hipotezin inanılmaz bir saflıkla kabul edilmesini hayretle karşılayacaktır.20

Bu gelecek, uzakta değildir aksine çok yakın bir gelecekte insanlar "tesadüfler"in ilah olamayacaklarını anlayacaklar ve evrim teorisi dünya tarihinin en büyük aldatmacası ve en şiddetli büyüsü olarak tanımlanacaktır. Bu şiddetli büyü, büyük bir hızla dünyanın dört bir yanında insanların üzerinden kalkmaya başlamıştır. Evrim aldatmacasının sırrını öğrenen birçok insan, bu aldatmacaya nasıl kandığını hayret ve şaşkınlıkla düşünmektedir.

NOTLAR

1 John C. Leffingwell, "Olfaction-Page 5: Recent Events in Olfactory Understanding", 2001, http://www.leffingwell.com/olfact5.htm.

2 R. Axel, "The Molecular Logic of Smell", Scientific American, Ekim 1995, s. 154-159.

3 "A database of human olfactory receptor genes", The Human Olfactory Receptor Data Exploratorium, 2001, http://bioinformatics.weizmann.ac.il/HORDE/humanGenes/.

4 Heinz Breer, "Olfaction", Encyclopedia of Life Sciences, Ağustos 1999, http://www.els.net.

5 Stuart Firestein, "Olfactory Receptor Neurons", Encyclopedia of Life Sciences, Aralık 2000, http://www.els.net.

6 W. Wu, K. Wong, J.H. Chen, Z.H. Jiang, S. Dupuis, J.Y. Wu, Y. Rao, "Directional guidance of neuronal migration in the olfactory system by the protein Slit", Nature 400, 22 Temmuz 1999, s. 331-336.

7 G. Ohloff, "Scent and Fragrances", Springer-Verlag, Berlin Heidelberg, 1994, s. 6.

8 A.I. Spielman, J.G. Brand, W. Yan, "Chemosensory Systems", Encyclopedia of Life Sciences, Haziran 2000.

9 Michael Meredith, "The Vomeronasal Organ", Florida State University, 2001, http://www.neuro.fsu.edu/research/vomer.htm.

10 "The Olfactory System: Anatomy and Physiology", Macalester College, 2001, http://www.macalester.edu/~psych/whathap/UBNRP/Smell/nasal.html.

11 Frank Zufall, Trese Leinders-Zufall, "The Cellular and Molecular Basis of Odor Adaptation", Chemical Senses 25, Oxford University Press, 2000, s. 473-481.

12 R.S. Herz, T. Engen, "Odor memory: review and analysis", Psychonomic Bulletin and Review 3, 1996, no. 3, s. 300-313.

13 Tim Jacob, "Olfaction", 2001, http://www.cf.ac.uk/biosi/staff/jacob/teaching/sensory/olfact1.html.

14 R.S. Herz, T. Engen, "Odor memory: review and analysis", Psychonomic Bulletin and Review 3, 1996, no. 3, s. 300-313.

15 Tim Jacob, "Olfaction", 2001, http://www.cf.ac.uk/biosi/staff/jacob/teaching/sensory/olfact1.html

16 Selçuk Alsan, "Yemeklerin Tadı, Kokusu", Bilim ve Teknik, şubat 1999, s. 98-99.

17 "Disorders of Smell", Macalester College, 2001, http://www.macalester.edu/~psych/whathap/UBNRP/Smell/disorders.html.

18 Tim Jacob, "Olfaction", 2001, http://www.cf.ac.uk/biosi/staff/jacob/teaching/sensory/olfact1.html.

19 "Nutrition and Appetite", Monell Chemical Senses Center, 1998, http://www.monell.org/researchoverview_h.htm

20 Tim Jacob, "Olfaction", 2001,

21 http://www.cf.ac.uk/biosi/staff/jacob/teaching/sensory/olfact1.html.

Atatürk, Türk Milleti'nin yetiştirdiği en eşsiz siyasi deha, en güçlü devlet adamı ve hiç şüphesiz en büyük kumandandır. Gerek doğuştan sahip olduğu yetenekler, gerekse hayatı boyunca kazandığı özellikler açısından, çok üstün ve seçkin niteliklere sahiptir.

Onun üstün askeri dehası, ileriyi görebilme, her zaman isabetli kararlar verebilme,
cesaret, çelik gibi bir irade, azim, kararlılık ve güçlü bir sorumluluk anlayışı gibi
özelliklerle kendini gösterir.

Yalnız burada dikkat etmemiz gereken, Atatürk'e ait olan bu özellikleri bizim de örnek almamız ve bu konuda diğer milletlere öncü olmamızdır. Bunu sağlamanın yolu ise, Atatürk'ü, hayatı, askerliği, sosyal hayatı, ahlakıyla bir bütün olarak tanımaktan geçer. Atatürk'ü iyi anlamak; sadece onun şahsına yönelik övücü konuşmalar yapmak, sözlü olarak takdir etmekle değil, kendisinin milletinden ne istediğini anlamak, fikir yapısını ve ilkelerini
hayata geçirmek demektir.

İşte bu eserde; doğumundan okul yıllarına, subaylıktan başkomutanlığa uzanan başarılı askerlik kariyerine, samimi bir Müslüman oluşundan, hareketli sosyal yaşantısına, ilkelerinden inkılaplarına, kısacası her yönüyle Atatürk'ü okuyacak, Ona olan sevgi ve saygınızın arttığına şahit olacaksınız. Gerçekten de Mustafa Kemal Atatürk, "bitti" denilen yerden başlayarak ülkeyi karanlıklardan aydınlığa çıkaran eşsiz bir liderdir. Şimdi bizim üzerimize düşen ise, Onun bize bıraktığı bu güzel ülkeye en iyi şekilde sahip çıkmak, çok çalışarak ülkemizi Atatürk'ün deyimiyle "muasır medeniyetler" seviyesine ulaştırmaktır.

YAZAR HAKKINDA

Harun Yahya müstear ismini kullanan Adnan Oktar, 1956 yılında Ankara'da doğdu. 1980'li yıllardan bu yana, imani, bilimsel ve siyasi konularda pek çok eser hazırladı. Bunların yanı sıra, yazarın evrimcilerin sahtekarlıklarını, iddialarının geçersizliğini ve Darwinizm'in kanlı ideolojilerle olan karanlık bağlantılarını ortaya koyan çok önemli eserleri bulunmaktadır.

Yazarın tüm çalışmalarındaki ortak hedef, Kuran'ın tebliğini dünyaya ulaştırmak, böylelikle insanları Allah'ın varlığı, birliği ve ahiret gibi temel

imani konular üzerinde düşünmeye sevk etmek ve inkarcı sistemlerin çürük temellerini ve sapkın uygulamalarını gözler önüne sermektir. Nitekim yazarın, bugüne kadar 57 ayrı dile çevrilen yaklaşık 250 eseri, dünya çapında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından takip edilmektedir.

Harun Yahya Külliyatı, -Allah'ın izniyle- 21. yüzyılda dünya insanlarını Kuran'da tarif edilen huzur ve barışa, doğruluk ve adalete, güzellik ve mutluluğa taşımaya bir vesile olacaktır.